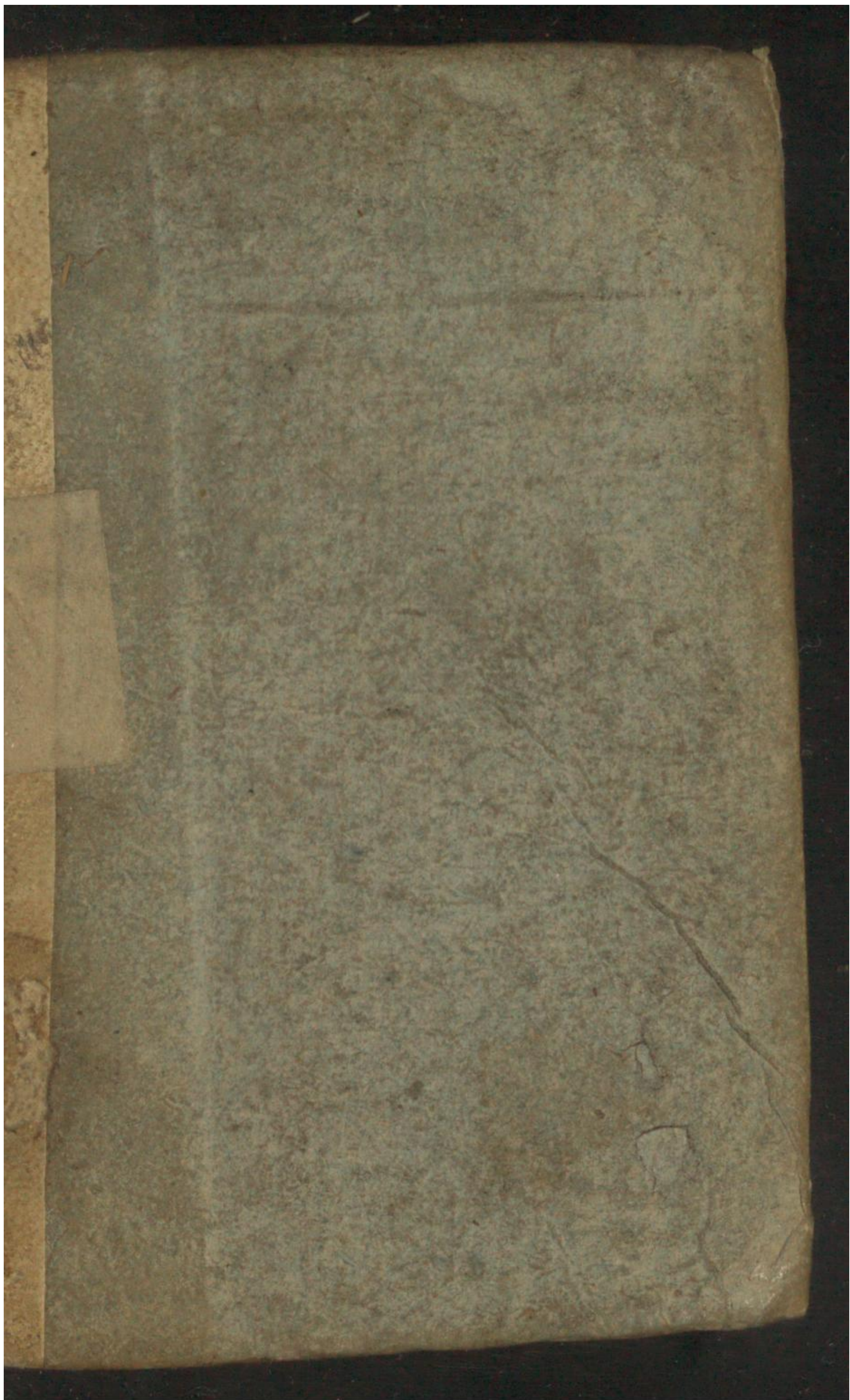
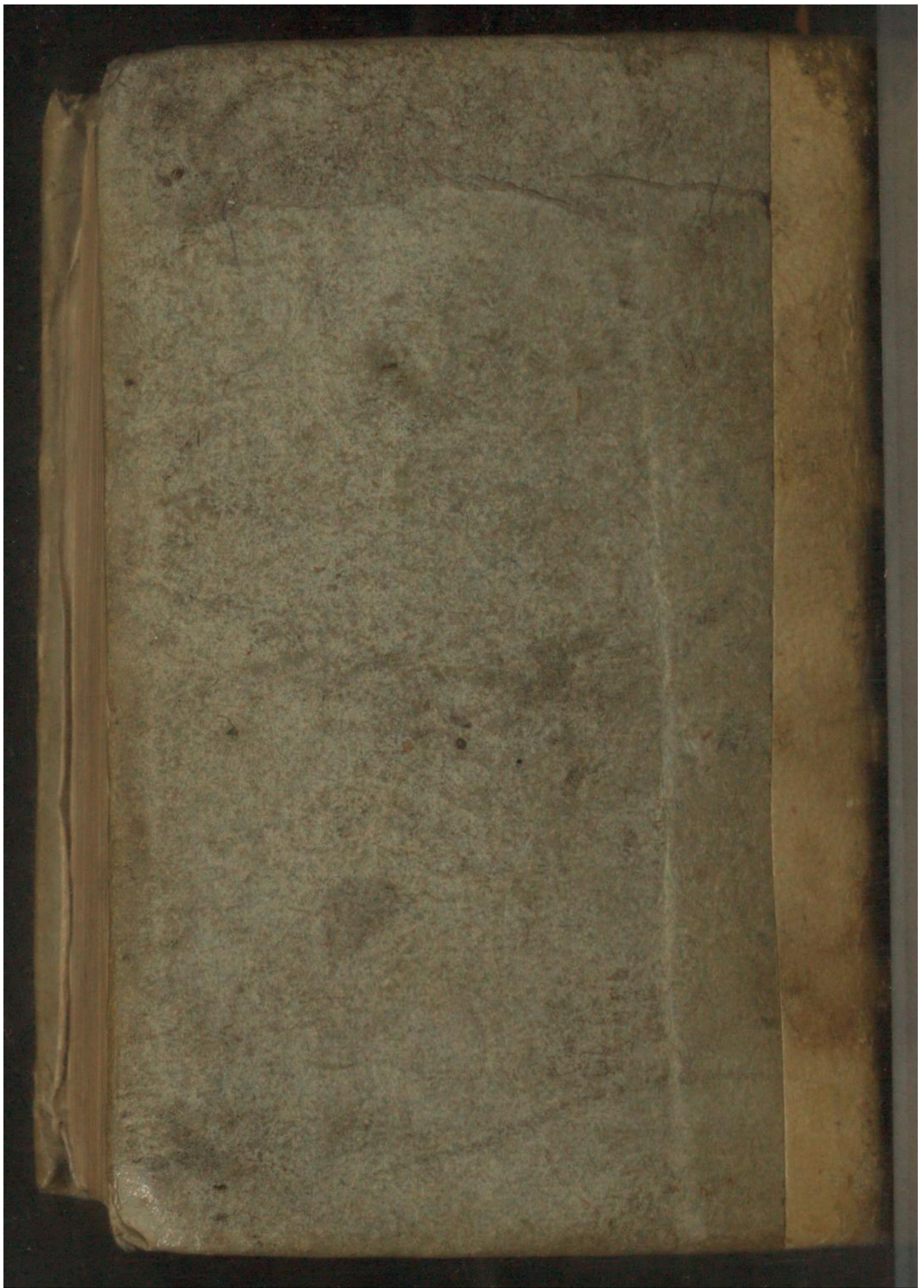



GALEN &
ROCHEO.









6940

De morbis

MVLIERVM CVRANDIS, AVTHORE Nicolao Rocheo doctore medico.

CVM PRIVILEGIO.

1542

Venundantur Parisiis apud Ioannem Foucherium in vico Iacobeo sub intersignio floris Lilii.

IL est permis à Denys Ianot d'imprimer & mettre en vente ce present liure, & deffenses faictes à tous aultres libraires & imprimeurs, iusques à deux ans de ne l'imprimer ou faire imprimer, vendre ou faire vendre, d'aultres que ceulx que ledict suppliant aura imprimez, sur peine de cõfiscation des liures qu'ilz auroient imprimez & d'amende arbitraire, comme plus à plain est cõtenu en sa requeste respondue du xxiii. iour de Iuing mil cinq cens quarante deux.

Ainsi signé. I. I. de Mesmes.

ILLVTRISSIMAE SE-
renissimæque principi D. katharinæ ab Ambasia comiti cortisanæ apud insubres, baronissæ linneriensi, miglani, charantonii, trenollii. &c. Dominæ calmōtis, marigniaci cheuagniaci, tisiaci, sancti bricii ad ligerim, ampli putei. &c. Nicolaus Rocheus. S. D.



Vũ luteciam mẽse octobri peteres, à te accersitus, vt in via è domo tua morbum, si quis occurreret, profligarem, veni clarissima princeps, prosperam item vale tudinem tuam seruaturus. Nec defuerunt in itinere, quibus aduersa valetudine correptis suppetias tuli, nihilò tamẽ minus ego aliquot ho-

ras ſelegi pro ſcribendo libro, quem tibi lutetiæ excuſſum dicarem, quo mulierum morbis facilè mederi poterit, qui hunc in promptu habuerit, qui & ſi latinus ſit: non propterea indignum duxi dicandum mulieri gallicæ, quam penes hoſpitantur, ne dicam charites, ſed & ipſæ Iouis nouem filiæ: quod teſtantur, venuſta verborum cõcinnitas, facundia, modeſtia, mores probatiſſimi, prudentia, caſtitas, chriſtianiſmus, omnium hiſtoriarum tenax memoria, pietatis in pauperes opera, precationes aſſiduæ, & cætera id genus. Nec mirum, quum nemo eorum à quibus originẽ traxiſti otio deditus fuerit, at potius, quotquot fuêre, virtutes gratiáſq; citiſſimo greſſu proſequuti ſũt. Quis precor, Aenea troiano in rebus gerendis cõſultior. Quis Aſ-

canio ipſo(nam ab eo natales tuos accepiſti) inter Duces ſtrennuior. Quis Cæſare Iulio vigilantior. Tandem(ne hiſtoriam texere videar) ab ipſo Iulio dictatore vſque ad auum & patrem, patruóſque tuos ingenuoſiſſimos principes (relinquẽdo, regum gallorum & imperatorum, adde & proauorum & tritauorum hiſtorias) finem impono. Nec eſt qui me mendacem aut paraſitum dicere poſſit, quum id ſatis notum ſit ex tum gallorum tum latinorum hiſtoriis. Quid paſſim dicitur de Georgio illo Ambaſiano à pontifice romano ad gallos cum omni ipſius poteſtate miſſo. Is certè ad romani pontificii dignitatem perueniſſet, niſi gladio enſibúſque abſtinere iuſſiſſet, animæ propriæ probus conſultor pietatiſque fraternæ amator, Il-

lo tempore ex patruis tuæ germanæ ſex variis in cœnobiis virginibus præerant, ſilentio tranſeo patruos tuos pontifices, quorum acta breuitati ſtudens, hic deſcribere nolo. Nouit gallia, nouit & italia Karolum illum illuſtriſſimum generoſiſſimúmque fratrẽ tuũ Ludouici duodecimi gallorum regis omnem italiam ãnis duodecim ita ditioni ſubieciſſe, quòd rex italiæ tunc potius cenſendus erat quàm dux: cuius memoria nunquam delebitur. Vale princeps optima, faxit Deus optimus maximus annos viuas Adamicos, & demum ſpiritus ſedes petat beatas. E Lutecia. 26. die ianuarii. 1542.

NICOLAVS ROCHEVS lectori beneuolo.

S.



N lector candide libellus de mulierum morbis quem partim ex græcorum Arabúmque monumentis decerpsi, partim ex ea quam experientia didici arte medica, descripsi, in vnoquoque capite ordinem obseruaui, quem probatiorem iudicaui, incipiendo scilicet à definitione, causas, notas, prædictiones, nutricatum & tandem curandi rectam rationem prosequutus sum. Hunc dicaui nomini dominæ meæ katharinæ ambasinæ, ne acephalos in lucem prodiret, quanquam liber de semine genitali, & meatuum, membrorúmque seminariorum morbis istum præcedere debeat.

Tertium tenet ordinem libellus de natorum & educatione, & eorũ mor bis. Quartus liber capillorũ affectus ipſorũque infectiones ãplectitur. In quinto narrantur cerebri neruorũq; pathemata, hos quatuor propediem prelo mandandos curabo, modò bono gratóque animo hunc ſuſcipias. Vale fœliciter.

TRACTATVS MORBORVM IN MVLIERE CVrandorũ Index copiosissimus.

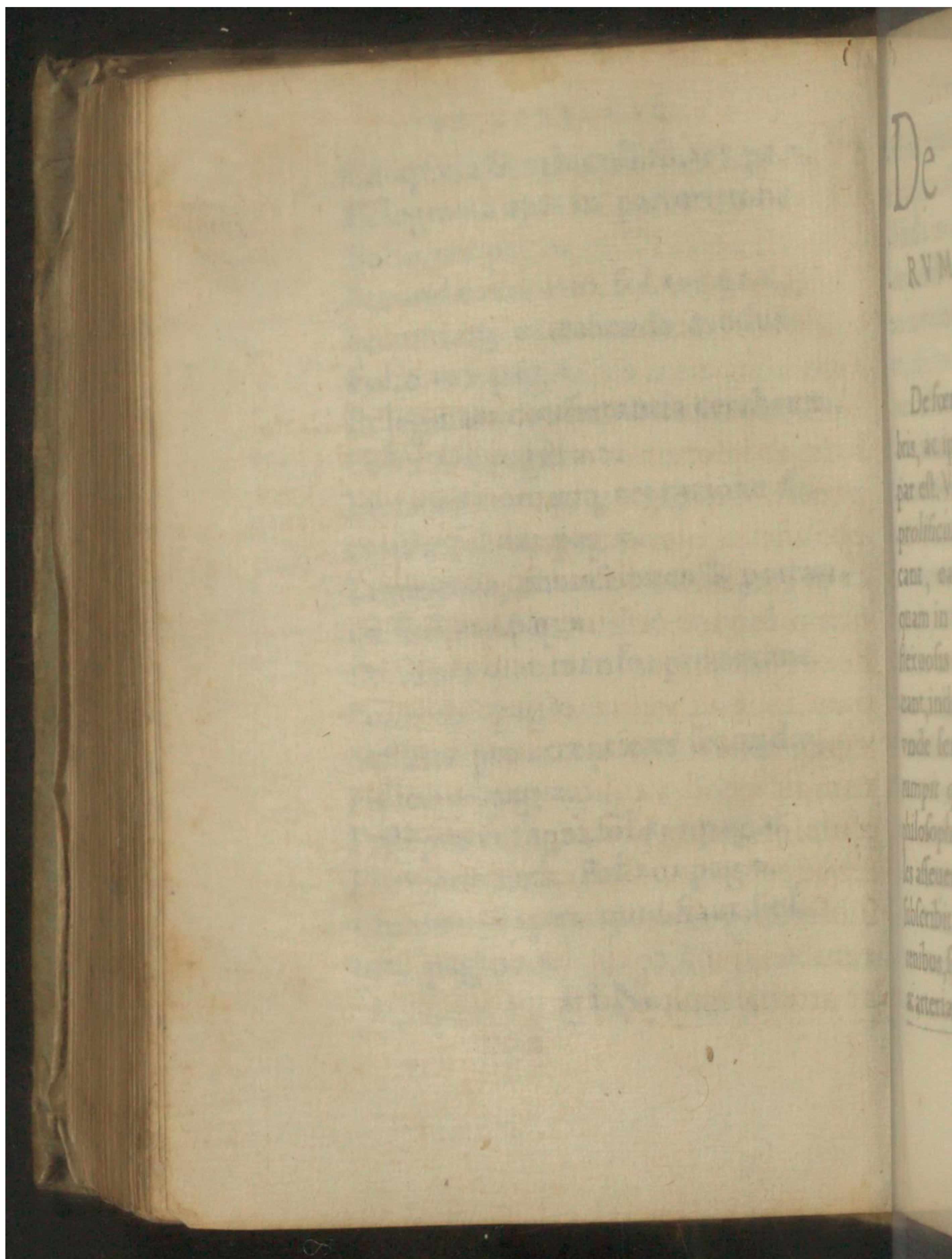
ẽ

RECEPTIONES AD sterilitatem.

℞. pro pituita, si parens sterilitatis.

POTIONES PVR-gantes.

FIN.



De mulie-
RVM MEATIBVS seminariis.

De fœminarũ genitalibus membris, ac ipsorum morbis describere par est. Venæ igitur humoris, quam prolificun plerique medici prædicant, eandem fermé in fœmella, quam in viris originem habent, ac flexuosis orbibus in testiculos deriuant, inde ad vuluæ ostium tẽdunt, vnde semen tanta voluptate prorumpit quod vanum atque inutile philosophorum princeps Aristoteles asseuerat, cui & Arabs Auerroës subscribit. Veruntamen (fateor) ex renibus, spina, coxis, lumbis, venæ ac arteriæ multæ, quæ sparsim fun-

Alexander benedictus, li. 20. anat. c. 23.

dūtur in fibras per vuluam tenuissimas) tendunt, ex quibus genitalis humor, crassus, albus, oui albori similis intus colligitur (vt bilis quotidie in stomacho) ad conceptum necessarius: quod in ouis contigit, in quibus quod candidū est ac luteum à fœmina prodit, semine maris tantū constituente: ex ea materia mēbra quæ spermatica vocamus generantur, at ex mensibus rubentia, qualis caro est nutrienti similis, fiunt. Aristoteles de piscibus hæc refert. Que autem rupto, fœtus veluti nucleus constat, qui primum nullum accipit cibum, sed oui humore iam hausto increscunt, pòst nutriuntur aquis dulcibus fluuiorū, vsque dum satis augeantur. Idem author. An id verum, non dicitur, alimentum omne esse extrinsecus, sed protinus vt

Arist. lib. 6. de historia animalium c. 3.

in plantarũ ſeminibus ineſt aliquid tale primum quod lacteum vocatur, ſic in animalium materia excrementum conſtitutionis alimentum eſt, incrementum verò fœtui per vmbilicum contingit, eodem quo plantas modo per radices, atque etiam animalibus ipſis, vbi abſoluta iam ſunt, ex eo (quod continetur) alimento idẽ accidit. At quod fœminis in venere prorumpit, non per ſaltus exit ſicut virile: quoniam inutile eſt & vitiato ſimile, omnino differens ab eo, quod intra vuluam ſine libidine quãdoque reſtagnat. Ex vtriſque itaque maris & fœminæ fœtus membra figurantur, ac ſpiritalis vita producitur: verùm ex virili ſemine principalia membra, ex fœmineo cætera ignobiliora conſtituuntur, ex puriori veluti materia, ſicut &

ſpiritalis vigor. Maris enim ſemen, in medio genitalis fœminei alboris colligitur, vt generandi poteſtatem in materiam vniuerſam diffundat, ex Galeni ſententia, atque ita membra formantur menſtrui ſauguinis nō indiga, donec exhauſta materia, maiori corpus indigeat nutrimento, quod ex vmbilico poſtea quæritur. A conceptu enim ad ſeptimum vſque diem ſeminis prolifici fluxiones ſimplices apparēt, quo tempore & vmbilicus inchoari & ſecūdæ videntur. Decimo die cordis bulla tumet, ſpiritu intus ebulliente & calore extrinſecus exſiccante, ſecundarum materia firmatur: quoniam & planta, & cortex eodem, generantur tempore. Poſt eos dies cætera membra deſcribuntur, nec vno tempore principalia gerantur membra, quo-

niã diuersæ sunt naturæ. Cor enim primùm progeneratur, exinde reliqua describuntur membra, postremò replentur pictoris imitatione, circiter diem.30.masculina figurantur membra ex Hippocrate. Alii tamen (inter quos Aristoteles) mari. 40.diem statutum pronuntiant, fœminæ trium mensium vel post, quoniam figura in humido post abortum non permanet, sed statim dissoluitur. Mas si in aquam frigidam diffunditur, cogitur consistitque in membranula, qua rupta, fœtus ipse apparet magnitudine formicæ maiusculæ, & mẽbra iam inde discreta tum cætera omnia, tum genitalia constant, & oculi (vt in cæteris animantibus) prægrandes.

TESTES FOEMInarum.

Testes in fœminis ab vtraq; parte resimi sunt, leporinis similis, ex quibus (vt alii arbitrantur) meatus, alii ad vuluæ cauum exeunt generationi apti, quæ sententia resectione ipsa facilè ostenditur. Habet & mulier (inquit Melancthon opinione Galeni) testiculos sitos iuxta cornua matricis vtrinque, minores virilibus & frigidiores, sed tamen semen quoddam generantes, quod est quidem tenuius virili & subaquosum, sed tamen in procreatione fœtus miscetur virili semini, eique velut alimentum est, vt augeat virile semen, & fœtus ex vtroque procreetur. Nam vtrumque semen & actiuè & passiuè se habet, in generatione fœtus, multum in vtroque spirituum inest, sed virile quũ sit calidius & minùs rarum, magis se actiuè ha-

Alex be.

Melancthon in commentario de Anima.

bet. Quum autem mulieris testiculi sint extra matricem, & tamen ab ipsis muliebre semen in matricem transmitti oporteat, vt inũgatur virili, sciendum est, vt in viris vasa spermatica vehunt seminis materiã ad testes, deinde testes trãsmittũt per quasdã ãbages in parastatas, ita propemodũ fit in mulieribus. Nã vasa spermatica materiam seminis muliebris vndiq; ex corpore muliebri attrahũt, deinde testes excipiũt, exceptum & coctum trasmittunt in parastatas, quæ sunt vasa amplectentia matricem, quæ quum à testiculis recedunt, incipiunt fieri paulò latiora, donec ingrediuntur matricem. Per hos ramos (quia in concubitu aperiuntur propter motum) illabitur muliebre semen in cauum matricis. Differunt autem viriles parastatæ à muliebribus, quia viriles

per longas ambages perueniunt ad virgam, ſed in muliere amplectun-ctur matricem non longo ductu.

DE MVLIERVM locis.

Lib. 11. c. 37 Vterus in fœminis (inquit Plinius) loci vocatur, in reliquis animalibus vulua.

Gal. lib. defi. Loci ex duabus venis, totidémque arteriis conſtant.

Alex. be. Oſtium vuluæ in muliere ac in cæteris animalibus naturam, atque os genitale vocari vidimus: In medio tunicula vtrinque apparẽs nympha νύμφη & cletoris κλητορις dicitur. Ea intus natura ita cuſtoditur, vt in maribus glans præputii tergore, vt hoc primo munimento aër arceatur. Interior pars ceruix voca-

tur, in cuius medio ferè neruosâ exi
litas est, venulis dispersa tenuibus,
virginitatis testimonium affert. Eu-
giō vel Hymē vocatur, primo enim
coitu scinditur. Naturalia interdū
adeo cōpacta sūt à natura, vt chirur
gi opera indigeāt. Partem interiorē
matricem locósque appellamus, qui
desiderio coitus sæpe descēdunt in
iis, quæ acetabula κοτυληδόνες sūt,
vocantur, quibus per vmbilicū fœ-
tus augetur. Vulua nullā vim immu
tādi seminis, sed cōseruatricē tātum
possidet. Locorū ostium internū na-
tura glandulosum est, ad glādis viri
lis similitudinem mucronatū, foras
in ceruicem prominēs suo turbine.
In ceruis triplex ostiū est, ob eā cau
sam grauidæ (quia dolent) coitum
refugiunt, mulieres verò adamant,
vnde & quandoque superfœtant.

Vuluæ acetabula non omnia perfecta animalia poſſident, ſed cornigera & vna parte dentata, dum partum gerunt: ex vtraque parte dentatis lepus, mus, veſpertilio, habent acetabula. Sus vuluam leuem habet, & conceptus vuluæ non acetabulis adhæret. Semen itaque trahi à locis vteri, atque ob eam rem multa generari pro numero locorum & acetabulorum: ſæpe enim eodem in loco vteri, gemini conſiſtunt.

Acetabulis vuluæ ex ſecundis robuſtior adhæret ea parte, qua confuſa quædam fibrarum multitudo eſt.

Vmbilici orificia acetabulorum orificiis reſpondent, vnde ali dicimus. Aſperitas enim vtrinque fibrarum orificiorúmque tenacitatem facit, vt in parietibus fieri ſolet. Scalpunt enim prius, vt cementum

ſuperinductum magis hæreat aſperitati. Vmbilicus cum inuolucro hoc eſt ſecundis, functus officio, ab acetabulis abſcedit, veluti pomi pediculus iam maturi à ramo ſponte cadentis. Ex iis acetabulis à partu menſtrua profluunt: ſimilis in maribus materia eſt, quæ in ſemen genitale per concoctionem vertitur.
Locorum oſtium in cõceptu aperitur, & exinde clauditur, nec ampliùs recluditur, niſi mulier ſuperfœtet, vel fluxionibus laboret, vel ſi mẽſes fluãt, os id adeo occluſum eſt, vt aër ſubire nequeat. Loci ipſi poſituram habent inter ſpinæ imæ partem, quã os ſacrum vocamus, ſupra veſicam, contra mediam poſiti aluum, inde paulum ad dexteriorem coxam conuertuntur, poſtea ſuper rectum inteſtinum progreſſi, iliis feminibúſque

latera sua annectunt, rectam cũ vesica continuatámque ceruicem habent, quem Canalẽ vocant, qui ceruici vesicæ suppositus, carnosuscartillaginosusque admodum est: is in prægnante contrahitur.

Alex. benedict. Ex celso. lib. 4. c. 1. Vulua in virgine exigua est, in muliere (nisi vbi grauida est) non multo maior, quàm manu comprehendi possit. Ea cordi, arteriis, neruis, cerebro, spinǽque medullæ cõmittitur, præcordiis item, mãmis, renibus, ventri, iliis, coxis, pubi, quæ omnia in vuluæ strangulationibus percipiuntur: quibus anima subducitur, vertigines sentiunt, capillos in vertice vel occipitio conuelli arbitrantur, lumbos præterea, fœmora, inguina & stomachum dolent, quædam obmutescunt, aliquibus mentes soluuntur. Iliis præsertim

adalligatur neruulis quibuſdam retortis, qui grauidis protenduntur. Nulla vena de maiore, recta via ad vuluam pertinet, de aorta verò multæ frequentéſque veniunt. Eius materia neruoſa eſt, rugoſa, pelliculoſa, pollicaris craſſitudinis, quæ ad conceptus magnitudinem extendi poſſit. Qui eo tempore acetabula vuluæ inquirunt ad magnum vulgi deſiderium, digna fruſtratione fruſtrantur: videri enim minimè poſſunt, nec primo conceptus tempore cum inuolucra (quæ ſecundas vocant) robuſtius vuluæ adhærẽt: tum enim euidentius membrana valẽtior per vmbilici radices acetabulis (quæ κοτυληδόνας Græci vocant) cõmittitur, quales in polyporum ſirrhis videmus, qui ſuctu cum aliquid capiunt, continent. Hæc accreſcen

te fœtu conſpicua ſunt cum vtero, cauo autem ad fœtum conuerſa ex Ariſtotele. In ipſo inuolucro ex ſecundis quædam carnoſa extãtia fibris referta minimis acetabulis affixa, quæ ſanguinem & ſpiritum velu ti radicum fibræ exſugũt, digerúntque per venas, & ad vmbilicum vſque defertur ſanguis, ſpiritúſque per quem alimentum haurit fœtus.

Melãcthõ lib. de aĩa

Matrix μήτρα, partes duas habet, Receptaculum, factum vt fœtũ cõtinere poſſit, ídque vocatur ὑστέρα. Altera pars eſt anguſtior, quæ eſt aditus longiuſculus, ideóque Collum matricis dicitur. Et quoniam receptaculum amplius eſt, qua parte verſus collum tendit, ſunt addita cornua, vt quaſi lunæ creſcentis figuram referat. Nam hæc cornua ſũt ligamenta, quæ matricem alligant

toxis. Eſt & matrix intus vndique conſperſa tanquam punctis. Sunt autem hæc puncta, orificia venarum vndique tendentium ad matricem, & hæc orificia vocantur ideo κοτυληδόνες, quia vt amplecti poſſint fibras, quibus fœtum in vtero & retinent & alunt, ſunt ſimiles extremis polypi pedibus, qui appellantur cotyledones, propter cauā figuram & aptam ad prehendendum.
Triplex vtilitas eſt cotyledonum. Sunt enim canales, per quos ſanguis menſtruus effluit: ſuppeditant etiam ſanguinem puriorem alendæ matrici & alēdo fœtui, & figura ſua fibras apprehendunt, vt retineri in vtero fœtus poſſit. Oriri autem Cotyledones alii putant à vaſis ſeminariis, Galenus etiam à caua vena, Aliquæ haud dubiè rami ſunt vena

rum, quæ à mamillis ad vterum tendunt: attrahunt enim mamillæ partem aliquam ſanguinis ex vtero, quæ mutatur in lac, quemadmodũ Hippocrates ait lac menſtruo fraternum eſſe. Gemini matrici Sinus ſunt ab vtraque laterum parte leuiter diſcreti (in dextra maſculinum, in ſiniſtra fœmininum cõcipi volunt) geminis in mare teſtibus reſpondentes, in vacca veluti cornua plurimùm diſcreta ſunt.

Fœminis vulua ſcorti conuerſi ſimilitudinẽ refert, extrinſecus neruoſa, intrinſecus autem carnoſior, & eſt receptaculũ fœtus. Muliebris pudendi ſinus pilis decoratus, Græcum nomen κτεὶς obtinet. At quæ ſinum ambiunt Alæ vocantur. Inter has autem caruncula, quæ bifariam excreuit Græcorum lingua

ὕμφην, noſtra colliculum appella-
re licet, quem quòd multo promi-
neat, Aegyptii in virginibus exci-
dere conſueuerunt. Porrò in ipſius
naturalis collo muſculus eſt, quo
vrinam cum lubet retinemus, Anu-
lus à figura, ab officio Fibula voca-
tus eſt. Venæ in partem eius infe-
riorem plurimùm aperiuntur, per
quas ſanguis expurgatur, qui graui-
dis retinetur, cæditque in alimen-
tum fœtus & formationem. Nam à
venis quæ ſecundas implicant, bi-
næ aliæ prodeuntes venæ, ab arte-
riis indidem ſitis binæ arteriæ, & à
neruis vnus neruus mutuo in vnũ
congreſſu, meatum quendã ab ana-
tomicis græcis ὀυραχον appella-
tum abſoluunt, qui infantis vmbili-
co inſeritur, ex quo & enaſcitur &
ſuſpẽſus eſt, vel alueus eſt fœtus, lo-

cus cui pòst ſuppeditat nutrimentũ.

DE MENSIBVS.

Alexan. bened.

Menſtrua quum plurimum lunæ motu ſingulis menſibus profluunt, quo profluuio virginibus vox mutatur, vt in maribus primo coitu, mãmæ inde tumeſcant. Hæc non niſi ſemen incoctum ab Ariſtotele appellantur, ex partibus quæ ſupra infráque renes ſunt, & à lumbis, minimis venis prodeũt ad vuluæ acetabula, quibus fœtus in vtero alitur, (vt dictum eſt) vel à puerperio iuxta naturalium ora: ex venis quoque duabus ſecundũ os pubis iuxta vrinæ exitum erumpunt. Ex ea parte & fœminarum non prolificum ſemen in coitu (vt dictum eſt) effunditur, tanto in plæriſque impetu, vt maſculorum more longius exiliat, diuer-

ſæ quidem naturæ ab eo, quod in vuluæ cauo prolificum reſtagnat. Menſtrua cõtingunt mulieri, vt ſanitatem tueantur. Retenta enim in conceptione fœtui fomẽtum miniſtrant: facta quidem ad conceptionem & lactis generationem. Alterũ (inquit Galenus) noſtræ generationis principium, ſanguis menſtruus videlicet, humidum natura eſt. Gal. in comment. 1. lib. aph. ſententia. 24. Qui creſcunt. &c. Gal. lib. defi.

DE PVRGATIONE menſtruorum.

Plæriſque ſane puellis anno. 14. menſium expurgatio primùm incipit, paucis admodum ante annum tertium & decimũ, aut duodecimũ muliebria proueniunt: plurimis ve- Aegineta lib, 3.

rò post annum decimum quartum tandem prorumpunt. Tempus autem vnicuique purgationi statum non est: plerisque etenim per biduū aut triduū, maximæ verò parti quinque dierum spatio menses excernūtur, aliæ vsque ad septimum: paucæ raræque sunt, quæ ad duodecimum vsque diem huic profluuio iugiter obnoxiæ expurgantur. Sistuntur autem huiusmodi muliebres denique expurgationes, partim quidem anno ætatis suæ quinquagesimo, partim verò, quanquam ea rara sit auis, non ante annum sexagesimum, nōnullis à septimo statim ætatis, (vt ita dicam) lustro, & potissimè bene curata cute, ac præpinguibus desinere atque ōnino cessare mēses cœperūt. Quando igitur lětè ægréque ea purgatio procedit, circa prothesmiam

certum menſtruorum terminũ laua, potionatóque vel ſiſanno, aut porro capitato, cũ pipere & ruta in hoc ipſum decoctis, reliquus potus ex paſſo fiat cretico: bibens autem huius potionis ea affectione oppreſſa cotylam, deambulando commouebit menſtrua. Manducet verò loligines, ſepias, polypodas, & quæcumque id genus ſunt: nam ſanguinem turbandi proliciendique potentiam habent.

DE MENSIVM FACVLtate, Ex plinio.

Iam primum abigi grandines turbinéſque, contrà fulgura ipſa in mẽſe connudata, ſic auerti violentiam cæli, in nauigando quidem tempeſtates etiam ſine menſtruis. Ex ipſis verò menſibus monſtrificis, alia dira & infanda vaticinantur: è qui- Plinius lib. 28. c. 7.

bus dixiſſe non pudeat. Si in defe-
ctu lunæ ſoliſve congruat vis illa,
irremediabilem fieri. Non ſegnius
& in ſilente luna coitus ſuos mari-
bus exitiales eſſe atque peſtiferos.
Purpuram quoque ab his eo tempo-
re pollui, tanto vim eſſe maiorem.
Quocunque autem alio menſtruo,
ſi nudatæ ſegetem ambiant, erucas
ac vermiculos ſcarabeóſque ac no-
xia alia decidere. Metrodorus Scep-
ſius in cappadocia inuẽtum prodit,
ob multitudinem cantharidum il-
las ire per media arua, rectetis ſuper
clunes veſtibus. Alibi ſeruatur, vt
nudis pedibus eant, capillo cinctú-
que diſſoluto. Cauendum verò ne
id oriente ſole faciant, ſementem
enim areſcere. Item nouella vitis
eius tactu in perpetuum læditur. Vt
ad noxiam res medicatiſſima tranſ-

feratur, rutam & ederas illico mori. Sed præter hæc certum eſt, tactis aluearijs apes fugere, lináque quum coquãtur nigreſcere. Aciem in cultris tonſorum hebetari, æs contactũ graue virus odoris accipere, & æruginem magis, ſi decreſcente luna id accidat. Equas, ſi ſint grauidæ, tactas abortum pati. Quin & aſpectu omnino, quamuis procul viſas, ſi purgatio illa poſt virginitatem prima ſit, aut in virginea ætate ſpontanea. Nam bitumen in iudæa naſcẽs, ſola hac vi ſponte ſuperari. Et fila veſtis contactæ, ne igne quidẽ vincuntur, quo cuncta. Ciniſque etiam ille, ſi quis aſpergat eum lauandis veſtibus, purpuras mutat, floribus colorem adimit, ne ipſis quidẽ fœminis malo ſuo immunibus. Abortum facit illitus, aut ſi omnino prægnans ſupergrediatur. Que lais &

Cleophātus inter ſe contraria prodidê:e de abortiuis, carbone è radice braſſicæ vel myrtæ, vel tamaricis in eo ſanguine extincto: item aſinas non concipere tot annis, quot grana hordei contacta ederint: quæque alia nuncupauêre monſtrifica, aut inter ſe pugnantia, quum hic fœcunditatē fieri iiſdem modis, quibus illa ſterilitatem pronuntiaret, melius eſt non credere. Bythus dyrrhachinus hebetari aſpectu ſpeculorum nitorem tradit. Iiſdem aduerſa rurſus contuentibus, omnem talem vim reſolui, ſi nullum piſcem habeant ſecum.

Multi verò ineſſe etiam remedia tanto malo aiunt, podagras illini, ſtrumas & parotidas, panos, ſacros ignes, furunculos, epiphoras, tractatu earum mulierum leniri, lais

& ſalpa, canum rabioſorum morſus, & tertianas quartanáſque febres, menſtruo in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluſo. Diotinus thebanus, veſtis omnino ita infectæ portiuncula acu, vel pelliceo brachiali inſerta. Sortica obſtetrix tertianis quartaníſque efficaciſſimum dixit plantas ægri ſubterlini, multóque efficacius ab ipſa muliere, etiam ignoranti. Sic & comitiales excitari, morbóſque ſanari Icethidas, aliâs icacidas, medicus quartanas coitu finiri, incipientibus duntaxat menſtruis, ſpopondit. Inter omnes verò conuenit, ſi aqua potúſque formidetur à morſu canis, ſuppoſita tantum calici lacinia menſtruo tincta tali, ſtatim metum eum diſcuti, videlicet præualēte ſympathia illa Græ-

corum, quum rabiem canum, eius ſanguinis guſtatum incipere dixerimus.

Cinere enim eo iumentorum omnium vlcera ſanari certum eſt, addita caminorum farina & cera, maculas autem è veſte eas, non niſi & eiuſdem farina ablui volumus. Cinerem verò per ſe roſaceo miſtum, fœminarum præcipuè, capitis ſedare dolores, illitum fronti, aſperrimámque vim profluuii eius eſſe primis annis, virginitate reſoluta. Id quoque conuenit, quo nihil equidem libentius crediderim, tactis omnino menſtruo poſtibus, irritas fieri magorum artes, generis vaniſſimi vt æſtimare licet.

Solum animal menſtruale mulier eſt.

Nihil facilè reperitur mulierum profluuio magis mõstrificum. Arescunt superuentu musta, sterilescunt tactæ fruges, moriuntur insita; exurũtur hortorum germina, & fructus arborum quibus insidêre, decidunt Speculorum fulgor aspectu ipso hebetatur, acies ferri præstringitur, eborísque nitor, aluei apum emoriuntur, æs etiam ac ferrum rubigo protinus corripit, odórque dirus aëra, & in rabiem aguntur gustato eo canes, atque insanabili veneno morsus inficitur. Quum & bituminum sequax alioquin & lenta natura, in lacu Iudææ (qui uocatur Asphaltites) certo tẽpore anni supernatans, nequit sibi auelli, ad omnem contactum adhærens, præterquam filo quod tale virus infecerit. Etiam formicis animali minimo,

Plinius. lib. 7. c. 15

inesse sensum eius ferunt, abiicitque gustatas fruges, nec post eam repetit. Et hoc tale tantúmque omnibus tricenis diebus malum in muliere existit, & trimestri spatio largius. Quibusdã verò sæpius mẽse, sicut ali quibus numquam, sed tales non gignunt, quando hæc est generando homini materia, semine è maribus coaguli modo hoc in sese glomerante, quod deinde tempore ipso animatur, corporatúrque. Ergo cum grauidis fluxit, inualidi aut non vitales partus æduntur, aut saniosi, vt author est Nigidius.

MENSIVM MORA.

CAVSAE.


Quæ ſingulis qubusque mensibus mulieres repetit purgatio, ſupprimitur quãdoque vniuerſo quidem corpore incommoda valetudine affecto, interdũ verò locellis modo earumdem priuata ægritudine vexatis, propter loci illius frigiditatem, aut plagam, aut diſtẽperantiam oborta, vel acquiſititiã afflictionẽ, vt plurimũ verò ex abortionibus, & propter principem aliquam corporis partem, propria paſſione afflictam, verbi cauſſa, iecur, aut vẽtriculum, aut pectus quẽ græci θώρακα dicũt, aut aliquid huiuſmodi, quæ in diuturno accidunt Aegineta lib. 3. c. 61

morbo.

Neque mensium suppressionem, neque prauas expulsiones, omnium quæ ex vtero profluere solent, difficile fuerit inuenire, si similes tibi scopos proposueris. Etenim nonnũquam vteri ipsius corpus, si solidum fuerit aut durum, causa est cur mẽses supprimãtur: detinentur etiam nonnunquam ob materiam ipsam, quũ vel crassum fuerit excremẽtũ, vel viscosum, supprimuntur etiam nõnunquã, licet vtile fuerit excrementũ, obstructis ob huiusmodi humores vasis, quæ ad vterum descẽdunt. Præterea vniuersi corporis occasione, mulier interdum nihil expurgat, interdum plus iustò, interdũ minus, nõnũquã etiam deprauatũ. Nihil omnino excernit, ob multas exercitationes, & victum tenuẽ, &

Gal. lib. 3 de symptomatũ causis.

quum ad alias partes repunt humores. Minus excernit, eaſdem ob cauſas, ſed remiſſiores quàm pro naturali cõſuetudine. Plus autẽ ob diuturnum otium, & victũ opiparum. Cæterum deprauatæ per vterũ fluxiones (nominatur verò quicquid huiuſmodi eſt fluxus muliebris) fiũt expurgato per hanc partem vniuerſo corpore. Atque talẽ ſemper refert ſpeciẽ id quod excernitur, quale eſt id quod in animante redundat: quippe rubrum excrementum ſanguinis ſaniem declarat, album pituitam, pallidum bilem amaram. Præter iam dicta, eſt aliud ex vtero deprauatum profluuium, ob affectũ aliquem ipſum infeſtantẽ eueniens. Inſuper menſes interdum ſupprimũtur, nõ ob ſanguinis penuriam, quá vel multa exercitatio (vt dictũ eſt)

vel tenuis victus induxit, neque ob affectum in vtero cõsistentem, sed propter robustas vires, sanguine ad alias partes irruente. Etenim neminem latet, quòd nõnunquã aut maior mensium copia fluit quã antea, aut minor, aut omnino nihil fluit: aut prauum est quod affluit, ob prõprios vteri morbos, siue ipsius cornua, siue ceruix, siue totum spatium afficiatur, atque sub hac diuisione steriles quoque cõprehẽdi possunt.

Gal. in 5. aph 57. si mẽstrua plura. &c.

Menstrua possunt fieri pauciora, vel quia venæ ferentes ad vterum menstruam purgationem cõprimũtur, vel obstruuntur ob crassitudinẽ sanguinis vel frigiditatem, & robur ipsorum quæ sunt in vtero vasorũ, adeo, vt quod influit non admittat.

Fuchsius ex paulo & ætio.

Mulieribus quibusdã menses supprimuntur, vel naturaliter, vel præ-

ter naturã. *Si naturaliter, hinc* colligere licebit, quòd mulier nulla inde molestia vel totius corporis, vel vteri afficiatur. Aetatis itaque rationem iam descripsimus. Steriles etiã mulieres in vtero habentes & saltatrices, naturaliter non purgantur. Nam quicquid in eis recremẽti est, nimia exercitationis vehemẽtia absumitur, & vt summatin dicam, mulieres calidioris temperaturæ, validísque exercitiis vtẽtes & agrestes, parum aut nihil per menstrua purgantur. Nonnunquam autẽ præter naturam menses nimia vel pinguedine, vel gracilitate supprimi solẽt. Pingues enim exanguiores reliquis sunt, minimásque venulas habent: quique illis inest paucissimus sanguis, fere in pinguedinem transit. Graciliores verò ob diuturnum ali-

quem morbũ extenuatæ, nihil prorſus ſuperuacui ſanguinis continẽt. Præterea menſes non defluunt, quibus ſanguis vel craſſus, vel lentus, vel per alia loca delatus fuerit: ſicuti per nares, aut ſedẽ, aliis etiã quòd è thorace ſanguinem eiectauerint, aliis quòd è diſſecta vena vltimam ſanguinis inanitionẽ tolerauerint, mẽſes ſuppreſſi ſunt: ſed & reliqua excretionum genera idẽ effecerũt, vt ſudoris multitudo, aſſidui vomitus, alui profluuia, ac puſtularũ omne genus, quæ in cute effloreſcunt. Sic præter has omnes cauſas mẽſes ſupprimuntur ob acutos maximóſque morbos, & ob alimẽta quæ vel paucitate, vel multitudine ſua exceſſerint. A pauco enim alimento paululum quidpiam confeſtim expirat, à multo verò meatus obſtruuntur,

& exiretio intercipitur: sœpe etiam in ore vteri calli obtorti, aut carnis excreſcentiæ, aut pinguedinis copia purgationem menſtruam impediunt. Quibuſdam etiam cicatrices vlcerum quæ in vtero præceſſerũt, vaſorum ora à quibus ſanguis in vterum ferebatur, obſtruxerunt. Nõnullis poſt abortum vteri ore exulcerato, ac deinceps ad cicatricem ducto, obſtructio ac compactio ſuperuenit, quæ ſanguinis per vterum excretionẽ aufert: curæ quoque pertinaces, formidóque immodica, & ingens mœror menſes intercipiunt, frigida denique aut alia vteri intemperies menſes remoratur.

NOTAE.

Gal. lib. 6 de locis affectis.

Accidentia quæ ob astricta menstrua infestare solent, nunc enarrare aggredior, sumpto initio ab his quæ ab Hippocrate in Aphorismis scripta sunt, præcipuè verò quum dicit: Si mulier neque prægnãs, neque puerpera lac habet, menstrua eius defecerunt. At nullo in mammis apparente lacte, menstrua suppressa hisce notis deprehenduntur. Grauitas totũ corpus molestat, item fastidiũ quoque vt nulla sit cibi cupiditas, horror inæqualis, quòd si citra horrorem inæqualitas aliqua fuerit, atque fastidium, cupiátque mulier quædã aliena, iube vt obstetrix vteri ceruicem tangat. Nã si citra duritiem clausa inueniatur, eã prægnãtem esse coniicies. Nõnullæ cibum præterea euomũt, ac terrã, aut extinctos carbones, aut alia quædã huius-

cemodi ædũt. Si verò clausũ fuerit os ceruicis vteri, ac duritiẽ quoque habeat, affectũ aliquem in vtero esse portendit. Oportet itaque speculari obstetricẽ ad quã partem, vel declinet, vel retrahatur: nã in ea parte affectam vteri sedem esse coniiciendum est. Atque in quibusdam fœminis, eius partis dolor cum grauitate nõnihil significare potest: quin etiã in coxam dolor transit, ac crus ipsũ quod è regione est, per incessũ claudicat. Quod si lõgiori tẽpore supprimãtur menstrua, nullãque medicus mulieri vacuationẽ promoueat, tumor aliquis præter naturã in ilibus interdũ exoritur, ostendẽs nimirum ex internis partibus quampiam esse inflammatam. Nonnullis panus in extrema ilium parte excitatur: veluti viris quoque eodem in loco

nonnũquam oriri ſolet, qui vbi ſup
puratus aliquando fuerit, longo tẽ-
poris ſpatio vix finitur . Huiuſmodi
accidentia ſuppreſſa menſtrua ſequi
conſueuerũt,ac præterea lumborũ,
& colli,& ſincipitis dolor,qui etiam
oculorum fundamenta infeſtat: itẽ
febres ardentes, & vrinæ nigrican-
tes, cum rubra quadã ſanie,perinde
ac ſi aquæ ex qua nuper mactatæ
carnes ablutæ fuerunt, fuliginem
quis immiſcuiſſet, quibuſdã vrina,
aut difficulter redditur, aut omni-
no ſupprimitur. Quum ergo horum
aliquid in muliere conſpexeris, v-
terum veluti radicem ipſorum con-
iicere oportet. Quòd ſi per alium
quempiam corporis locum ſanguis
effluxerit, aut inflammatio, aut
Eryſipelas excitatur, an menſtrua
purgentur interrogare debes:ſiqui-

lem nihil horum accidere solet in-
egrè purgatis,

Frigidioris autem temperaturæ Fuchs.
œminas ex iis potissimùm digno-
cemus, quòd somnolentiores, ad
mnémque motum segniores sunt,
c colore candidiores, seu plum-
eæ, vrina aquosa, pituitam quo-
ue iugiter excreant, & interdum
tiam pituitosos humores euomunt.

Calidioris autem temperaturæ
otæ, iam commemoratis prorsus
ontrariæ sunt.

PRAEDICTIONES.

Mulieri sanguinem euomenti,
enstruis erumpentibus solutio fit. 5.Aph.32
5. Aph.

Menstruis deficientibus, sanguis 5.Aph.36
x naribus fluens, bonum.

Mulieri menses decolores, nec

per idem ſemper tempus venientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.

5.Aph. 39 Si mulier neque grauida eſt, neque peperit, lac habet, huic menſtrua defecerunt.

5.Aph. 57 Si menſtrua plura fiant accidunt morbi, & ſi non fiant, ex vtero morbi contingunt.

Hipocrates libro de fœtu. Menſtruorum retentio ſequentes morbos gignit, conceptum impedit, corpus calefacit, venas implet atque diſtendit, veſicam premit, vrinam prohibet, dolorem lumborum & ſuffocationem excitat, coxendicem moleſtat, interdum putreſcit & ſuppurat.

Dictis addunt Arabes, deliria, comitiales, locorum ſtrangulationem, eorundem abſceſſus, corporis grauitatem, inappetentiam, con-

coctricis facultatis debilitatem, nauseam, ructus, tusses, anhelationes, aquas cutem subeuntes, febres, morbos articulares, animi angustias, capitis & radicis oculorum dolores, oletulorum exitum inhibet.

Suppressa muliebris purgatio multarum & diuturnarum ægritudinū causa fieri consueuit. Aegineta lib. 3. c. 61

Vrina lactis modo alba & densa, aut obscura liuénsque, mensium suppressorum, aut locellorum affectorum argumento est.

Vrina albescens, ruffescénsve cum squammosis resolutionibus nigricantibus eadem arguit, modò mensium suppressorum reliquæ adsint notæ.

NVTRICATVS.

Fuchs. Si à frigidis ac crassis humoribus menses supprimuntur, cibos calidos & extenuantes exhibebimus. Vinum etiam fuluum, odoratum & antiquum vt bibant præcipiemus. Exercitia quoque & alia quæ corpus calefacere, crassósque ac lentos humores incidere & extenuare possunt, præscribemus.

Fuchs. Cæterum calidiores & plurimũ exsiccatæ mulieres curãtur, si quàm maxime humectentur huberiore humidioréque cibo & potu, quales sunt qui è carnibus agni, hædi, è piscibus teneras carnes habentibus, auibus altilibus, & similibus parantur.

Vino vtendum candido non admodum antiquo & diluto, Balneis item dulcium aquarum, & vt in paucis rem cõtraham, victus ratio-

ne ea vtendum, quæ hecticis adhibetur.

Alimenta porrò congruunt bellè instructa, ritéque disposita, & humida holera, ac dulciora cuncta. Aegineta
Pisces saxatiles, aues teneriores, & lactis potatio, confectiones ex melle quæ μελιττώματα græcè dicũtur.

Vinum tenue, colore candido, non admodum vetus.

Non probantur carnes, neque legumina, excepta ptisana.

Vbi autem præfinitum purgationis tempus pro foribus iam constiterit, desquamatos pisces marinos, & ceu dictum est, molliores, quæ μαλάχια vocantur, & quæ cutis modo teguntur testa, vnde illis græcè nomẽ ὀστρακόδερμα est inditum, necnon porra capitata, cum ruta ac pipere elixa sumant, ius

quoque eorundem bibant.

REGVLAE CVRANDI MENSES SVPPRESSOS.

Quibus ex corporis ariditate menſes ſuppreſſi ſunt, denegabis ea quæ calefaciendo ſiccant.

Aperientibus medicamentis leuioribus in curæ aggreſſu vtendum, ſubinde ſenſim exhibenda ſunt quæ validius aperiunt.

Hippocratis ſententia eſt, calefactione ex aromatis muliebria educi.

5. Aph. 28

Hæc emplaſtri modo vmbilico admoueri debere aſſerit Haly.

Lib. 8. de regali dispositiõe.

Intentio ſanationis in ipſis eſt, ora quidem aperire vaſorũ quæ pertingunt ad vterum, ſanguinem verò extenuare.

Gal. in. 5. aph. 36. Mulieri mẽſes deco. &c.

SECTIO VENAE.

Quum igitur ob aliquam interaneorum primariam affectionem abſcinditur aut remoratur muliebris purgatio, nihil neque præſtantius neque vtilius, quàm membri ſtatim peculiari vitio mederi, atque poſt hæc vuluam ſui muneris admonere per potiones. At vbi nihil horum quidem adfuerit, perſpicuum eſt per ſe, & non per conſenſum matricem affici. Si itaque neque ætas, neque habitudo corporis, neque aliud id genus prohibue-

Aegineta

rint, ſanguis per venam detrahendus eſt, non ante tamen præſcriptum menſium diem.

Progreſſu verò temporis adiiciantur dies decem.

Auferatur verò non plus duabus libris cũ dimidia, neque etiam minus vna, ſiue venam ſecabimus.

Aeginetæ & Galeni tempore fiebat.

Quod ſi febris pariter infeſtarit, in primis ſtatim diebus febris ſanguinem detrahere opertet.

Si plenitudine laborauerit mulier, & nihil aliud prohibeat, à ſanguinis miſſione curandi ratio inchoanda erit.

Fuchſius.

Secunda verò vena malleoli aut poplitis, ídque non ante ſtatum menſium tempus.

Quæ ex cubito fiunt euacuationes, purgationes menſtruas comprimunt, ſanguinémque ad ſupe-

Gal.lib. de ratiõe curandi per ſang. miſſ.

riores corporis partes retrahunt.

Que verò fiunt ex cruribus, tantum abeſt vt retrahant, vt etiam menſes promoueant, ac vbi id facere volueris, tempus conſueti mulieris circuitus tribus quatuórve diebus anteuertas, aut vena inciſa, aut ſcarificatis talis cruris vnius pauculum euacuato: deinde poſtero die ſimiliter facito in crure altero, vt tamen etiam iſtis diebus in quibus vacuas, & ante eos quatuor aut quinque extenuantem victum procures.

POTVS.

Epotandæ medicinæ quæ incidunt, & humorum crassitudinem extenuant, quale est quod ex Calamento fit, quo nos assiduè vtimur, sæpius enim ciere solent tardantes mensium purgationes. Mulieribus menses abunde prouocant & nepita & pulegium. Exhibebis ea in melicrato cocta, sed antea contusa, arida, cribróque subtili discreta, ac rursum trita vsque dum pollinem tenuitate referant, ita denique melicrato insperge. Porro conuenientissimum potui tempus est à balneo inuolutis adhuc linteo. Atque hæc quidem medicamenta mitia sunt. Valentiora sunt sauina, & dictamum, cæterum vsus antedictis similis.

Gal. in. 5. apho. 36. Nu. menses deco. &c. Gal. lib. de curandi rōne per sang. missionē.

Aegineta

Auspicante iam statâ muliebrium hora adimat quidem cōpedes,

& potetur myrrhæ obolus, aut fabæ quātitas aut castorium ex passo, vel melicrato, artemisiæve decoctū: aut saluiæ post balneū ex passo & absinthio. Vinum verò absinthile ad omnem curationem propinetur. Verùm si validiora vehementioráque res ipsa postulat remedia, hæc fuerit eorundē materia: Iris illyrica (quam vulgò Romani gladiolum dicunt) pota cum vino, cyperi radix, græcè cyperis nuncupata, ari radix, & casia, rotundi odorati iunci (quem græci σχοίνου dicunt) flos, nardus, heleniíque radicis decoctum, & myrrhæ fabuly græci magnitudo, cum passo in dimidiato cyatho poscæ, & dictanni elixationis cyathi duo, & gutta ammoniaca, & sagapenum. Cæterum quæ nimia anxietate stomachi torquentur, opopanacis exi-

guum in pilulas redactũ, & in cocto melle irrigatum & eliquatum. Consueta quædam nobis semina muliebria ciere nata sunt. Cæterum inferiora & minoris efficaciæ sunt, fœniculum, cyminum, apium, daucus Creticus, seseli, anisum, ciceres & cercides, & omnia quæ ad mingendum cient.

Potui dentur radices circa tertium ordinem aperientes ex vino albo aut decocto quopiã mẽses ciẽte, verbi gratia: Radices apii, graminis, fœniculi, oreoselini, asparagi rubiæ passiuæ pentaphyllon, rasci.

Artemisia, nepeta, calamentum, scolopẽdriom, semen rusci, acorum, absinthium, perpensa, radix iridis, Lupini, semina apii, oreoselini satini, & macedonici, origanum, mentastrum, meum, valeriana, siler mon

tanum, ammi, ſeſeli cuminum, dictamum, caſia, Inula, ſatureia, abrotonum, allium, ſmyrnium,

Fortiora prædictis ſunt ruta, gitti, ſinapi, caſtorium, Veratrum atrum, colocynthis, aſtaphis,'agria, myrrha, ãmoniacum, fel tauri, ſuccus cucumeris ſyueſtris, fel gallinæ, opopanax, piper, pyretthrum, papauer luteum, aſphodelus

QVAE MENSES CIent ſimplicia ex plinio.

Apii & oreoſelini ſemen. li.20.c 11. Cuminum Aethiopicum ſiue regium. lib.20. Gith. lib.20.c.17. Sinapi ſatinum. lib.20.c.22. Narrubiũ. lib.20.c.22. Hippomarathri ſemen & radix. lib.22.c.23. Lilii radices in vino decoctæ. lib.21.c.19. Centumcapita herba. lib.22.c.8. Oleũ ſampſuchinum, ſiue Amaracinum. lib.

21.c.22, Anthemis siue chamæmilō pota.lib.22.c.21. Bulbi radix pota. lib.22.c.22. Sion latius apio in aqua nascens.lib. 22.c.22. Lupini syluestres.lib.22.c.25.Cortex radicis lauri.lib.23.c.8.Chamædris quæ & trissago.lib.24.c.15.Ampelopraſon.ibidem.Stachys.ibidem .Chrysocomes radix.lib.21.c.20. Thimum vtrumque.lib.21.c.21. Anemone cum ptisana sumptæ, aut vellere appositæ. lib.21.c.23. Heliochrysum siue chrisanthemum è vino pota.lib.21. c.25 Batis.lib.21.c.27. Vrtica cum sale. lib.22.c.13.Caucalis.lib.22.c.22.Cōdrillon siue condrille habet proximam terræ mastichen tuberculo fabæ,quæ apposita,fœminarum menses trahere dicitur. lib.22.c.22.Laser è silphio fœminis datur in vino: Et lanis mollibus admouetur vuluæ ad

menſes ciendos.lib.22.c.23. Hordeum murinum, ſiue herba phœnicia trita ex vino pota, præclaré ciet mẽſes.lib.22.c.25.Phacos ſylueſtris.lib. 22.c.25.Cicercula.ibidem. Vitis nigra.lib.23.c.1.Fici ſuccus lacteus appoſitus cũ luteo oui,aut potus cũ amylo.lib.23.c.7.Caprificus pota mẽſes cit cum luteo oui.ibidem.Baccæ lauri appſitæ tritæ,vel potæ.lib.23.c. 8. Cupreſſi ramenta pota.lib.24.c.5. Styrax potu.lib.24.c.6. Viticis ſemen.lib.24.c.9.Ederæ corymbi appoſiti. lib.24.c.10. Harundo indica ſyriacáque admotu.lib.24.c.11.Erythrodani,ſiue Rubiæ radix & ſemẽ. lib.24.c.11.Roſmarini ſemen.ibidẽ. Pæoniæ radix.lib.26.c.15. Radix callæ.lib.27.c.8.Onopordõ lib.27.c.12 Smyrni folia & radix . lib. 27. c.13. Thlaſpe alterum genus. ibidem.

Impubium puerorũ vrina si decoquatur ad dimidias partes cum porro capitato nouo fictili, vaporatio ea menses fœminarum cit.lib.28.c.6.Fel taurinum lana succida appositum.lib.28.c.14. Olimpias thebana addidit hyssopum & nitrum. ibidẽ. Testes castorii duabus drachmis ex aqua cum pulegio poti.lib.32.c.3.

POTIONES COMpositæ.

Radicum acori,iridis,oreoselini, asparagi.an.ʒ.1.seminum apii,fœniculi,ainsi,dauci,ammi,vrticæ. an.ʒ.1.calaminthæ, absinthii.ã.3.ß.origani,abrotoni,artemisiæ,pulegii, asari.ã.m.1.hissopi.m.1.ß. Bulliãt singula in aqua iustæ quantitatis, quoad tertia pars absumpta fuerit,dein ex-

colentur & ſaccharo ſufficienti adhibito, adiiciantur ſerapia ex calamintha, & hyſſopo, & ex marrubio. an.℥.1. ß.miſce, fiat potio pro terna portione propinanda à cubili ieiunæ.

Caſtori.ʒ. 1.mentaſtri in puluerem redacti.ʒ. ß. Vini antiqui, aut mulſæ.℥.3. miſce, & à balneo calidum propinato. Potio ſerapionis medici danda mulieri cui ſuppreſſi ſunt menſes, hæſitatúrque an vtero gerat: ſi pregnans eſt, fœtui vires calfaciendo præbet, alioqui menſes cit locellos aperiendo.

Caſtorii, aniſi, ſeminis apii. an.ʒ. 1.trita ſecerniculo traiice & ex vino potui dato.

Potio Galeni menſes deducit fœminis, probè cit vrinam, & omnino admiranda confectio eſt hy-

dropicis, hepaticis & nephriticis: Aloes. ʒ c masliches ℥ I. croci. ʒ. I. nardi indicæ. ʒ. I. cinnamomi. ʒ. I. carpo balsami. ʒ. asari. ʒ. I. tundito, & angustissimo cribro excernito, atque arridum vt ne transpiret seruato, & cũ vino potui dato cochlear vnum. Menses porro puluis iste valentius ducit artemisiæ decocto dilutus.

SI EX PITVITA comprimentur menses, potiones.

Chamæ pitheos, chamedrios, origani, saluiæ, rosmarini, sisinbrii, calamenti, mentastri, thymi. an. m. I. rad. rusci, asparagi, apii, oreoselini, rhaphani syluestris, rubiæ & valerianæ. ã. ʒ. I. ß. seminis iuniperi. ʒ. 3. seminis vrticæ, dauci cretici, ammis, anisi,

fœniculi, costi.an.℥.ß. phaseolorum rub. cicerum arietinorum, an.p.1. terantur parum & decoquantur, & ex decocto colo secreto cum sacchari libris tribus confice serapium, qui aromatisetur cũ cinnamomo electo & casia, præbe coquendum curato. Portio exhibitionis esto sesquidrachmæ cum.℥.tribus decocti sequentis quolibet mane, ieiuno ore ventriculi. Phaseolorum rubrorum, cicerum rubrorum.an.p.ß. seminis iuniperi.℥.1.ß.radicum valerianæ, radicum rusci, rhaphani syluestris, Asparagi, apii, & oreoselini.ã.℥.ß. chamædryos recẽtis m.1.dauci, ammis, anisi, fœniculi.an.ʒ.2. radicum rubiæ.℥.1.conterito paululum, & coquantur.

Oxymellitis compositi.℥.3. serapii ex artemisia.℥.2. liquoris stillati-

tii artemisiæ, quinque radicum communium aperiẽtium calidarum, vel bipinnellæ, aut betonicæ, vel florum sambuci, aut apii. an. ℥. 3. limpidum facito, omnia simul mista pro triplici portione, poteris aromatis condidire puta cinnamomo aut casia. Diebus octo ante mẽsium naturale profluuium hanc curandi rationem aggreditor. g.

SI EX FLAVA BILE.

Artemisiæ. ʒ. 2. adianti, oxalidis, intybi erratici, scolopendrii, betonicæ, eupatorii, apiastri, mercurialis. an. ʒ. 1. quattuor seminum vulgò refrigerantium dictorum maiorum, seminis viticis, seminis buciæ, seminis pæoniæ, seminum asparagi, seminum abrotoni, intybi erratici, basilici, & lithospermatis. an. ℥. ß.

Radicum valerianæ, rusci, asparagi, oreoselini & apii . an.℥.2, iuniperi, fœnigræci.an.℥.1.ß.cyperi, spicæ cardi.an.℥.2.ß.cicerum rubrorũ, phaseolorum.an.p.1.trita parum omnia in aqua coquantur, cõfice serapium cum tribus sacchari libris, quod odoratiorem cinnamomo electo facies . Huius sumito sesquiunciam, quam immisce liquorum stillatitiorum intybi erratici , cichorii & absinthii. an.℥.1 . similis esto ponderis quælibet portio , perseuerando ad mensium debitum tempus vsque, vel quo ad alteratum fluxuíque vicinum percipias humorem nocentem.Serapii acetosi simplicis.℥.1 . oxymellitis simplicis.℥.ß.liquoris stillatitii endiuiæ , Cichor. & absinthii.an.℥.1.misce.

SI EX ATRA BILE, potiones.

Scolopendrii, adianti, chamædryos, origani, calamenti, artemisiæ, stœcadis, eupatorii, florũ genestæ, boraginis, buglosæ & violarũ, vniuscuiusque.m.ß.radicum asparagi.fœmiculi, apii & capparum.an.℥.1. thymi in fine decoctionis iniecti.℥.1. prædictis potes addere glycyrhizæ, vuarum passarum.an.℥.ß. coquantur, & ex decocto colo traiecto concinna serapium cum sacchari libris tri- & aceti.℥.4.quod odoratius sit cinnamomo sibi misto, cuius portio esto.℥.1 ß.cum liquorũ stillatitiorum fumariæ, buglossi, & artemisiæ.an.℥.2.detur à cubili & vespere, quotidie ad humoris solutionem vsque.

Vel. Oxymelitis simplicis.℥.2.serapii acetosi ex radicibus.℥.1.liquorum stillatitiorum florum, sabuci, bipinnellæ & asparagi.ā.℥.2 sunto duæ portiones, quibus clarificatis nonnihil cinnamomi addere commodè potes.

PVRGATIONES HVmorum per aluum.

Et quidē purgatio totius corporis, quando crassi eu cuatur humores, tales sanat dispositiones. Si verò decolores scriptum sit, multo magis purgatio sanabit ita se habētes mulieres. Neque enim propter humorem pituitosum tantummodo, sed & propter melancholicum & biliosum, menses fiunt decolores. Gal.in.5 Aph 36. mu' e.1 mẽtes de co.

Datur suppressionis mensium tē- Ga'.lib.

s de curã di rõne per sang. missi. pore medicamentum, quod propriè amarum dicitur, centum habens drachmas mixtis aliorum medicaminum cuiuscunque sex. Optimum

Hiera picra. est vbi cinnamomũ acceperit, post diem septimum, siue octauum, purgatione cum hiera vtendum. Hiera quidem ex colocynthide purgabi-

Paulus. mus, duarum drachmarum pondus in melicrati cyathis sex potui præbentes. Quòd si febris pariter infestet, hiera quidem vtendi locus non est. Hiera picra, Eclegma diaphœnicon, Eclegma. indum,

Catapotia ex Agarico, ex benedicta, Fœtida.

SVBDVCTIO PI
tuitæ.

Medullæ cassiæ fistularis extractæ cum decocto chamædryos, gly

cyrhizæ, cassuthæ, vuarū passarum, polypodii querni, & adiāti. ℥. 1. eclegmatis indi. ʒ. 3. serapii de radicibus cum aceto. ℥. 1. misceto, dato ieiunæ à cubili. Vel.

Agarici. ℥. ß. zingiberis. ℈. 2. salis gēmæ. ℈. ß. diluātur sero caprillo addita oxymelitis scillitici. ℥. 1. immergātur simul horis duodecim, & cōpressum colóque traiectum ius potui à cubili ieiunæ dato.

Catapotia fœtida voranda noctu exibeto.

Turpeti. ʒ. 1. zingiberis. ʒ. ß. sal. gemmæ. g̊. 6. sacchari candidissimi. ℥. 2. omnia leuigato, & cum sero caprillo aut iure pulli, vel iure cicerum arietinorum propinato.

Rosarum rub. zingiberis, cinnamomi. an. ʒ. 2. santalorum alborum & rub. an. ʒ. 1. hermodactylorum. ʒ. 3.

turpeti.ʒ.4. diacrydii ʒ.2 ß. masti-ches.℈.1. sacchari libra vnam quod soluatur in liquoris stillati ii arte-misiæ,confice quadras pōd.℥.ß.dato vnam ieiunæ à cubili.

SI EX BILE
flaua.

Medullæ casiæ fistularis decocto communi extractæ, aut mannæ.℥.1. eclegmatis ex succo rosʃ.ʒ.1.ß.confe-ctionis hamech.ʒ.1.serapii violacei. ℥.1.potui dato.

Rhabarbari electi ʒ 2.spicæ nar-di.g.6.aut cinnamomi antumdem. Vino optimo dilue, & horis duode-cim in sero caprillo immerge, sub-inde valenter traiiciendo compri-me.Colamento adde mannæ,au me dulle casiæ fistularis cribro secretæ. ℥.1.separii violacei.℥.1.

Propinato demum ea quæ bilem per ſedem educere valent, quæ te edocebunt alii medici.

BILIS ATRA SIC educitur

Adianti, florum vtriuſque bugloſſi & violarum, lupi ſalictarii, ſtœchadis, chamædryos. an. m ſ. polypodii. ℥. 3. glicychizæ vuarum paſſarum. an. ℥. ſ. terantur paululum & coquantur in aqua ſufficienti, in fine decoctionis adde epithymi. ℥ ſ. & cum hoc decocto, cribro extrahatur medullæ caſſiæ fiſtularis, aut mannæ. ℥. 1. confectionis hamech. ℥. 1. ſ. diaphœnicon. ℥. 2. ſerapii violacei. ℥. 1. detur à cubili.

Cortic. Myrobalanorũ indorũ. ℥ ſ. luteorũ. ℥. 2. diluantur horis duo-

decim in ſero caprillo, colo valen-
ter deinde traiice, colamento adde
medullæ caſiæ fiſtularis aut mãnæ.
℥.1.epithymi friati. ℈.2. zingiberis.
gran.6. mell. roſacei.℥.1. fiat potio,
detur.&c.

Globuli indi uorandi ſunt.

BALNEA ET INSESſus.

Si ex pituita.

A ſuccorum ſubductione balnea
ſunto ex chamæmelo, artemiſia, mẽ
taſtro, & aliis quæ in decocto pitui-
tam profligante memorata ſunt.

Vel. Sabinæ herbæ, origani,
calamenti, apiaſtri, pulegii, menta-
ſtri, ſertulæ cãpanæ, chamæmeli.an.
m.2.chelidonii, peucedani, praſſii,
abſinthii.an.m.1.foliorum lauri, la-
uendulæ, mercurialis, roſmarini,

ocymi, ſtorum ſambuci. ā.m.ʒ arte-miſiæ.m.6.rad.valerianæ.lib.2.con-terantur paulum omnia ſimul dem-pta artemiſia, quæ ſeorſum in ſac-culo includatur, deinde omnia ſi-mul coquantur. Ex his rebus ſac-culus vnus impleatur, ſuper quem in balneo ſedeat mulier, & ſuper fœ mur ſacculum artemiſiæ calidum teneat, & bis in die ieiuna balne-um intret, & pro arbitrio in eodem ſtet. Cubile ſubinde petat, & vn-guento vngatur quod inter ſequen-tia vngenta offendes.

Si ex ſtaua bile.

Subducto humore bilioſo, tertio die tale confice balneum, quod ac-cipit. Althœæ cum rad.m.6.ar-temiſiæ.m.4.ſtorum ſabuci.fol.ſali-

cis, foliorum violarum, polytrichi. an.m.2 valerianæ ſeſquilibram, fœnigræci lib. 2 ſeminis lini lib. 1 f. terantur parum, artemiſia ſeorſum recondatur in ſacculo. Ex aliis impleatur ſacculus vnus & coquantur omnia ſimul, artemiſiæ ſacculum in balneo ſuper fœmur teneat, altero ſacculo inſideat, dein petat cubile: túncque pubes & os ſacrum inungatur vnguẽto quod deſcribemus.

Si ex atra bile, balneum eſto tale, quale ex pituita.

VNGVENTA.

Si ex pituita.

A balneo in lecto hoc vnguine vngatur antè & retrò. Olei lilini, olei amygdal. dulcium, medullæ cruris vituli. an.℥.1. mucoris althææ,

fœnigræci & ſeminis lini. an ℥. ß. ceræ parum. Poſt inunctionem bibat pulueres & electuaria confectiones deſcribendas.

Si ex bile flaua.

Olei amygdal. dulcium. ℥ 1. ß, medullæ cruris vitul ℥ 1. butyri recentis, pinguitudinis gallinæ, mucoris fœnigræci & ſeminis lini an. ℥. ß. ceræ parum, cõcinnato vnguentum, quo os ſacrum & pecten inunguantur.

Ex atra bile.

Vngatur vnguento quo pituitoſæ inungendæ ſunt. Poſt quartum diem à purgatione, dropace vnguento circa pectinem lumbos ac fœmora ægrotans illiniatur. Aegineta

Olea quibus inungi debet mulier, cuius menſes ſuppreſſi ſunt. Oleum lilinum. Rutaceum. Spicatum. Ole-

um ex ſabina herba.

PVLVERES, ECLEGMATA, ET PASTILLI.

Si pituita.

Inunctione peracta exhibeto cochlear pulueris ſequentis ex vino decoctionis pituitam profligantis.

Cinnamomi electi reiecto cortice exteriori, corticis caſiæ fiſtularis. an. ʒ.2. caſiæ. ʒ.1.ß. croci. ℈.2. ariſtolochiæ rotundæ, perpenſæ, calami odorati, corticis radicum capparum, coſti, dictami, radˡ. tormentillæ, rad, iridis, eryngii, laccæ. an. ℈.2. chamæpithyos, chamedryos, foliorum lauri, origani, polii, zingiberis, calamenti, thymi, ſeminis ſmyrnii, ſeminum rutæ ſylueſtris, dauci, nuſturtii & hiſſopi, carpeſiorum, nigellæ, ammis, aniſi, marathri, baccarum lauri, ſagapeni. an. ʒ.ß. ſacchari quod pon-

dere omnia æquet, friato & vtere vt dictum est. Vel.

Acci. pulueris prædicti dēpto saccharo. ℥. ß. sacchari candidi liquati in decocto menses ciente lib. ß. pange quadras, quarum pondus esto. ℥. ß. detur vna post inunctionem, dein bibat decocti menses prolicientis. ℥. 2.

Pastilli ex myrrha. Triphera magna siue opio prosunt. Acci. fructus sabinæ. ʒ. 1. ß. rutæ siccæ. ʒ. 2. ß. seminis rutæ aggrestis. ℈. 2. laserpicii, ammoniaci, rubiæ passiuæ. an. ʒ. ß. confice ex his simul friatis globulos serapio ex artemisia exceptos, exhibeto ægrotæ. ʒ. 2. ex vino decocti menses cientis, à balneo, aut à suffitu, vel ab euaporatione.

Vel. Cinnamomi, succi cyrenaici, fructuum sabinæ, piperis nigri. ā. ʒ.

2. myrrhæ, castorii. an ʒ ß. excipe, melle sufficienti in eclegma exhibeto ʒ. 2. ex vino decocti menses prorittantis, a suffitu, aut balneo, vel ab æstuatione.

Si ex flaua bile.

A balneo dato cochlear sequentis pulueris cum ʒ. 2. decocti menses suppressos ob flauam bilem cientis,

Cortic. casiæ fistularis, cyperi. an. ʒ 1 ß rad. tormentillæ, rad. pæoniæ, cinnamomi reiecto superiori cortice. an. ʒ. 2. croci, seminis bauciæ syluestris, seminis pæoniæ. an. ʒ 1. seminis viticis, seminum apii, ocymi, oreoselini, mercurialis, asparagi & milii solis. an. ʒ. ß. adianti, polytrichi, chamæmeli, betonicæ, eupatorii, spicæ nardi, schænianthi, lupi salictarii, seminis endiniæ. an. ℈. 1. sacchari ad pondus omnium, leuigato

& miſceto.

Reiecto ſaccharo, ex puluere prædicto pange rotulas aut quadras, in quibus concinnandis pro ℥.1. friamentorum adde ſacchari (quod in decocto biliosos iuuante liquetur) libram vnam.

Si ex atra bile.

Ex his quæ atram arcent bilem pulueres & placentas confice.

His peractis ſaphena vena aperiēda eſt, hinc ad ligaturas veniēdū eſt.

LIGATVRAE.

Probatur item inferiorum corporis partium arctior cū ligaminibus ad treis vel quatuor dies cōſtrictio: auſpicante verò iam ſtata muliebrium hora, adimat quidem cōpedes, ſed potetur myrrhæ obolus, & propinentur reliquæ potiones menſes cientes. Aegineta

FOTVS, EVAPORAtiones & suffitus.

Abili. Abrotoni, anethi, artemisiæ, chamæmeli, calitrichi, apiastri, mercurialis, florum sabuci. ā. m. 1. fœnigræci, seminis lini. an. lib. ß. ex his contritis & in vino coctis in vaporario aut solio, balnei loco vaporetur mulier. Huius loco talem facito suffitum. Seminis viticis. ℥. 1. ß. anethi. m. 1. carei, costi, an. ℥. 1: terantur parum, & per infundibulum fumum mulier in locellos vestibus tecta sedénsque recipiat.

A pituita.

Para æstuarium ex pharmacis quibus confectum est balneum.

Amoni, galbani. an. ʒ. 3. succi cyrenaici. ʒ. 1. ß. frangantur parum, & in carbones iniiciantur, suffiantúrque

locelli, fumus tamẽ non pertingat ad nares. Fuchsius.

Suffitis etiam ex styrace galbano, thure, bdellio, radice aristolochiæ, artemisia, nigella, cariophillis, cinnamomo & similibus paratis vtendum erit. Fouẽdus quoque vterus odoratis fomentis, maiorana, serpillo, calamintha, chamæmelo sertula campana, pulegio, artemisia, radice iridis, & similibus in olla decoctis, quam operculo perforato operire oportet, arundinémque, aut alium canalẽ foramini insertũ vndique circumlinere, vt deinde sedens mulier excepto canali foueatur.

Proderit etiã vt mulier huic decocto vsque ad vmbilicũ insideat, & inde pessos sibi admoueat.

CVCVRBITVLAE.

Nequæ inutile erit cruribus cucurbitulas affigere.

Iniectiones

Mētrachitæ, siue metrāchitæ gallice vne sonde. Arabicè argalia. Fuchs.

Paulus, Metranchitis etiam vtendum, in quem vsum vtero infundimus olea calida, ninum liliaceum, laurinum. &c. In sinum porrò ipsum infundatur susinum, aut amaracinum.

Succi mercurialis & absinthii, artemisiæ. an. ℥. 6. poteris addere. ʒ. 2. puluerum vl. ciendi menses habentium, & inijcere in locellos.

PESSI ET PROstheta.

Eſt autem peſſulus lana pectita, & quodcunque aliud teres, digiti humani ſpeciem præferens, in quo medicamenta ſuſtinentur. Peſſus ergo apponatur ex medicamento è nouem rebus conſtante, & ob id ἐννεφαρμάκου nomen obtinente, aut olibanius. Aegineta

Proſtheta præterea (ſunt autem ea medicamenta quæ molliore lana excepta, mulierum naturalibus ſubiiciuntur & condiuntur, barbari naſtalia vocant) quæ menſes ciendi munus ſubeunt: ex his conſtant, myrrha, abſinthio, aut lupinorum elixatione eliquata, ſeu rutæ ſucco contrita, bdellióque non abſimiliter. Styrax item & ſylueſtris oleæ gummi, ſuccúſve rutæ compari modo, vel Ariſtolochia longa in collyrii, hoc eſt glandis formam aſſa- Aegineta

brefacta, & concinata. Consimili præterea eodémque modo centaurii grandioris radix, aut veratri, aut liquor scammoniæ & colocynthidos, medulla per se, & artemisia cataplasmatis modo illita, cum ruta, galbanúmque facto inde suffitu & fotu. Quæ vtique ipsa & fœtum etiam conceptum vtero elidere, atque eiicere naturæ suæ aptitudine possunt. Pessis etiam in vterum demissis, necessitate sic exigente vtẽdũ, ex quorum numero hic est, qui.

℞. Tripheræ magnæ citra opiũ. ℨ.1. farinæ erui, nigellæ, rubiæ tinctorum, artemisiæ, pulegii.an.℈.1.ß. succi rutæ.℥.2.misce, fiat pessus, qui cum lana, vel æsipo supponatur.

Vel. Myrrhæ, bdellii, styracis, an. ℨ.1.calaminthæ, abrotoni, absinthii. an. ℨ.1.ß. radicis acori, rad. rubiæ

tinctorũ.an.ʒ.1. ſeminis nigellæ, rutæ aridæ, baccarum lauri.an.℈ 2.ſabinæ.℈.1.caſtorii.℈.ß.redigantur ſingula in puluerem, & cum melle, aut triphera, aut mithridati antidoto quod ſatis eſt, formentur peſſi.

Si menſes ſupprimantur ex pituita valentioribus peſſis ciendi ſunt, vt theriacæ electæ.ʒ ß. caſtorii, ammoniaci. an.ʒ. 1. miſce, & coto in mercurialis ſucco immerſo excipe. Vel Nigellæ, Aſtaphiſagriæ, centaurii minoris.an.ʒ.1.veratri cãdidi, vitri friati, ſalis gemmæ, piperis nigri, diacrydii.an.℈.1.aloes, ladani galbani, herebinthinæ, ſtyracis. an.ʒ.1.ß ambaris.℈.ß. omnia cũ piſtello calido miſceantur, demum in panno lineo cum mercurialis ſucco immerſo include. Vel. Theriacæ, mithridatidis aut opopa-

nacis. ℥. 1. castorii, ammoniaci. an. ʒ. 1. succo mercurialis excipe in pessulos.

Si ex flaua bile.

Ex cuiuslibet pharmaci sequentis friamentis, pessulos conficere potes, aut ipsorum succo. Mercurialis, artemisiæ, sampsuchi, absinthii, chamædrys, chamæpithyos succo. Pulueres sunto ex nitro, amomo, myrrha, aristolochia rotunda, calamo odorato, caryophyllis, maiorana. Eclegma ex succo rosarũ cum saccharo in canulam immittitur, vt pessi solida formã recipiat, & pessus filo appẽsus & in locellos im missus, filo fœmori alligatur.

Ex radicibus oleo tinctis concinnantur pessi. Verbi caussa: Ex radicibus Rubiæ passiuæ, flõmi, vtriusque maluæ, iridis, apii, acori.

Olea sunto, ex lilio, ex castorio, ex

ſucco cyrenaico, & ex coſto. Pulueres quibus peſſuli aſpergendi ſunt, ex ſucco cyrenaico, coſto, caſtorio, euphorbio, myrrha, turpeto, ſcammonio, veratro cãdido, ſabina herba, nigella, & galbano.

NIMIA MVLIEBRIS EXPVRGATIO, HAEMORrhagiáque locellorum, & muliebre profluuium.

Deſtillatio (quã ῥευματισμὸν græci nuncupant) eſt muliebriũ locellorum fluxus, vniuerſi corporis expurgati. Redundare menſes in mulieribus dicimus, quando vltra conſuetum tempus purgationis magnâ copiâ effluxerint. Tempus autem vnicuique purgationi ſtatũ & ordinatum non eſt, multis enim ad

Paulus Aegineta

Fuchſ.

duos tréſve dies, haud paucis vſque ad quintum profluit, aliis etiam ad ſeptimum vſque, raró ad duodecimum purgatæ ſunt.

Aegineta CAVSAE, hæmorrhagiæ & fluxus muliebrium locellorum. Cæterum immodicé & plus iuſtò expurgantur non raró mulieres, interdũ quidem menſibus auctis, atque cumulatius quàm par ſit, impetúque procedẽtibus, interdum veró iniuſtæ & integræ ætatis nouæ nuptæ partubus. Nonnullæ magna quidẽ ex parte ſua quoque ſponte ceſſant. Continué veró in ἐμβλώσεσι fortiter ſanguinis fit profluuium, ita quidem vt plerunque inferat periculum, cauſæ fluxus muliebrium locellorum.

Aegineta Eiuſcemodi veró ideam ac ſpeciem præfert id quod euacuatur, cu-

ſuſmodi eſt humor qui in corpore redundat: Aliud rubrum quidem, inſtar ſaniei, aquoſive humoris, quẽ ἰχῶρα græci vocant.

Alterum verò candidum à pituita proueniens, Aliud autem pallidum luridúmque, aliud pirrocholō, id eſt, amaræ bilis inſtar. Nonnũquam aqueum denique ſanguinem eiiciunt, quemadmodum in phlebotomia aufertur atque procedit. Animaduertere interim accuratiſſimè oportet, ne qua anabroſis, id eſt eroſio in locellis enata conſtiterit, ſit ob fracta, aut aperta vaſa, vel magna vel parua.

Poſſibile eſt ſi ora vaſorum quæ pertingũt ad vterum vltra modum aperiantur, & ſi ſanguis vel calidior, vel tenuior fiat, & totum corpus propter malum habitũ aliquem ag- Fuchſ. Gal. in. 5. Aph. 57. ſi mẽſtrua plura fiãt &c.

grauetur ſanguine, & ſi modum naturæ conuenientem ſua multitudine non exceſſerit, quarę ipſum expellit ad venas quæ in vtero ſunt, vt in fluctionibus accidit, alias ad aliam partem immodicas fieri menſtruorum euacuationes.

Opinio Arabum.

Redundantibus humiditatibus ex venis opplétur locelli, quæ ex aliis ſæpe membris in ipſos deferuntur, quos humores natura per vuluã eiicit: nam duæ venæ magnæ, caua ſcilicet & porta, in venulas tenuiſſimas plurimáſque diſperſæ locellos intrant à quibus nonnũquam diuturni ſucci, deſtillationis modo, interdum rubri, quandoque pallidi, ſæpe etam albi, aquoſique interdum deflúunt. Quorum cauſa eſt, locellorum, iocinoríſve, aut alicuius alterius membri, vel concoctri-

cis eorundē facultatis imbecillitas.

Causæ externæ sunt, percussio, casus, vulnus, cursus, saltus, cibi sanguinem extenuantes, vel ipsum acutiorem vel ardentiorem facientes. Verbi caussa, Aromata calida, Vini albi & clari potus. Arabum.

Causæ internæ sunt locorum calor exuberans, sanguinis redundātia, facultas expultrix ualens, retentrice imbecilla.

NOTAE.

Notanda autem ac deprehendenda fluxus species est, ex perpetuo locorum madore, dissidentibus colore humoribus. Laborans autem plærumque solet pallescere, cibum auersari, & mediam sustinere, in deambulationibus quoque spiritus difficultatem sentire, oculos insuper habere tumescentes, interdum

Aegineta de muliebri profluuio.

quidem cum dolore, interdum verò citra dolorem, & id quidem vel cũ exhulceratione, vel absque exhulceratione, siue vulua inflammante sordidè, siue purè.

Fuchsius. Amplioribus vasis ruptis aut apertis confertim sanguis profluit, minoribus verò apertis, sensim, nec magna copia promanat. Ab erosione si accidit, tum non solùm paulatim, verùm etiam cum maximo dolore effluit. Porrò quum immodicè promanant menses, color fœdus consequitur, pedes molli tumore attolũtur, corporis robur prosternitur, vitiatur ciborum tum appetitus tum concoctio.

PRAESAGIA.

5. aph. 57. Si menstrua plura fiant, accidũt morbi: & si non fiant, ex vtero mor

bi contingunt. Mulieri menſes decolores, nec per idem ſemper tē- pus venientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam. Menſium fluor redūdans iuuenibus moleſtiſſimus, ſenioribus autem vt plurimùm mortalis. Si longo tempore fluxerint menſes, tandem aquas cutem ſubeuntes inducunt, & animam ſubinde agere cogunt. 5.aph.39

In fluxu muliebri ſi conuulſio & animi defectus aduenerit, malum. 5.aph.56

Non confeſtim ſanguinis impetū localibus remediis reprimere conādum: nam multa ſequerentur incommoda, nempe hydrops, neruorum, aut oris ventriculi, aut capitis pathemata. Fuchſ.

VICTVS.

Chondrus lotus è poſca, aut oryza, aut halica, cibi loco ſunt adhibenda. Vino ita habentes abſtinere expedit. Cibis & potionibus auſteris & adſtringentibus vtendũ, Aſſis autem potius quàm elixis veſcatur ægra, carnibus potiſſimum, quibus ſuapte natura deſiccandi facultas ineſt, vt auium mõtanarum, & agreſtium animalium: motu verò abſtinendum, & pro eo adſtringenti potione vtendum. Lac in quo extincti ſint lapides fluuiales candentes, aut ferrum ignitum, potui detur. Oryza, chondrus, portulaca heſitãtur, rubi item ſurculi cum carnium iure decocti, braſſicæ probè cocti, lens paluſtris ex aceto cocta.

Aegineta Fuchſius.

Singulare præſidium in ſequenti ferculo eſſe aſſerit Gaynerius.

Accipe folia plantaginis & flo-

res flommi, terito: his adde nonnigil radicis ſymphyti probè coctæ, & ſecerniculo traiectæ, parum item caſei recentis pinguitudine referti, & pinguedinis renum caprarum, aut arietis momẽtum, rapellumque, dein paſtæ nondum fermentatæ cũ luteis ouorũ piſtatæ, aut farinæ tenuiſſimæ ſupradicta immiſce, & in iure carniũ coquito, & ægrotæ exhibeto. Aſſis carnibus veſcatur potius quàm elixis, quæ infartiãtur rhoe, fructu oxyacanthæ, & aliis vim ſanguinem arcendi fluentem habẽtibus. Nocent aromata, maximè crocus. Si ob vires ficulneas vinum potui dare cogaris, eſto nigreſcens, vtcunque adſtringens, craſſum, aqua cæleſti, aut aqua in qua ferrum candens extinctum fuerit, aut puteali aqua dilutum. quie-

te fruatur. Somno indulgeat, gaudio non afficiatur nimio. Venerem fugiat. Aer esto temperatus, fructus maturi non adstringentes & calidi nocent. Potus nimius crapuláque obsunt.

CVRANDI RATIO.

Aegineta de mulie bri profluuio.

In defectu verò & interualli spatio, habet enim circuitum nonnunquam, sedulò vtendum fuerit gestationibus præstãtibus, diuersique generis deambulationibus, vociferationibus, vnctionibus, cucurbitulis, dropace vnguento, aut leuigationibus, frictionibus, vnguentis depilatoriis quæ psilothra dicũtur, sinegmate, sinapismis, vomitibus cum radiculis prouocatis, curatione recreandis defectibus restituendísque viribus facta, lauacris,

vinique omnifaria educatione & alimento. In mensium profluuio nimio, neque balneis, neque calefactionibus vtendum. Mẽsium fluor ex repletione, aut ex matricis humorum abundantia factus, non est adstringendus, præsertim si colore tingatur assueto mulier, nisi ipsius vires prosternantur.

SANGVINIS MISSIO E VENA.

In rubro fluore primum, si ætas & alia permiserint, ad sãguinis missionem vertimur. Ablationem verò sicut in iis qui sanguinem excreant, partiri oportet, vt paulatim pro lixiori tempore auersio fiat. Secanda verò si erit in cubito vena, aperiatur vena axillaris. Fuchs.

POTVS.

Aegineta de mulie bri proſ. Hydromeli auſterum, aut omphacomeli, Propinandum inſuper in poſca balanſtium, hypocyſtidis, ſiue acaciæ cremor, aut lycium, aut ſamius aſter, aut omphax aridus, aut rheum quod rha quidam nuncupãt, aut lentis in Italico vaſe fictili crematæ cinis, aut ſeſamum in poſca maceratum ad molliriem vſque & teneritatem manducandum. Ea quoque quæ vrinam cient porrigito: è quorũ numero habetur aqua, in qua elixa ſint aſarum & apium. Ad hæc portulaca etiam manſa, atque ſuccus eiuſdem herbæ potus, ad hunc modum affectis ſubuenit. Balanſtium item rubique cum fructus tum flos, & ea quæ inter quercum & corticem ſuum interiacent, pren

ni membranoſum, & id quod ſub exteriore glandis cortice continetur. Hippuris potiſſimè (quæ conus ex cauda equina eſt) rubeum fluxũ pota ex aqua aut vino, ſiſtit: aut hypocyſtis, fructúſque lentiſci frictus & in vino potus, Samius aſter, Lennium ſigillum, Coagulum leporinum, aut hædinum, aut agninum, aut vitulinum, aut ceruinum, gigarta id eſt acini, myrta, omphax aridus, piceæ cortex, acacia, corallium, lycium, galla, polyginum, ſymphytum vtrumque, hæmatites, calyces glandium, plantago, oxyacantha.

Cornu ceruinum cum acacia & tragacanthæ lachryma maceratum potui dato his quibus ex locellis humor defluit, ieiuno ore ventriculi.

Spica item nardus, lapis gypſeus,

cornu ceruinum vstum & rosacea lotum, rosæ rubeæ, rhus coriaria, nympheæ semen & flos, hæc sunto quorum in pollinem tenuissimum redactorum drachmam ex vino dabis potui. Præterea hypocystidem, succinum, lachrymam arabicam, achilleæ succum concretum, glebam armeniacam, flores & semina cotoneorum, sidiam, balaustium, malicorium, vniones, mummiam, myrtorum fructus, libanum, iunci rotundi odorati florem, cinerem testarum ouorum, friato potui ex vino dato, friamenti picis nauabis vncia cum succo plantaginis bibitur. Fimi caprilli drachma aqua cælesti macerata cõmodè bibitur. Stercoris itẽ asinini pari pondere. Succus porri potus. Ferri & si sterilitatem inducat, mensium tamen

fluorem compeſſit.

Si albus ſit fluor, medicamenta quoque craſſos & pituitoſos humores extenuãtia, vrinámque ducentia bibantur, vt aſarum, fœniculum, apium. &c.

SIMPLICIA EX PLINIO.

Pulegium ex melle & aceto menſes ſiſtit. lib. 20. c. 14. Xenocrates tradit rem miram, ſi vera eſt, menſtrua cõtineri vno die, ſi vnum granum coriandri biberint fœminæ, biduo ſi duo, & totidẽ diebus quot grana ſumpſerint. lib. 20. c. 20.

Hippocrates menſtrua ſiſti cibo bliti putat. lib. 20. c. 22. Violæ alba & lutea extenuant menſtrua. lib. 21. c. 19. Nardum gallicum menſtrua ſiſtere. lib. 21. c. 20. Leucanthemum impoſitum. lib. 21. c. 22.

Heliochryſi folia trium obolorum pondere in vino albo.lib.21.c.25.

Centumcapita herba mulierum menſibus ſiue abundant, ſiue ſubſidant.lib.22.c.8. Fex aceti.lib.23.c.1. Foliorum olearum ſuccus exprimitur tuſis, affuſo vino & aqua cœleſti, ſiccatúſque in paſtillos digeritur. Siſtit menſes in lana admotus vuluæ.lib.23.c.3. Palma quæ fert myrobalanum in vino auſtero.lib.23.c.5. Balauſtium cytini floſculus.lib.23.c.6. Ramenta ligni lotu (quam fabam græcam nuncupant) decocta in vino.lib.24.c.2. Gallæ crematæ & aceto ſalſo extinctæ, fotu.lib.24.c.4. Vlmi folia, cortex & rami illita.lib.24.c.8. Spina arabica.lib.24.c.12. Rhannus candidior in lacte bibitur.lib.24.c.14.

Dracunculus ſi ferro non attin-

gatur.lib.24.c.16. Menſes nimios ſiſtit achillea impoſita & decoctum eius inſidentibus. lib.26.c.15. Ideæ herbæ (quæ & oxymyrſina dicitur) flos.libro.27.c.11. Leucographis. libro.27.c.11. Medii radix drachmis duabus cum melle ecligmate per aliquot dies ſup:o.lib 27.c.12. Succida lana impoſita ſubditâque. lib.29.c.2. Ouorum lutea cocta,& ex vino pota.lib.29.c.3. Ferri rubigo impoſita velleribus. lib.34.c.15. Miſy.lib.34.c.12.

Sinopis quæ magis cæteris rubet, pota denarii pondere, fœminarum profluuia ſiſtit.lib.35.c.7.

POTIONES COMPOSITAE ET SERAPIA.

Serapiũ roſaceum. S.myrthinũ.

Serapium mirabile & certum quo frequenter mensium fluorem sistere coegimus. Acci. fimi asinini succũ quãtum vis, & ex eo arte & igne saccharóque serapium confice, propinabis ipsum myrthino serapio & aquæ plãtaginis mistum ad cubile.

Labri veneris succus aut friamẽtum datur in ouo sorbili.

Si ex erosione, aut vlcere profluãt menses, Sumito lapilli hematitis, achilleæ succi concreti, quem sanguinem draconis vocant, succinni, corallii, balaustiorum, glebæ armeniacæ, terræ lemniæ, seminis portulacæ partes æquas, trita omnia secerniculo traiice, potui dato. ℥. I. cũ succo, aut liquore stillatitio myrtorum aut plantaginis.

Si ex acuitate sanguinis aut aliorum humorum menstrua defluant,

auxiliabuntur, Serapia ex cotoneis S. myrthinum. S. rosaceum.

Pastilli ex succino. Pastilli ex oxyacantha. P. ex terra lemnia.

PVRGANTIA PER ALVVM.

Fluore albo infestante in principio quidem resistendum non est, vt aliena è corpore excernãtur, neque præter rationem erit, si quod pituitam purgat medicamentum adhibeas. Accei. Polypodii querni, anisi, fœniculi, epithymi. an. ℥. ß. coquantur, in decocto macera horis decem corticis myrobalanorum, deinde cepulorum tritæ. ʒ. i. colo traiice & adde pulueris diaturpeti. ʒ. i. potui dato à cubili ieiunæ. Eclegma aut rotula

Fuchsius. Si ex pituita.

diacartami eadem efficit.

Si ex bile flaua, Eclegma ex succo rosarum, Medulla cassiæ fistularis, Rhabarbarum, Myrobalani lutei accommodantur.

GLOBVLI VORANDI
καταποτία.

Globuli ex bdellio maiores & minores ex monumentis Mesuæ Arabis, cuius portio esto. ʒ.1. aut sesquidrachmæ.

Fuchs. Accipe, Terræ lemniæ, glebæ armeniæ, thuris, mastiches, gallarum. an. ℈.2. succi achilleæ concreti, hæmatitis. an. ℈.1. cornu cerui vsti ʒ. 1. hypocystidis, acaciæ, corallii rubei. an. ʒ. ß. balaustum, rosarum

rubrarū. an.℈ 2. succini.℈. 1. cum serapio myrthino formētur catapotia, de quibus.ʒ 1. aut.ʒ. 1 ß. propinabimus.

Mummiæ, thuris, masticheS, cornu ceruini vsti & loti, an.ʒ. 1. coaguli leporini, aut hœdini.℈. 2. excipiantur in globulos succo polygoni, quorum portio esto.ʒ. 1. Vorentur à cubili & ad cubile, prædictis potes addere nonnihil caphuræ.

CONSTRICTIONES.

Primum igitur atque præcipuum est, vt membra ab alis & pube constringantur, & extrema. Aegineta.

CVCVRBITVLAE.

Aegineta 5. Aph. 50 Cucurbitulæ inanes ſpatioſæ plærũque ſub mammis adglutinatæ, tantum vt deſideres in contraria reuellunt.

Mulieri ſi velis menſtrua cohibere, cucurbitulam quàm maximã ad mammas appone.

Gal. in commentario inquit melius non ad ipſas mammas, ſed ſub ipſis partibus inferioribus firmare cucurbitulam, vbi maximæ ſunt hæ, quæ ad ipſas venæ de ſubter veniunt.

ENCATHISMATA, SIVE INSESSVS.

Aegineta Eucathiſma inſuper illud his qui ſanguinis menſium eruptiones patiuntur apprimè conducit.

Oxyſchæni quod eſt acuti ro-

tundi iunci odorati, capitis myrti, foliorum rhanni, rosarum, virgultorum rubi tantundem coquens in aqua, qua insidentibus muliebria loca fœminis vtiliter fouentur.

Aliud. Sumantur corticis mali punici dulcis, radicis myrti, corticis cupressi, singulorum medinni tres, gallæ, medinnus vnus, aquæ quantum satis est.

Hippuris, lentisci, foliorum mori, foliorum pirorum, prunellorum, sorbarum, mespilorum, symphyti, corticum interniorum quercus, rosarum, labri veneris. an. m. 2. sidiæ, bistortæ, gallarum, fructuum myrti. an. lib. 1. rad. vlmi, radicum filicis, mespilorum, & sorbarum, calicis glandium. an. lib. 2. ex his omnibus cõfractis & decoctis in aqua cælesti in cisterna capta, seu in a-

qua in officina fabri ferrarii hausta, quantum sit satis, fiat insessus, in quo insideat mulier mane ieiuna & serò, saltem horam vnam.

SVFFITVS.

Si insessibus suffitus præferat, per infundibulum fumum recipiat in locellos, pannis tecta, sedens in sede perforata.

Acci. colophoniæ. ℥. ß. spodii, glebæ armeniacæ, papaueris nigri, hioscyami. an. ʒ. 2. parum trita in carbones ardentes iniiciantur.

Eadem facito ex blatta bizātina, & ex symphito, fiant etiam suffitus ex coriis, quæ è domo eiiciunt sartores calceorum coriariorum, & ex

gallis & ex viuaceis, dein præbe ex ecligmatis nonnihil.

Si ex pituita mensium fluxus,

Fiat suffitus ex ladano, mastiche, galla, menta sicca, galbulis cypressi, sampsucho. &c.

ECLEGMATA ET PLACENTAE ROTVLAEQVE.

Conseruæ rosarum antiquæ. ℥.2. diacitonit. siue speciebus saccharo conditi ℥.4. vel diacodiòn concinati per quadras tantundem, corallii rub. tenuissimè triti. ℈.4. margaritarum, spodii, lap. hæmatitis, mummiæ. an. ʒ. ß. condiantur omnia si- Ex Arabibus.

mul saccharo sufficienti & serapio
ex malis cotoneis, quibus poteris
addere momentum ex bracteis au-
ri, confice eclegma, detur ex eo
manè & vesperè pro qualibet por-
tione, quod castaneæ crassitudinē
æquet, per duas horas ante cibi sum
ptionem, superbibátque vini meri
cyathum. Vel,

Sumantur radices vtriusque sym-
phyti, coquantur, & pistello tendan
tur, cribróque traiiciantur. Eadem
facito ex plantaginis radice. Ex
traiectis radicibus sume. ℥. 2. rad.
plantag. ℥. 1. ſ. sacchari libr. 1. sol-
uatur saccharum aqua cælesti ex
cisterna, aut liquore stillatitio plan-
taginis, in ea fricato hæmatitem
quousque rubescat, subinde lento
igne sensim coquantur, addendo
radices, concoctione probè facta

decocto perfrigerato immiſce fria-mentorum ſucci achilleæ concreti, acaciæ, rhois obſoniorum, terræ lemniæ, ſuccini, cornu ceruini vſti & loti, an ʒ.1. margaritarum. ℈.4. corallii rub.ʒ. 1.ß. ſpodii, lap. hæmatitis, ſeminis apii.an.℈.2.concinna eclegma ſolidum ſectum in rotulas aut in quadras, vel ſi mauis eclegma confice non ſolidum, ex quo mane à cubili dato.℥.ß.deinde bibat vini meri cyathum.

Hæc quidem exhibenda cenſeo mulieribus, quæ ſumere ea renuũt quæ palato grata non ſunt.

Si ex pituita, Exhibeto theriacam magnam, Dialibani.

Vel dato cochlear eclegmatis ſequentis ſi proſtratæ ſint vires.

Acci. Conſeruæ roſarum antiquæ.℥.1. dialibani. ℥. 2. corallii

rub.ʒ.1. margaritarum.ʒ.ß. cymini & inter diu aceto macerati.ʒ.1.ß. mentæ ſiccæ.℈.4. libani.℈.2. ſpicæ indicæ.℈.1. fiat miſtura deaurata, detur craſſitudo caſtaneæ à cubili.

EPITHEMATA ET CATAPLASMATA.

Foris autem egregiè ſubueniunt epithemata, quæ adſtringendi & ſtipticandi naturam habent, & ex dactylis palmæ cotoneiſque cataplaſmata, quæ malicoria continent, aut priuobalanii, aut rubi virgulta, aut folia lentiſci, balauſtium, acacia, hypocyſtis, gallæ parum, alumen. Sed omnium ma-

xime illud, taurinum glutinum, quã taurocollã dicunt tantisper dum eliquescat, & dissoluatur, posca maceratur, deinde in linteolum pannũve alium robustum emplastri more impingitur, & illinitur lumbis affectæ. Vel,

Acc. Succi simphiti, succorum plãtaginis, pentaphylli, quinquenerviæ. an. aceti parum, pannos duos in talibus succis vnà mistis immerge, quorum alter ab vmbilico ad pubem alter ossi sacro imponatur.

Frusta linteoli aceto electo dilue, & vtriquæ mammæ admoue, subinde pubi & ossi sacro aliquod vnguẽtorum impone.

VNGVENTA.

Acc. Olei myrthini. ℥. 4. olei mastichini, ſucci plantaginis. an. ℥. 2. maſtiches friatæ. ʒ. 2. rhus coriariæ, hypocyſtidis, myrti fructus, terræ lemniæ, glebæ armeniacæ. an. ʒ. 2. ß. ſpodii, roſarum, an. ʒ. 1. hordei vſti. ℥. ß. ceræ quãtum ſit ſatis pro cõcinnãdo vnguento, quo inungãtur etrum & os ſacrum.

Vnguentum comitiſſæ accommodatiſſimum eſt quod etiam inceptum abortum inhibet, & colore viribus deſtitutos renes refrigerat robur addendo,

EMPLASTRA.

Efficaciter quoque ac ſtrennuè admodum ad hoc faciunt emplaſtra

Aegineta etiam quæ glutinandi vim retinẽt, verbi cauſſa, compoſito Iceſii, Ice-

ſios appellata, emplaſtrum atheniē-ſe, Meelinum indicū, atque id genus cætera. Vel,

Accipe Acaciæ, hypocyſtid. ſidiæ, terræ lemniæ paſtillorum ex ſuccino, colophoniæ. ā. ℥. ſ. leuigato omnia & liquore ſtillatitio plātaginis excipito in emplaſtrum, quod bipartitum pubi & oſſi ſacro imponatur. Vel, Maſtiches, libani, mummiæ, ſucci achilleæ concreti. an. ℥. 1. friato, deiñ oui albugine mētæ que ſucco & artemiſiæ excipito & emplaſtri modo vtrinque admoueto.

Vel, Acc. Herbæ pulicaris ſeminis vſti, aluminis, arrillorum immaturorum, glebæ armeniacæ, ſucci concreti achilleæ, radicis ſymphyti, ſidiæ, balauſtiorum partes æquales terito, cribróque ſecernito, & in emplaſtrum oui albore excipito, dein

ossi sacro pubique imponito.

Anus nostrates fuliginem aut calcem friatam sumũt, & oleo myrtino ouique albore excipiunt in emplastrum pauco aceto addito, & prædictis duobus imponũt locis, sicque menses supprimũt, fœtúmque ne ab orsu pereat seruant.

PESSI.

Aegineta

Pessi quoque vtiliter, vel plura alioqui vellera locis ipsis apponantur ex vino & oleo, siue rosaceo, siue melino, siue myrthino leuigata, Pessuli præterea (sicenim πρόσθετα interpretor) qui naturalibus fœminarum admouentur, muliebrium sanguinis eruptiones compescunt, ex hypocystidis succo concinnati, aut acacia cum manna aceto eliqua

i. Post hæc opis plurimum, & ad-
miratione dignum confert auxiliũ
in eiusmodi profusione, spongia vi-
no aut liquida pice irrigata & ap-
posita, vel deusti ipsius cinis cum a-
ceto, poscáve applicatus, pari etiam
modo corticis suberis (qui græcè
φέλλος appellatur) Italico vase te
staceo cõbusti cinis. Ad sangui-
nis porrò eruptiones pessis vtitor,
gallæ interaneum tritum, & thus ir-
rigatum aqua apponito, aut cytinos,
aut dulcia mala punicica consimi-
liter applicato, aut seminalem leui-
gatam. Cæterum compositionem ad
eandem rem peridoneam ita con-
texere conuenit. Acc. aluminis fissi-
lis, medullæ gallarum, succi acaciæ,
mãnæ, singulorũ. ʒ. 4. ouorũ assato-
rũ putamina quatuor arida friãtur,
atque eliquescant in cremore plan-

taginis, atque tum misceantur. Quum autem vsus atquæ res ipsa monet & exigat, pesso laneo excipiantur, & intingãtur etiam in rosaceũ, atque admoueantur.

Fuchs. Acc. thuris, balaustiorum, gallarum. an. ʒ. 1. gummi arab. acaciæ, succini, cornu ceruini vsti. an. ʒ. 2. glebæ armeniacæ. ℈. 2. singula redigantur in pollinem tenuissimum, & lana rosaceo intincta excepta, in mulieris pudendum immittantur.

Acc. tripheræ, micletæ, athanasiæ. an. ℥. 1. hypocystidis, acaciæ, glebæ armeniacæ, succi achilleæ concreti, radicum symphyti maioris, plantaginis, gallarũ, sidiæ. an. ʒ. 1. trita omnia in pessulos digerantur ex coto & immittantur succo adstringentium excepta. Vel,

Colophoniæ, caphuræ, scoriæ ferri

præparatæ, hoc eſt in pollinē tenuiſſimum redactæ, & in aceto & roſacea inter diu maceratæ, & coctæ vſque ad aceti & aquæ abſumptionem. an. quantum vis, ſucco ſolani excipe, & in peſſulos digere.

Vel, Cornu ceruini vſti, acaciæ, hypocyſtidis, glebæ armeniacæ, mũmiæ, maſtiches, gipſi, partes æquas excipe ſæuo caprillo & concinna peſſulos. Ex pharmacis item quibus emplaſtra concinnata ſunt potes peſſulos condere.

Ex magnæ ranæ cinere peſſulos facias exceptos aceto, aut fimi aſinini ſucco.

METRANCHYTA.

Iam verò & per metranchyton inſtrumentum ad eam rem factum, Aegineta

locellis ſuccum plantaginis, aut ſereos, aut ſeminalis, aut ſtrychni, aut perdicii, aut pſyllii, aut hypocyſtidis, aut acaciæ infũdito, atque hæc eadẽ per lanã, aut digitũ, aut malá organum, calamúmve in longitudinem formatum, vſque ad os vteri indantur, inſerantúrque. Et Andromis denique paſtillus cum metranchyto infuſus cum prædictorum ſuccorũ aliquo, aut vino adſtringente, efficax & preſentaneũ eſt remedium.

PORTANDA.

Aegra portet aſſiduè iaſpidem, Cornelium lapilũ, ſapphyrum, pilos dextræ auris aſini, magnæ ranæ cinerem lineo panno inuolutũ, Hirudinem friatam in dextra manu.

HYSTERICA.

Suffocatio, ὑστερικὴ πνὶξ spirationis ob vterum ablatio, Strãgulatio vteri, Suffocatio matricis.

Strãgulatus vteri in superiorem partem ascensus vuluæ est, in societatẽ afflictionis principes corporis partes ducẽtis, veluti carotidas, cor, panniculos cerebri, quos græci μήνιγγας dicunt. Aegineta

CAVSAE.

Conuenit inter omnes medicos hunc affectum magna ex parte viduis euenire, idque maximè, si antea probè purgarentur, ac parerent, atque virorum concubitu gauderẽt. Quibus rebus omnibus priuatæ, quid probabilius excogitari quis Gal. lib. 6. de locis. aff.

posset, quàm quod ob retenta menstrua, vel semen cohibitum, huiusmodi mulieres vteri dispositionibus crucientur: siue eas apnæas (id est non spirationes) siue suffocationes quis vocauerit, siue etiam fortuna contractiones sint membris. Idque fortasse magis à semine contingere potest vt pote magnã vim obtinente: vt est enim mulieribus humidius, ita etiam frigidius, proinde ipsum excerni oportet, præsertim si naturaliter multo semine exuberat mulier. Id verò viris quoque euenire solet, quippè nõ parua est horum differentia. Igitur vteri peruersiones eo quem diximus modo, ad suppressa sequuntur mẽstrua, eas tamen ob hoc, accidentium quæ in animalis corpore apparent causas esse nequaquam putandum est: quippe quæ

communem habent cauſam, plenitudinem à ſuppreſſa menſtruorum purgatioue euenientem. Quæ verò citra peruerſionem, aut menſtruorum retentionem viduas moleſtant noxæ, hæ retentum ſemen euenire putantur.

Retenta menſtrua & ſemen cohibitum ſtatuoſam quandam refrigerationem in vtero excitant, quæ ſubinde cordi & cerebro communicantur, contingit etiam refrigerato vtero, quo tẽpore menſtruæ purgationes effluunt, vel ob difficilem quẽpiam abortum, vel vbi quis ſanguinis eruptionem ab vtero repente ſiſtere properauerit. Aetius.

NOTAE.

Lib.6.de loc.aff. Ego verò (inquit Galenus) multas vidi mulieres hystericas, alias quidem sine sensu immobiles iacere cum obscuro paruóque pulsu, adeo vt in quibusdam ne percipi quidem pulsus posset: alias sentientes quidem, & moueri potentes, absque integra ratione, sed tamen animi defectione, & difficili spiratione laborantes: alias etiam crura & brachia contrahentes. Ex quibus coniecturam feci multas esse vteri affectuum differentias, vel pro causæ efficientis magnitudine, vel pro specierum quarundam varietate inter se differentes.

Gal.de loc.aff. Quòd autem hos affectus excitandos retentum semen maiorem, mēstruum veró minorem vim obtineat, facilè intelligitur ab his mulieribus, quibus quum non sint vi-

duæ purgationes ſupprimũtur: quã-
uis enm pluribus infeſtentur acci-
dentibus, ſpiratione tamen non pri
uantur, neque animi defectione, ne-
que aliis quoque accidẽtibus labo
rare videntur. Præterea ex eo quòd
ſunt viduæ quædam, quæ licet æquè
vt antea aut paulominus purgan-
tur, nihilominus ſimilibus corripiũ
tur accidentibus. Quippe medicæ
quæ eas exquiſitè tetigerunt, faten-
tur circa vterum notas quaſdam ap
parere. Nam ceruix eius inclinata
videtur, interdum quidem veluti
ſurſum retractus ſit totus vterus, in-
terdum verò veluti ad latus traha-
tur, non veluti animal errabundũ,
aliâs ad alium locum diſcurrit in
mulieribus vterus, ſed ab extenſio-
ne retrahitur

Aegineta Accidit autẽ languentibus immĩnẽte quidem iam paroxyſmo tarditas mentis,ſegnities,infirmitas crurum,pallor vultus,ſpecies luminum percraſſa,in ſtante verò iã ſtrangulatione in ſomnum delatio quam κατάφοραν vocant,dementia, catalepſis ſenſuum ſedis cum mutitate,crurum contractio, deinde incipiunt rubefieri genæ, & vultus vniuerſus plenus fit.Relaxationis verò tempore promanat quædam è muliebribus locellis humiditas ad tactum,& borborygmus, hoc eſt ventris ſtrepitus,& progreditur aliquod inteſtinum, & ipſa quoque vulua paululum flacceſcit, & langueſcit, tum denique ad ſe redeunt, ſenſũque recipiunt. Mouetur porrò morbus ille quodam circuitu,quem admodum & morbus comitialis,

fracta ſcilicet vulua, vel ſeminaria, vel alia quapiam materia, aut materia in eadam marcida & putrefacta.

Arteriæ motu aſpirationéque priuata mulier manum vtero admouet, vt vaporum aſcenſum inhibeat, curua manet, aſtantium voces audit, quamquam reſpondere non poſſit, colore, ſenſu, motúque orba mortem gelidam præfert. Comitiali correpta ſpumans os habet, contrà vteri ſtrãgulatu affecta: nõ priuatur tamẽ omni aſpiratione vt in attonito. Præter dicta præfocationem vteri præcedunt cordis tremor, capitis dolor, ſeipſam alloquitur mulier, aliquando ſitit, vultus, oculi & labra quandoque rubore ſuffunduntur, oculis conniuet, nec ipſos aperire poteſt, præſentit item aliquid aſcendere à pube per aluum & vmbilicũ

vſque ad os ventriculi & ſtomachum, deinde dentibus ſtridet, ſtringit maxillas, quandoque manus, brachia & tibias mouet, animam demum egiſſe putares. Si ex ſemine corrupto ſcitur, quoniam à longo tempore non futuit, quamuis paſſim icta fuerit cupidinis ſagittis, aut virgo eſt ferre iugum apta, vel mulier in delitiis otioſeque viuens, quæ cereri temulẽtóque deo indulget, ſobriis nymphis reiectis, atque ſibi deeſt in quod eiiciat tenera brachia collum. Huic obnoxia morbo, eorum quæ in morbi tempore audiuit, memor eſt, contrà in comitiali.

PRAESAGIA.

Plures quidem relatæ & pristi-
næ salubritati restitutæ sunt, non-
nullæ verò in ipso paroxysmo vitã
in mortem subitò commutarunt:
pulsibus quidem crebrescẽtibus ac
densatis, inordinatímque diffusis,
deinde & asphixia (id est nulla ve-
narum pulsatione) sequuta, exiguo
verò humore superficiem irroran-
te, respicationem autem primum
quidem ad nichilũ redigente & ob-
scurante, postea verò omnino ampu
tante. Cæterum hic languor hyeme
atque autunno ingruit iuuenibus
procliuis ad libidinem, sterilibus, &
potissimè si propter medicationem
infœcundæ fuerint, & aliis refrige-
ratis.

Aeginеta

Igitur prima species (hoc est in
qua immobiles sine sensu iacent,
cum obscuro paruóque pulsu) cuius

Gal. lib. 6. de locis aff. c. 5.

Heraclides Ponticus in suo com
mentario mentionem fecit, multan
exhibet de ortu suo ambiguitatem
Ait enim sub hac specie, neque pul
sum, neque spirationem mulieris de
prehendi posse: atque ob id dũtaxat
non videri mortuam, quòd exigu-
um in mediis corporis partibus ca-
lorem haberet: ac astantes quoque
medicos quæsiuisse ait, an nondum
sit mortua. Rursus nonnulli Hera-
clide posteriores credentes seruari
aliquid spirationis, quamuis ipsa nõ
appareat, carptæ lanæ flocculos co-
ram naribus suspendi iubent, vt ex-
actè deprehendatur, num spiritus a-
liquis inter spirandum tum intro,
tum foras rursum deferatur. Sunt
qui poculum aquæ plenum, ori ven
triculi imponere præcipiunt quip-
pe immotum omnino seruari humo

em aiunt, si tota perierit spiratio. taque si omnes ita affectæ mulie- es interiissent, simplex esset quæ- tio, quum uerò nonnullæ seruatæ videantur, geminam oriri quæstio- nem necesse est, inuestigantibus no bis, tum dispositionem ob quam spi rationis munus deperditur, tum vel magis, quomodo viuere possint, quæ nihil omnino spirant. Quippe in cō fesso est, & spirationem à vita, & vi- tam à spiratione separari non posse, adeo vt viuentē non spirare, & spi- rantem non viuere sit impossibile. Atque hæc quæstio, quanquam su- periore difficilior videtur, non est tamen perinde difficilis: quippe fa- cilè sustinebitur, si latebris inclusa animalia consideres, nulla apparēte in ipsis spirationis nota. Hoc enim cognito, perspectisque animalibus

vt pote frigidis, atque eo demonſtrato, quod maximus reſpirationis vſus eſt, vt intimus calor, & refrigeratione & ventilatione ſeruetur: haud ita difficile fuerit perpendere, exiguum illum calorem in ipſis derelictum, arteriarum cordíſque officio conſeruari, quæ actio à quibuſdam medicis tranſpiratio, veluti ea quæ à thoracis pulmoníſque officio prodit, reſpiratio vocatur. Itaque pereunte ob vteri affectum ſpiratione, quoniam vniuerſum corpus refrigeratur, id enim manifeſtè videtur, fieri poteſt, vt nulla prodeat ab ore ſpiratio, quamuis ea quæ in arteriis fit, nequaquam intercipiatur. Verùm poteſt adeò eſſe exigua, vt ſenſum omnino effugiat.

Si ex ſemine corrupto fiat, & ſpuma ex ore deſtuat, imminet exi-

tium, demum vteri ſtrangulatus qualis qualis ſit, exitio eſt, niſi auxilium præbeatur. Quæ locellorum præfocatione corripiuntur ſi futuerint, facilè vtero gerentes efficiuntur.

VICTVS.

Cibo interea & potu paucis admodum contenta ſit mulier, totáque victus ratio exſiccatoria ſit, & hæc ad acceſſiones proficiunt. Si malum diuturnum fuerit, non parum etiam recta victus ratio opitulabitur: nempe deambulationes matutinæ, geſtationéſque vel in curru, vel naui, vel iumento. A geſtationis motu vociferatio & lectio clara, modulata, concinna vtilis eſt. Vnctio præterea, frictio & exercitatio Fuchſ.

ex congruis interuallis repetita, eiſdem conueniet, balneũ aquæ dulcis rariùs, & non niſi ſordium abſtergendarum gratia adhibendum, Balneis verò naturalibus vti optimum eſt.

Aegineta

Inclamet autem quiſpiam illis altiore horrendáque vociferatione, atque appellet & accerſet: Si virgo ſit nubat, & futuat.

Vinum nequaquam potuí dato, quoniam aqua ipſis eſt accommodatior, nec carnes concoctu edat difficiles, neque his veſcatur quæ ſemen augent genitale.

CVRANDI ratio.

Auic. ſen 21.3.

Vtendum cenſeo clyſtere, ſanguinis miſſione, conſtrictione ex-

remorum membrorum, frictione, odoramentis aluum cientibus, cucurbitulis, glādibus, cataplaſmatis, ſternutamentis, vomitionibus, potionibus, inſeſſibus, peſſis, dropaciſmis, rubrificationibus, acopis, exercitationibus, vociferatione, & lauacris.

CLYSTER ET GLANdes, Suppoſitoria vocant.

Acceſſione protracta, & ea quæ peditus agunt ſunt vtilia, cuiuſmodi ſunt ſacculi dactilio, id eſt ſedi appoſiti: exempli gratia, cyminum nitrum cum melle, & ſtercus cum latione prolicere ac ſubducere, ne torqueant in accumulatione ſua. Aegine.

VENAE SECTIO.

Aegineta Cæterum ad vniuersi corporis i staurationẽ à detractione ſanguini auſpicandum, præcipuè ſi menſtru purgationes detineantur.

Imprimis ſecanda eſt vena axillaris, ſubinde ſaphena, modò viſcidi humores hunc morbum non excitarint. Si ex ſemine corrupto, caue ne venam tangas.

POTVS.

Aegineta E caſtorio potione vtamur, quandoque quidem cum decoctione artemiſiæ, interdum verò cum aqua mulſa. In quibuſdam enim expedit illud, atque vnicum ad exactam & numeris omnibus abſolutam curationem ſatis eſt. Bibat decoctum

áut ius calamenti, aut mentaſtri, vel rutæ, aut viticis. Dandum eſt caſtorii.ʒ.i. ſingulis diebus vt dictum eſt, vel cum vino tenui.

HVMORES NOXIOS. ſubducentia.

Poſt ſeptimum autem diem purgandum, quæ é colocynthide contexta ſit hiera. Poſt ſanguinis miſſionem ad expurgationem cum hiera proficiſcere, deinde ex aloii confectam picram porrigito.ʒ.i. cum aquæ mulſæ cyathis ſex. Aegineta

Catapotia ex Agarico voranda ſunt.

ECLEGMATA, PVLueres & confectiones aliæ.

Diamarthæ, dicymini, diatrium pepereon potui dentur cum radicum aperientium decocto vel saccharo, excepta digerantur in rotulas aut quadras, vel eclegmata confice.

CONSTRICTIONES frictionésque.

Quocirca in paroxysmis extremas corporis partes vincire oportet, & tota crura fricare, atque vniuersum etiam corpus, perinde atque eos qui animo defecerunt, reducere & refociliare.

Alta voce vocetur, pedes manúsque dolorosæ fricentur, tibiæ & genu cum funiculis, & aliquando coxæ super genu strictissimè vinciantur. Cum aceto item & sale extrema asperè fricentur.

ODORANDA.

Graue olentia odoramenta olfactanda naribus admouere: verbi causa, elychnium extinctum, castorium, picem liquidam, cedriam, vellera & lintea combusta: quidam verò amida quoque abhibuerunt è lotio veteri, siue oletulo. Aegineta
Accipe castorii, galbani in aceto solutorum. an. ℥. ß. sulphuris. ℥. I. misce, & naribus fumum recipiat mulier.

Par suffitus fiat ex asa, fœtida, sagapeno, ammoniaco, Animalium plumæ in carbones iniice, ad suffitum pertinent, præsertim perdicis, capillorum hominis, canis & hirci cappillorum, corium quod libet, vngulæ brutorum, & quodcunque cornu.

SVFFITVS, LINImenta, & per metran chytum iniectiones.

Aegineta Atqui in vterum odoratissima fragrantissimáque vnguenta infusa, detrahere vuluã naturæ aptitudine possunt: veluti amaracinum, malabathrinum, spicaceum, irinum. Hæc etiam obstetrix digitis capiens vsque ad os vteri immittat, leniter ac multum defricans, vt eo irritamento crassus humor excernatur.

Aegra pannis tecta, cauendo ne fumus nares ipsius attingat, odoratissimis suffiatur: verbi gratia, ladano, alipta moschata, gallia moschata, cinnamomo, caryophyllis, xiloaloe, calamo odorato, casia, lauen-

dula, libano. Vel,

Acc. moschi. ℈. 1. galliæ moschatæ. ʒ. 1. olei lilini ℥. 2. misce in mortario, hoc linimento vngat manus obstetrix, & leniter os vteri fricet & ipsius interanea, tunc enim corruptus exhibit humor, & prospera fruetur valetudine mulier.

Vel, Acc. Pastillorum galliæ & aliptæ moschatæ. an. ʒ. 1. styracis. ʒ. 3. caryophill. maceris. an. ʒ. 1. agallochi, ℈. 2. cinnamomi, foliorum lauri. an. ʒ. 2. ladani. ʒ. 2. ß. redactis singulis in pollinem tenuissimum cum stacte, styracem liquidam appellant, fiant Trochisci, iniiciendi in carbones pro suffite recipiendo per infudibulum. Fuchsius.

RVBIFICATIONES & cataplaſmata.

Aegineta Sinapi pedibus cataplaſmatis inſtar imponatur.

Nec inutiliter ſinapiſmi & dropaciſmi ex euphorbio, pyrrethro, pipere & ſinapi confecti applicãtur.

STERNVTATIO.

Aegineta Porrò quæ ſternutationem proliciunt, adhibenda ſunt è caſtorio videlicet & ſtruthio (condiſi barbari vocant) lanariâve, & pipere temrata.

VOMITIO.

Mali verò elapſo acumine atque inſultu, ad vomendum cogito: omnes enim vomitus leuat, ſed eas precipue ſertim quæ à cibo infeſtantur. Aegineta

ENCATISMA

Neque inutile erit, ſi inſeſſiones ex decocto baccarum lauri foliorúmque, pulegii, calaminthæ, artemiſiæ, marrubii, ſabine, althææ, chamæmeli, ſerpilli, iridis, ariſtolochiæ, & fœnigreci parentur. Fuchſ.

ASPERGINES.

Inſeſſionum tempore cerebri curam non omittemus, ſed roſaceo & aceto caput irrigabimus.

PESSI.

Aegineta Post septimum diem insessionibus & pessis molientibus ex adipe anserino, styrace, mastiche, ammoniaco & similibus confectis uti licebit. Vterúsque etiam iis, quæ calefaciendi statúmque educendi vim obtinent, suffiendus.

Menses suppressi si vteri præfocationem genuerint, curato vt menses ciere possis.

PROCIDENTIA vteri.

Fuchsius. Procidere vterũ dicimus, quãdo ita euertitur, vt exterius emineãt: neq; enim vterus, vt imperiti suspicatur,

à ſuis ſolutis propaginibus totus decumbit, nam ſi ita prociderec, reſtaurari minimè poſſet. Quód ſi progreſſu temporis id quòd procidit putreſiat, auferendum eſt ipſum citra omnem futuri periculi ſuſpicionem: totam etenim vuluam ablatam fuiſſe memorant putrefactã, & ſuperſtitem manſiſſe mulierem. Aegineta

Si igitur prolapſa pars diuturnitate temporis propter incuriam putruerit, ob aſſiduámque vrinæ irrigationem & ſordem inhærentem exulcerata fuerit, amputandum aut vrendum quod inutile fuerit, nullius metu periculi erit.

CAVSAE.

Procidit ſanè fœminis vulua rariùs, ſed plures ob cauſſas, aut enim ex alto delabetur, & in coxendices Aegineta

quaſi radices agit, ruptis membranulis quæ inteſtinum continent, aut vterum vicinis partibus connectunt, aut propter ſecundæ muliebres locellos ambientis ſibique adnatæ extractionem, quemadmodum in difficili partu contingit, aut ob inertem & imperitam fœtus extractionem, aut propter ſterilitatem, aut propter plagam vel ictum, aut immenſi ponderis eleuationem, aut ob animales affectiones, puta amiſſionem liberorum, triſtem ſcytalem aduerſumque aliquod nuncium, aut hoſtium inſultum, aut ob nauigationem periculoſam, aut aliquam id genus aliam cauſam, omni eo quod concretum eſt ſoluto, collapſa vulua, aut propter paralyſim, & imbecilitatem partium, quemadmodum in ſeneſcentibus, & deficien-

tibus frequenter accidit. Procidit sæpe ob humoris plurimi ac tenacis defluxum, partiúmque frequentiam laxatis ac solutis appendicibus, procidit autem secundum os eius maximè. Nonnulli verò vniuersum vterum procidere affirmāt, quod sanè ineptum est, ne dicam absurdū. Quo enim pacto reducta in suā sedem collocaretur.

Fit etiam ob cursum velocem, aut ob insessionem rei frigidæ, aut ob diuturnam moram in aqua frigida, aut ob gelidæ potum, vel ob tussim vehementem, vel propter sternutationem, aut vociferationem, demū ob mensium suppressionem, nonnūquam etiam ob tenesmum.

NOTAE.

Signa satis manifesta sunt, & causarum diuersitas facilè de ægrotan-

tis aut assidentium sermonibus cognoscetur.

Notæ internæ sunt, si sine locellorum strangulatu vterus ascendere existimetur, comite dolore ab vmbilico ad os vsque ventriculi, tactúque rotundum quicquam deprehenditur, putat interdum ægra se manu prehensam, feréque tunc suffocata iacet, non sine gemitu. Adsunt vertigo, capitísque dolor, nausea, ructus, præsertim si flatus huius morbi sit parens.

Arab.

Vbi vterus procidit, grauedo tumórque percipitur, quòd si vir hãc futuendi gratia aggrediatur, genitali semini ad locellos interiores nullum patebit iter, & hæc accidunt si ad superna repat vterus: sin autem vterus ad ima descendat, dolent renes & pecten. In pectine rotundum

quid, tumens, grauéque tactu percipitur. Intestinum nempè rectum sæpissime vesicáque ita comprimuntur, vt neque lotium, neque oletulum quoquomodo exire possit.
Quòd si lotium emiserint, albescẽs & densũ erit, in cuius sedimẽto hypostasis residebit liuens aut nigricans, arteriæ item motus erit mollis paruúsque & inequalis.

Si ob neruorum, tendonum, aut ligaminum resolutionem is morbus euenerit, vel ob putrefactionem, procidet vterus insensibiliter indoloroséque vt plurimum, putris humor vbertim ex locellis defluet.

Sciscitari denique oportet, an mulier pituitosa desidiosáque diutius steterit, & si recentibus fructibus, aut piscibus assiduè vescatur, Auic. 21. tertii.
sique inter futuendum locelli humi

ditate ſcaturiant.

Accidentia porrò procidentis vteri ſunt, authore Auicenna, pectinis & oſſis ſacri vertebrarúmque dolor validus, quandoque febris adeſt, ſupprimuntur & vrina & oletulum. Adſunt item conuulſio, tremor, timórque inſolitus. Si nihil rotundi in pectine percipiatur, his quæ vteri procidentia laborant, totum vterum procidiſſe ſignat.

PRAEDICTIONES.

In principio facilè repoſitioni paret, & rectè locatus perſeuerat, præſertim ſi ætas non impedierit. Nam in prouectioribus vterus quidem reponitur, ſed rurſus qualibet leui cauſa relabitur. Si ſurſum eleuetur, aut ad latera tendat vterus, facilè curatur: Si extra os vuluæ exierit, vix curabitur. Si à longo tem-

pore prociderit vterus, nũquam releuabitur. Si ex corruptis ſuccis aut putrefactis ipſam connectentibus procidat vterus, curæ nulla danda eſt opera.

VICTVS.

Toto curationis tempore mulier motum, & ea quæ ſternutamẽta excitant, euitet: vt autem naribus odoratiſſima ſunt adhibenda, ſic vterus ab infernis fœtidis rebus ſuffiendus eſt. Fuchſ.

Vrina & ſtercoribus vacuatis ægram ſupinam figurare oportet, vt coxas habeat ſubliniores, poplites flexos, cruribus inuicem dilatatis ac diuaricatis, túncque foueatur locus fomẽtis aptus. Extrinſecus autem pubem ſpongia in poſca expreſſa operiemus. Mulier iacebit extẽſis adaptatiſque inuicẽ cruribus, vt

alterum alteri incumbat: tutius ta
men erit pedes ſimul vinciri, faſci
vſque ad genua deducendo, deind
cucurbitæ infigendæ ſunt. &c.

CLYSTERES.

Aegineta Oportet itaque in huiuſmodi cu
ratione ſtercus ante omnia clyſtera
euacuantes, & lotium excernentes
quo vndique ab omni anxietate li-
bera ſit vulua, laborantem ſupinc
corpore componere, in altum pro-
tendentes coxendices & deuſtos
poplites, cum diuaricatis cruribus,
dein accipito ſyſtremma.

Venter leniendus, ne ſi cum dif-
ficultate ſit egerendum, ſimul vte-
rus procidat: obſeruandum tamen,
ne nimium venter ſubducatur, ex-
oluitur enim, relaxantúrque propin
quæ partes, & vteri loca procidunt:

Si ex flatu vterus procidat, iniicito clysterem qui flatus discutiat, cui nonnihil eclegmatis benedictæ addatur.

VENAE SECTIO.

Si adsit plethoria, sanguinísque detractione egeat ægra, modò dumtaxat ad superna aut ad ilia repat vterus, tunc oppositi pedis saphena secanda est: porrò si ad inferna descendit vterus, axillaris aperienda est.

SYSTREMMA, LAna conuoluta.

Quum sita fuerit ægra, diuaricatis (vt dixi) cruribus, accipito systremma ex lana, forma & crassitudine sinui muliebri respondens, syndonéque illud circunuoluito, & in Aegineta

cremorem acaciæ intingito, aut hypocystidem vino in hunc vsum immergito, subiicitóque vuluæ, & absque violentia omne id quod procidit sursum torqueto, dum solidus & integer in sinu tumor excitetur, & vterus in proprium reponatur locũ.

Obstetrix item præcipitatum vterum manu oleo mastichino intincta in proprium reponatur locum.

CVCVRBITVLAE.

Aegineta Reposito vtero, mulieréque decubãte ita vt crus alterum alteri incumbat, post hæc cucurbitulæ sunt adglutinandæ, cum flamma plurima vmbilico & vtrisque iliis seu lum-

Ex Arab. bis. Quòd si repat vterus in latus, lateri opposito affigenda est cucurbitula magna sine scarificatione, cũ extremorum eiusdem lateris ligatu

ris dolorem inferētibus, ſicque quieſcat ægra. Mammarum radicibus in vteri procidentia admouere cucurbitulam proderit.

OLFACIENDA.

Cum cucurbitulis odoramenta, item offerenda ſunt perodora. Aegineta

PVLVERES, INSESSVS ET FOTVS.

Cæterum tertio die lana ſinui impoſita, mulier in vinum atrum & auſterum deſcendat aliquantulum tepefactum, ſiue in decoctione myrti, aut rotundi iunci odorati, rubi, malicorii. Poſt hæc autem impoſita lana tollatur, & altera imponatur eodem madefacta medicamento. Aegineta

Prolapſam vteri partē oleo tepido, Fuchſ.

vel butyro, vel maluæ, althææ, fœ
nigræci, ſeminis lini, aut ſimiliur
decocto fouentes, conuolutam la
nam præparabimus, vt diximus i
ſyſtemmate. Decocto foliorũ lau
ri, mentaſtri, abrotoni, artemiſia
& ſimilium fomentatione calefia
vterus, ſubinde obſtetrix gallina
adipe manus innungat, vterus au-
tem ſeminis cotoneorum muccila-
gine inunctus tali inſpergatur pol-
line. ℞. Acaciæ.ʒ.2.myrti fru-
ctus, balauſtiorum, roſarum rub.
an.ʒ.1.ß. friato.

Vtero in propria ſede repoſito æ-
gra ſequenti decocto inſideat.

℞ Roſarum rub. myrti fructuum,
rhoi coriariæ, foliorum meſpillorũ,
& cornorum, corticis querni, glan-
dium, origani, ſaluiæ, rutæ, ſymphi-
ti grandioris. an. m.1.confracta in

qua cœlesti coquantur, & in decocto per horam mulier insideat.

CATAPLASMATA.

Foris cataplasmata inspergentur circa epigastrium, diaphœnicòn, scilicet ex farina hordei, aut lente & corticibus mali grauati, cum oxymelite, atq; hæc denuo fiant vsque ad exactam curationem.

CERATA ET EMplastra.

Cerata etiam ex mastiche, agallocho, ladano, thure, iunco odorato, acoro, nuce moschata, lachryma arabica, tragacantha, & eiusmodi medicamentis parata conueniunt. Vel, ℞. Thuris, mastiches, opopanacis, terebinthinæ, galbani, Fuchsius.

ſagapeni, rheſinæ pini, ſtactes, colophoniæ. an. ʒ. 2. ceræ luteæ. ʒ. 3. concinna ceratũ, quod corio extenſum rotundo ſuper fœmora à muliere deferatur. Vel, ℞.

Galbani. ʒ. ſ. galliæ moſchatæ. ℥. 1. caryophyllorum. ʒ. ſ. confice ceratũ vtiliſſimum. Vel,

℞. Ladani ſordis expertis. ℥. 1. ſ. thuris, maſtiches. an. ℥. ſ. agallochi, caryophyll. ſpicæ nardi & celticæ, ambaris. an. ʒ. 1. moſchi. ʒ. ſ. confice ex omnibus oleo ex ſpica exceptis emplaſtrum rotundum, quod panno lineo admotum noctu & interdiu aſſiduè deportetur.

VNGVENTA.

Inunctiones in pube fiant ex oleo lilino compoſito. Vel, Acci.

Olei nucū.℥.3.ſeminis oxylapathi.
.1. thuris, maſtiches, cornu cerui-
ni vſti, ſtrobilorum vſtorum. an.ʒ.2
cera excipe in vnguentum quo in-
ungatur pubes. Vel, ℞.
Olei ex lilio.℥.ß.mellis.℥.2.pulueris
cumini.℥.1.parum omnia ſimul fer-
uere ſinito, & hoc linimento illine
pubem calidè, præſertim ſi ob flatus
procidat vterus.

SVFFITVS.

Suffiatur vterus tauri aut bouis
fimo, colophonia, maſtiche, laſerpi-
tio, dictamno in aceto decocto, Hy-
pocyſtide. ℞. Acacia, oſſis ſe-
piæ, balauſtiorum, gallarum, nucū
cypreſſi, fructuum aut foliorū myr-
ti. an.℥.ß. maſtiches, libani. an.ʒ.3.
laſerpitii.℥.1. ex his contritis coch-
lear in carbones ignitos iniiciatur

& per infundibulum fumus vterum intret mulieris ita veſtibus tectæ, quòd vapor ad nares quoquomodo peruenire non poſſit, ſubindè vterus aliquo ex præſcriptis fotu foueatur.

PESSVS.

℞. Aſæ fœtidæ. ℥.1.maſtiches.ʒ.2. ſeminis myrti, thuris, gallarum, galbulorum cupreſſi.an.ʒ.1.ß.oleo myrthino excipe, & peſſulum confice.

POTVS.

Si vterus ad latus repat, ore ventriculi ieiuno potui detur ex mero vino calido cochlear friamenti ſequentis. ℞. Florum & baccarum lauri, cornu ceruini vſti.an.ʒ.2. fructuum myrti.℈.2.leuigato.

Vel, Acci. Ariſtolochiæ rotundæ.℥.2.dato ex vino.

Si vterus ad exteriora procidat, à balneo aut ab insessu propinato potionem sequentem. ℞. Rutæ, artemisiæ. an.m.ß. terenda trita simul feruere parum finito in vino, adde nonnihil confectionis mithridatidis, potui dato.

MOLA. μύλη Vteri induratus est tumor, interdum quidem iuxta locellorum ostium, quandoque verò per vniuersam eorundem molem apparens, ad tactum fere lapidosus. Gallis, vng amast. Aegineta

In mulieribus molæ in vtero gestatio: Ita verò appellant informem carnem. Gal. de morbis curandis. libro.14.

In mulieris vnius vtero, quas appellarunt molas, ea est caro informis, inanima, ferri ictum & aciem respuens: mouetur, sistitque men- Plinius lib.7.c.15

ſes, & vt partus, aliâs letalis, aliâs vnà ſeneſcens, aliquando aluo citatiore excidens. Simile quiddam & viris in ventre gignitur, quod vocant ſcirron, ſicut oppio capitoni prætorio viro.

Aegineta Sunt porrò qui molam aſſerant carnem eſſe informem in ipſis locellorum tunicis conſiſtentem, & quod abortione editur, quemadmodum fœtus, quæ embrya dicunt.

CAVSAE.

Plinius lib. 10. c. 64. Molas gigni putant, vbi mulier non ex mare, verùm ex ſemetipſa tantum conceperit, ideo nec animari, quia non ſit ex duobus: altricémque habere per ſe vitã illam, que ſatis arboribúſque contingat.

Fit à ſeminis muliebris, & plu-

rimi ſanguinis menſtrui in vtero retentione & affluxu, quem calor immodicus cogit, ac in carnis formam tranſmutat.

NOTAE.

A locellorum mole lapidoſus tumor cum diuulſione contractionéque ſuperiacẽtium particularum & hypochondriorum, & gracilentia, palloréque, & cibi horrore, menſium retentione, & mammarum tumore, tanquam ſuſpicionem conceptionis in quibuſdam ab initio ſtatim inducunt, poſtea verò tẽpore diſcernuntur: molem enim punctionis ſenſum inferens dolor ſubſequitur, nec in ea motus vllus, ſicut in conceptione percipitur. Nõnullæ verò aquæ inter cutis ſuſpi- Aegineta

cionem præferunt. Cæterum hoc ex tumoris duritia dignoſcendum, nec ſicut in hydrope manus aut digitorum impulſui cedat, & ex eo quòd ſonitus non redditur dum digitis pulſatur, timpani modo.

Ex arab. Mola & imprægnatio conueniunt, quòd in vtraque ſupprimuntur menſes, tumeſcit aluus mouetúrque, mammæ tumeſcunt, vertigo & oculorum hebetudo ſequitur, cordis tremor adeſt, nauſea & cibi inappetentia cum ſuccorum variorũ vomitione, cutis defœdatur ei quæ mola correpta eſt, palpebræ molleſcunt, oculi cauantur, pupillæ graciloſcunt, toruos habet oculos.

Vix tandem ab vtero gerente diſtinguitur quæ mola laborat, diſcrimina tamen ſequentia te certiorem reddent. Menſibus debitum

ordinem seruantibus vtero gerens fit mulier, aliquando mola laborans etiam. Intra trimestrem mouetur mola in locellis, contrà fœtus in locellis vtero gerentis.

Molâ cytissimè tumescit aluus, Fœtus dextrorsum sinistrorsumque mouetur, contrà mola nisi comprimatur, aut mulieris motu excitetur, non mouetur.

In mola durior tactu aluus percipitur, quàm in fœtus gestatione.

Prægnans agilior est, quàm molam gerens.

Quamquam in mola aluus tumescat, non tamen semper mammæ tumescunt: molliores enim & graciliores efficiũtur, quàm in vtero gerente. Aequaliter mollescunt maxillæ, manus pedesque in mola, contrà in prægnante.

Vtero gerens parit ſaltem in vndecimo menſe, molâ vero laborans ſæpe in. 14. etiam interdum in. 4. anno aut quinto. &c. In hydrope pedes tumeſcunt, contrà in mola.

Molæ motus eſt ab alto ad infernum.

PRAESAGIA.

Aegineta Mola in quibuſdam re vera in hyderum tranſit ob iocinoris refrigerationem.

Nonnumquam verò incurabilis magna ex parte morbus naſcitur, quibuſdam ſanè ſanguis quoque effertur. Mola omnis & pauci & multi temporis vix curatur.

Humoroſa difficiliùs curatur quã flatuoſa, porrò carnoſa difficillimè.

Molæ ſymptomata colicæ paria eſſe putantur. Mola innumeros aberrare medicos coëgit.

VICTVS.

Primum omnium alimenta boni iucci offerenda, ac vini potione vtẽdum moderata. mulier motu non vtatur vehementi, is enim fluxionem commouet: ſed geſtationibus & deambulationibus, pedes etiam decumbendo elatiores habeat. Aegineta

Communis igitur decubitus ipſis in domo minimè ampla & opaca confert, & modicè refrigerante circa lectum immobilem: ſublimiora ſint quæ pedes earum in quiete fulciunt. Efficax quippè ad prouocandum omnem fluxum motio.

Sex rerum non naturalium temperies eſto calefaciens & humectans.

Aegineta

Tumores quidem duritiásque e ratione quā in ſcirrhis vteri ſcleromatíſque medebimur: ſed aquoſas parenchyſes, per ea quæ de hyderis dicemus.

Eruptiones item ſanguinis vuluæ perinde atque fluxiones ſanguinis alias, fluxúmque curabimus.

Corpore vacuato cataplaſmata, fomenta, inſeſſiones, peſſi, vnguenta, & cerata quæ relaxandi vires habent, adhibenda, & ea quæ fœtum mortuum & ſecūdas trahunt. Humor concoquendus perinde atque in menſtruorum ſuppreſſione ex pituita dictum eſt. Euacuandus item.

VENAE SECTIO.

Principio in plenitudine vena cubiti incidenda.

PVRGATIO PER aluum.

Sanguine misso fiat purgatio per catapotia foetida.

POTVS.

Acci. Hyperici, sabinæ, mentastri, vtriusque calaminthæ, smyrini, artemisiæ, rubiæ passiuæ, pulegii. an. m. ß. anisi, foeniculi, schœnianthi, seminis dauci & oreoselini, calami odorati, galangæ. an. ʒ 1. acori, rhaphani gallici. an. ℥. 1. aceti. ℥. 3. mell. lib. 1. fiat decoctio, cuius portio. ℥. 4. detur cum. ʒ. 2. pastillorum sequentium. ℞.

Cinnamomi, myrrhæ. an. ʒ 1. & ℈. 1. ß. rutæ, sabinæ, calamenti, pulegii siccatorum, rad. rubiæ, sagapeni, opopanacis. an ʒ. ß. cardamomi, seminis iuniperi, mentastri. an. ℈. 2. cōfice ex his friatis pastillos pōd. ʒ. 2

INSESSVS ET Balneæ.

Acci. Althææ rad.folia, caulis &
florum.m.3.maluæ, branchæ vrsina
perdicii, chamæmeli, ſertulæ campa
næ.an.m.1. fœnigræci & ſeminis li
ni.an.lib. 1.confracta coquantur, &
decocto inſideat ægra, tenendo ſac
culum ſuper plenum his quæ deco
cta fuêre.

VNGVENTA, CERATA & emplaſtra.

A balneo os ſacrū & pubes hoc vn
guento inungantur. quod ℞. Ol
amygdal. dulcium. ℥.1. ß.olei lili-
ni, adipis gallinæ, muccilaginis, ſe-
minis lini & fœnigræci.an.℥.ß.ceræ
albæ parum, confice vnguentum.
Cerata quæ vires relaxandi habent
adhibenda, qualia ſunt quæ ex al-

[alt]hæa, malua, chamæmelo, meliloto, [f]ænogræco, ſemine lini & ſimilibus [pr]parantur. Conueniet in hunc vſum vnguentum dialthææ, aut empla- Fuchſ. ſtrum de meliloto, diachylon ſimplex admouere. Vel hoc,

Olei amygdal. dulc. ℥. 3. liliacei. ℥. 2. ß. pinguedinis anſeris, & gallinæ. an. ℥. 1. ß. mucoſitatis ſeminis lini, fœnigræci. an. ℥. 1. ammoniaci, bdellii. an. ℥. 2. rad. althææ, ſeminum nigellæ, dauci. an. ℈. 2. ceræ, quod ſatis eſt, fiat vnguentum, gummi diſſolutis prius in vino.

Inunctiones item & emplaſtra fiant ex oleo rutaceo, oleo benedicto, oleo ex caſtor. & aliis oleis calidis.

Vtile erit vnguentum agrippæ, ſi flatibus vterus ſit infarctus.

CONFECTIONES.

Acci. Diacumini, diagalangæ, di
cinnamomi. an.ʒ. ß.diambaris.℈.
dialaccæ.℈.ß.cinnamomi electi, hy
perici, calami odorati, perpensæ
rad. acori, ſeminis aniſi. an.℈.1.ſe
minis rutæ, zingiberis, artemiſiæ
marrubii, dictanni, ſaluiæ.an.℈.ß
ſacchari.℥.6.ſoluatur ſaccharum ar
temiſiæ & hyperici ſucco, fiat con-
fectio in morſulis ponderantibus.ʒ
2.aut tres, detur morſellus quoti-
die à cubili.

Poſt inunctionem rotulam ſequẽ-
tis confectionis comedat, deinde
bibat momentum vini in quo dilu-
tum ſit aſarum. ℞.

Cinnamomi.ʒ.1. caſiæ, ariſtolo-
chiæ rotundæ, corticis caſiæ fiſtu-
laris, an.℈.4.aſari, laccæ, ruthæ ſyl-
ueſtris, ſeminis ſabinæ, croci.an.℈.

. ſacchari.℥. 3. liquetur ſaccharum
oſmarini ſucco & rotulas concin-
na pond.ʒ.2.

PESSI.

Peſſi quoque ſubiiciendi ex bu-
tyro, adipe porcino, medulla cerui-
na, paſſulis, caricis, ſeminibus lini
& fœnigræci confecti.
Acci. Rad.aſari, acori, rubiæ tin-
ctorum.an.ʒ.2. ſeminum rutæ, ni-
gellæ.an .ʒ.ß.maioranæ, nucis my-
riſticæ, caryophyll.baccarum lauri.
an.ʒ.1. ſabinæ.℈.1.caſtorii, euphor-
bii. an.℈. ß. Redigantur ſingula in
puluerem tenuiſſimum, & cum te-
rebinthina cheſina formentur peſſi.
Vel, ℞.
Aſphalthi, nitri, caſtorii, centaurii
grandioris, dictanni, veratri candi-

di, galbani, gentianæ, opopanaci, sabinæ, sagapeni, scammonii. an. ʒ ſ. omnia friata porri succo excipiantur & in petiam raram indãtur, digerantur in pessos, qui immissi filo cruribus suspendantur.

SVFFITVS.

Suffiatur vterus vngula equi aut asini, & omnia tandem fiant quæ in mensibus suppressis descripta sunt. Mirificè etiam confert vti balneis naturalibus, potissimum si malum diuturnum fuerit.

INFLATIO VTERI quam græci ἐμπνευμάτωσιν dicunt.

CAVSAE.

Inflatur vterus frigiditate, aut corruptione, aut incommodo partu ostiolo conniuente, sanguinéque in exiguos globulos concreto, in eodem cunei modo obstructo, quandoque sanè in concauitate loculamenti sinuosi flatibus relictis, nonnumquam verò in laxationibus totius corporis vuluæ.

Assidua comestio ciborum quì flatus gignunt, vt raporum, castanearum, panis siliginei.&c.

NOTAE.

Hanc comitatur tumor pectinis, atque ventris circa vmbilicum hypogastrii appellati, cum duritia & dolore punctuoso, vsque ad septum transuersum, & stomachum, & inguen pertingente ac transeunte: & Aegineta

ad digitorum pulſationem ſonitus tympani inſtar editur.

A tympanite diſcrimen habet, quòd ægrotæ hoc flatu correptæ nō ita ſiti præmuntur, neque corporis ſupernæ partes ſenſim liquantur, vt in tympanite aquarum cutem ſubeuntium genere.

Adſunt ructus, & flatus per os exeunt, qui has leuant.

PRAEDICTIONES.

Flatus in cauo locellorum ſinu contentus faciliùs diſcuti digeríque poteſt, quàm ille qui in angulis ipſorum conſiſtit.

At qui locellorum villis & ſubſtātiæ hæret difficillimè curatur.

NVTRICATVS.

Quæ flatus gignunt cibaria vitāda,

comedenda autem ſunt quæ ſtatus diſcutiunt.

CLYSTERES

Clyſteres conficito ex his quæ ſtatus diſcutiunt, cum hiera picra galeni.

VENAE SECTIO.

Medendum itaque, primò quidem detractione ſanguinis, ſi nihil impedimento ſit.

PVRGATIO PER aluum.

Inueterata autē affectione picra purgandum atque hiera. Aegineta

Hieram archigenis exhibeto cum decocto eorū quæ ſtatus diſcutiunt.

IRRIGATIONES ET epithemata.

Mox circa paroxiſmos inedia & irrigationibus ex oleo rataceo factis medendum. Epithemata præte- Aeg net.

rea quæ emolliendi potētia regnāt, puta polyarchium & diaſpermaton & diadaphnidon, applicanda ſunt. Vel, Filtrum nouum ferueat in aqua cum cineribus, & aniſo & maratero, & calidum imponatur pubi & oſſi ſacro, ſudorem prouocando. Decoctiones ſunto ex perdicio, ruta, abſinthio, artemiſia, hedera terreſtri, abrotono, nepita, foliis viticis, origano, calamēto, pulegio, ſampſucho, thymo, ſerpyllo, ex quibus etiam potiones propinabis.

INSESSVS.

Aegineta Lucathiſmatis medendum ex decocto rutæ, pulegii, artemiſiæ, caſiæ & id genus aliis. Fiant etiam inſeſſus ex herbis calefacientibus & ſiccantibus, & ſeminibus flatus diſcutientibus.

CATAPLASMATA.

Cataplaſmatis item vtendum, quæ ex ſeminibus, apio, cymino, fœniculo, aniſo, ameos, hordacea farina conficiuntur.

CVCVRBITVLAE.

Cucurbitulis quoque leuibus inanibúſque, & inciſa cute ſcalpello vtere. Aegineta Cucurbitulæ (inquit Auice.) ignitæ ſine ſcarificatione matricis regioni admouendæ ſunt.

OBSTETRICIS MVnus.

Cæterum obſtetrix digitum antea illitum inſerens, incumbentem ſanguinem in fruſtula conglobatum ſi aſſequatur, auferat clementer ipſum reſoluens, deinde rurſus cataplaſmatis modo imponenda, ficus, nitrum & abſinthium. Aegineta

PER METRANCHYtum iniicienda.

Origani, foliorum viticis, rutæ. an.m.ß.carei, anisi,ameos.an.ʒ.ß.coquito in olei & vini.an.lib.1. ferueat vsque ad consumptionem vini, in colamento solue hieræpicræ. ʒ. ß. & iniice. Hiera archigenis pari modo iniicienda est.

PESSVLI.

Aegineta Pessuli denique ex ruta, melle, nitróque formentur, cumprimis autem ille accommodatus est qui fa-berrimè è ficuum pinguium concussarũ.ʒ.1.cymini. ʒ.2.spumæ nitri. ʒ.1.concinnatur,sed propter acrimo niam in lacte prius macerentur.

Pessuli postremò cuncti,qui emolliendi virtutem habent,ad eam prouinciam sunt perquàm idonei.

Acc.bdellii.ʒ.1.ß.xylobalsami,car-

pobalſami, coſti.an.ʒ. i.origani, cymini.an.ʒ.ß. confice peſſulos cum oleo nardino & rutaceo, qui nocte integra in locellis perſiſtant.

PLACENTAE MORſuli, & eclegmata.

Vtila ſunt, Dianiſon, Diacymini, hieralogod, diacalaminthæ, Diaſpermatum, Diamarthæ, Diacucurmæ. Detur drachma vna eclegmatum aut placentarum prædictarum ieiunæ ex decocto radicum aperientiũ & ſeminũ flatus diſcutientium.

℞. Specierum diacucurmæ, ſpecierum diacumini. an.ʒ.3. ſacchari albi lib.ß. liquetur ſaccharum ſucco rutæ limpidiori, & in morſulos digerito, à balneo exibeatur vnus morſulus cum vino tenui meraciſſimo, in quo dilutum ſit aſarum.

POTVS.

Acc.malorum persicorum nucleos viginti, pistillo tunde cum ouorum duobus luteis, quibus adde galãgæ, cinnamomi, piperis longi, zingiberis, caryophyll. croci, nucis myristicæ. an. obolum vnum, adde demum sacchar͠u & vin͠u tenue meracissim͠u, feruere paulum omnia sinito, & calidum mulieri propinato.

INVNCTIONES.

Inungendus aluus est oleis flatus discutiẽtibus, puta oleo liliaceo & rutaceo.

EMPLASTRA.

Acc. bdellii, gummi ãmoniaci, an. ℥. 1. seminis viticis, centaurii, abrotoni, origani, calamenti, casiæ, ameos, an. ℈. 2. terebinthinæ quãtum sit satis, fiant duo emplastra, quorum alterum admoueatur ossi sacro, alter͠u pubi.

SVFFITVS.

Suffiatur ladano, myrrha, gallia moſchata, & euphorbio.

INFLAMMATIO. locellorum.

CAVSAE.

Phlegmone vteri è pluribus ſanè cauſis originem trahit. E plaga namq;, ictúve, ac menſium ſuppreſſione, à frigore item & inflatione, neq; minus etiam abortione, pariter & ex partu propter malam fœturã. Gignitur item vlceratione, concubitu metas rationis excedente, ſellæ nimis duræ inſeſſione, lõgiſſima intentiſſimáq; deãbulatione, ſæpe & tranſpiratione ob frigus prohibita. Ex ſanguine demũ, pituita, bili flaua & atra gigni poteſt. Aegineta

NOTAE.

Gal.lib. definiti. Inſtammatio in vulua eſt, quæ f
cum dolore vẽtris inguinúmque i
qua cum febribus accidit ſincipiti
dolor, & oculorum cruciatus. Ab
ſceſſus autem in vulua eſt, quum do
lor intenſus eſt, pulſus fiunt, crucia
Aegineta tus ad ingnina vſque & lumbos per
tendit, febres accedunt. Comitatur
autem locellorum inſtammationẽ,
pubis & lumborum dolor, febris a-
cuta, dolor capitis & radicis oculo-
rum & ceruicis, voláque ſeu iunctu
rarum, manuum & digitorum, nec-
non colli conuulſio & inclinatio in
contraria, affectionéſque ſtomachi
quæ per conſenſum exuſcitantur,
oſculi matricis ſuffocatio, pulſus par
ui & denſi. Et ſiquidẽ obſcurior fue-
rit inſtãmatio, haud valide ſanè, aut
crudeli dolore vuluam afficit: ſin ve

ro ſtrenuè & fortiter inflammetur,
tum & ipſa quoque ab omni parte
quãta quãta eſt, pulſatoriè dolet.
Tota quidem inflammata, per totã
pariter ipſam, partẽ verò modo in-
flammatione affecta, iuxta hanc po
tiſſimũ ſignificatur. Poſteriore quip
pe ipſius particula phlegmone infe
ſtata, dolor circa lumbos excruciat,
ſcybalũ hoc eſt ſtercus ſpecie oleti
canini, in anguſtum redacto atque
oppreſſo recto inteſtino, moratur.
Partibus verò prioribus inflamma-
tis, dolor circa pectinẽ, vrinæque ſti
licidium, aut lotii difficultas oritur,
ſtricta atque in arctũ redacta veſica.
Si autem latus locellorum inflam-
matione tentetur, non tam bubo-
nes intenduntur, quàm crura etiã
aggrauantur. Quòd ſi pygma, hoc
eſt poſterior vteri pars inflãmetur,

partes vmbilico circumiacẽtes dolore potissimum cum tumore molẽve infestantur. Vbi autẽ circa osculum inflammatio occuparit, graui lãguentes secundum omnem ventris partem vmbilico finitimam, quam epigastrium græcè appellant, dolore afficiuntur, digitóque immisso atq; impresso durè ac grauiter subsidet ostiolum atque succumbit. Si ex sanguine lingua nigrescit, sequitur delirium, vrina rubẽs, aut subrubẽs est cum liuore, arteriæ motus magnus, plenus & vndosus, oculi citrij mali corticẽ colore referunt cũ aliqua rubedine, venæ omnes tumẽt.

Arabes.

Prima igitur inflammationis differentia secundum quam hanc quidem humidam, hanc verò siccam. Humidam quidẽ quæ ex calida fluxione membrum occupante con-

Gal. de arte curatiua ad glauconem.

tingit: ſiccā verò quando nullo humore influente calor naturalis efferueſcit, hoc autem vſqúe ad aliquid quidem veluti febris eſt membri. &c. Nam fluente ſanguine altera flaua bile altera, ambobúſque ſimul humoribus, alia tertia. Et quidē in earum ſingulis vel iam putruit id quod influxit, aut in membro conſtrictū putreſcit, & vel craſſum eſt, vel tenue, & vel optimum, vel acre. Vide cætera lib.2. artis curatiuæ ad glauconem.

Omnino eius fluxus, qui inflammationem efficit, vel flauæ bilis eſt, vel atræ, vel pituitæ. Gal. lib. 2. de criſibus. c. 12.

Significat verò verbum inflammari, velut ſi per vri, ſuccēdi, igniíque proditum ſit. Gal. in. 1. aph. 30. Ilia ſaluberrima.

Si ex pituita inflāmatio, pituitoſi ſucci notæ adſunt. Si ex bili atra aut

flaua, propriis notis deprehendes.

PRAEDICTIONES.

Auicen. Apoſtemata vteri ex quacũque oriatur materia difficillime curãtur, ſi in imo locellorũ cauóre aut profundo abſeſſus ſit, aut inflammatio, vt plurimum nunquam curatur. Acutorum morborum albo locellorum abſceſſus, aut inflammatio depingenda eſt, diebus etenim decretoriis iudicatur. Omnis inflam-
Arab. matio, aut abſceſſus, aut reſoluitur, aut per halitũ diſiicitur, aut in ſcirhũ tranſit, quo fit ſi tumor diſcutiatur ſymptomáque quieſcãt, inflãmationis aut abſceſſus reſolutionẽ propediem futuram ſignant, quòd ſi in pus deſinat inflãmatio, dolor pulſatilis & cætera ſymptomata ſenſim

augebuntur. Cæterum ſi pus exierit leue, album, æquale, ac boni odoris, bonum, ſi autem varium in colore fuerit, & diuerſum in ſubſtantia cum tetro odore, animam aget propediem ægra.

Pus optimum eſt, ſi cādidum, leuéque & quamminimè fœtidū eſt, maximè verò contrarium huic deterrimum eſt. 2. prędictionum 46.

Ex inſtammatione & abſceſſu gignuntur ſæpe ſcirrhus, cancer, rimæ vteri. In inflāmatione aut abſceſſu locellorum, ſi percipias ſudorem gelidum, vocis amputationem, animi deliquium, ſcito morituram actutū ægram. Maior inflammatio minore deterior. Vrinæ aut alui fluor in inflammatione bonus eſt.

VICTVS.

Aegineta

Cibi quoque commendatur abstinentia per vniuersum triduũ, mandendum verò chondro ex melicrato, aut pane, aut ouorum sorbitione tertio die. In declinatione porrò vteri victus ratio principio quidem tenuis, facta autem morbi relaxatione pauca.

Fuchs.

Aegram in domicilio obscuro, & moderatè tepido collocabimus, quietem imperantes, ac crura eius ab omni motione prohibentes, deinde artus & extrema fricabimus. In cibo qui quantitate modicus sit vtatur ægra ptisanæ cremore, & ouis sorbilibus. Potus sit decoctum cinnamomi aut hordei. Vescatur iure pulli, à triplice malua, cremore hordei & hauenæ.

Aegineta

VENAE SECTIO.

Post abstinentiã triduanã, secta

vena cubiti, ſanguis(niſi quid impediat) detrahendus eſt. In principio itaq; curationẽ aggreſſi, ſi neq; ætas neq; habitus corporis, neq; ãni tempus obſtiterint, neq; inflãmatio poſt abortũ aut immẽſam ſanguinis euacuationẽ ſuperuenerit, venã poplitis ſecabimus ex Gale. decreto, qui in lib. de curãdi ratione per venæ ſectionẽ, inflãmationẽve vteri à venis in crure ſectis iuuari ſcribit. Fuchſius

Incipiendũ à venæ axilaris inciſione, poſtridie ambæ ſaphenæ ſecãdæ ſunt, aut altera ipſarum. Arab.

SERAPIA & POTVS.

Serapiũ violaceum, zulapia conficiãtur ex refrigerantium herbarũ decocto, aut liquore ipſarum ſtillatitio.

PVRGATIO.

Per aluum ſubducendus humo
qui morbum genuit, caſia fiſtular
dactilis indicis(quos thamachindo
vocant) mãna, fructuum cordiali
decocto.&c.

FOTVS.

In curatione itaque ante omni
Aegineta quidem irrigatione ex œnelæo,ſiu
œnorhodino ſemine tenus & circ
ilia ſeu lumbos vtẽdum,per obſtru-
ctiones è lana pura abſque illigatio
ne confectas.

CATAPLASMATA.

Quinto autem die cataplaſma
imponatur ex polline, ſemine lini,
Aegineta fœnogræco, mulſo maceratis com-
poſitum: capita quoq; papauerum
decocta ſorbeantur,& ex oleo eadẽ
applicentur. Si autem inflãmatio

erysipelatosa existens, calefactiones molestè ferat, illisque magis irritetur sertulã cãpanã in passo elixans, atq; conterens, adiicito ouorũ coctorũ putamina cũ rosaceo, aut melino, aut croceo, cataplasmatisque modo applicato, aut palmularum dactylos vino temperato coquens, cũ tenuissimo farinæ polline leuigato, & cum quopiam vnguine, factóque cataplasmate impone.

CERATA, EMPLASTRA & inunctiones.

In inflammationis aut abscessus aggressu emplastra epigastrio & vmbilico admoueantur, confecta ex rosis, lentibus reiecto cortice, balaustiis, plãtagine, muccositate herbæ pulicaris, solano, labro veneris, sedo, Arab.

ramento cucurbitæ ſatiuæ, ſantalis fructibus adſtringentibus, quæ omnia aut ſimilia excipiantur hordeacea farina, & oleo roſaceo, ol. myrthino, ouique albumine.

In vigore inflãmationis, aut poſt ſeptimum diem acopa adſtringentibus miſceãtur, puta, lini ſeminis pollen & fœnigræci, farina volatilis, chamæmelũ & ipſius oleũ, roſaceũ, violaceũ, & ouorũ lutea. Vel tunc impone emplaſtrũ Haly, quod ℞. farinæ hordei & fabarum, maluæ, violarum, an. ℥. ß. caphuræ. ʒ. ß. diluantur omnia & macerẽtur liquore ſtillatitio aut ſucco corianni & labri veneris, conſice emplaſtrum addita cera. Dolore ſedato pubi & pectini impone emplaſtrum ſequens.

℞. Chamæmeli, ſertulæ campanæ, rad. althææ, ſeminis lini, fœnigræci.

an.ʒ,1.caricarũ pinguiũ. 8.numero, dactylos ſex, friantur terenda, & ouorum luteis quinque excipiantur, quibus adde violarũ decoctum cũ roſaceo,cõcinna emplaſtrum quod ſedabit dolores, molliendo maturandóque.

Malo remittente cerota nardina, aut cyprina inſerenda adglutinanda eſt, Aegineta

Cæterum aduerſus ardentiores inflãmationes,ẽplaſtrũ διακυλῶμ in diplomate vaſe cũ roſacei liquefactione commiſce cremorem plantaginis,aut ſereos, aut cichorii, aut intybi, vel ſi mauis ſequente vtere, conſtante adipe anſerino ſuilóve recente,pondo.ʒ.4.cerota roſacea,aut ſuſina pondo. ℥. 2. ouorum aſſatorũ lecythis pondo.℥.1.croco,pondo ʒ.1. myrrha pondo triobuli, opii obolis Aegineta

duobus, vel opii loco capilis papa-
uerum decocto. In declination-
bus matricis quas παρεγκλίσεις v-
cant, secundum paroxysmos quid-
perinde atque inflammationibus
medelis succurrendum. Verùm i-
quietis tēpore & remissionibus mo-
bi vehementioribus mollificatiuis
sed inueteratis, cum his quæ assimi-
landi virtutem obtinent, foris au-
tem duritia existente, malagmatis
vtendum, puta eo quod é sertula cā-
pana cōficitur, διαμελιλώτων ap-
pellatur, necnon malagmate man-
sei & tresii, nigro serapionis, aut py-
rina.

INSESSVS.

Cæterum per omnem medicatio
nem encathismatis quoq; ex deco-
ctione fœnigræci aut seminis lini,

naluæ, artemiſiæ & oleo concinna-
is vtendum: at qui in his quæ hæc
non ſuſtinent, ex calida aqua eiuſ-
dem qualitatis roſaceo infuſo fiant.

At vbi inflãmatio declinare cœ-
perit, ad ea veniemus, quæ quadan-
tenus, remittendi diſcutiendique vi-
res habent, ægrotam igitur in fœni-
græci, althææ, ſeminis lini, maluæ,
interdũ artemiſiæ, marrubii & ſal-
uiæ decoctæ vſque ad lumbos ſede-
re iubebimus.

DILVTIONES PER metranchytum.

Cæterum ſi ægra nodum ſolue-
rit herculeum iniice decoctũ ſequẽs
in locellos in morbi aggreſſu.
Acc. roſ. rub. lentium cortice reie-
cto, plantaginis, labri veneris, ſola-

ni, endiuiæ, an.m.I. coquito ad ter-
tias, & cum metranchyto in locel-
los proiice huius decocti.℥.6.tepid
vel ℞. decocti gallarum, balaustio-
rum, lentiũ cortice exutarũ, rhus c-
riariæ, rosarũ & seminis myrti. ℥.6
iniice cum metranchito. Virgi-
nem porrò insidere facito decocto
dictorum & dicendorum, quæ cum
metranchyto in corruptæ vterũ im-
mittenda sunt. Secundo demum
aut tertio die addes chamæmelum
semen lini & fœnigræci.

In morbi vigore sume maluæ, al-
thææ, chamæmeli, sertulæ cãpanæ,
fœnigræci, semi. lini. an. m. I caricas.
20. coquãtur, decoctum in vterũ inii-
ce, vel ex ipso fiãt encathismata, aut
cataplasmata. In inflãmationis vte-
ri inflãmatione. ℞. sampsuchi, aut si-
sym. ℥. 4. olei liliacei, aut de inula ℥.

ↄ.iniice. Vel ℞.liquoris ſtillatitii,ſiſymbrii aut ſampſuchi.℥.3. pinguedinis galinæ,aut anſeris.℥.1.ſtactes, galbani.an.ʒ.1.olei liliacei.℥.1.miſta iniice. Vel ℞. liquoris ſtillatitii ſampſuchi.℥.3.medullæ cruris vituli,pinguedinis gallinæ. an. ℥.1. ſtactes, ℥.ß. ladani. ʒ.3. liquantur vnà & iniiciantur.

PESSI.

Peſſi præterea,enchymatiſmíque ſumendi ſunt, ex hyſſopo nempè & butyro, medulláque ceruina, necnõ adipe anſerino,& vnguento ſuſino, & cera lyrrhynica, in his quæ calidi tatem ferre nequeunt,aureus etiam quem vocant peſſulus conuenit, & enneapharmacum, ſed quæ ne hæc quidẽ ſuſtinere poſſunt, his ex ouo & roſaceo, adipéque anſerino ſeu Aegineta

galinaceo cõficiãtur. Quòd ſi vehementiſſimus ac nimius infeſtet dolor ſucci papaueris lentis quãtitatẽ cũ lacte muliebri, & ſucco fœnigræci, ad ſubiiciendum in velere peſſul modo porrige. Porrò ad eas quibu duritia ac ſcirrhus cõiũctus eſt inflã mationes, medicamentum roſaceo diſſoluens, vel modo iam dicto ſubiice, vel infunde. Vel ℞. ladani. ℥. ß. ſtyracis, galbani. an. ʒ. 1. pinguedinis anſeris. ʒ. 2. fiat peſſus.

VNGVENTA.

Vnguantur hypogaſtrium & os ſacrum oleo chamæmelino, roſaceo violaceo.

EPITHEMATA.

Primis morbi diebus tale pubi

& ossi sacro imponendum est epithema. ℞. succi plantaginis, succi solani. an. lib. ß. aceti. ℥. i. sanguinis draconis, glebæ armeniæ, ā. ℥. ß. misc. prædictis addere potes oleum rosaceum, succū labri veneris, sedi, endiuiæ, quibus calidis diluere potes petias, & eas madefactas dictis locis imponere.

VOMITIO.

In incremento vomitus ciendus est. Arab.

ABSCESSVS.

Abscessus dicitur foris impetētia. De abscessibus vide Gal. lib. 2. artis curatiuæ ad glauconem. Abscessus est mutatio corporis ex inflāmatione in materiam purulentam.

NOTAE.

Postquã inflãmatio matricis maturuit, inque abscessum trãsit exitque, intendi signa quæ memorauimus videas, ad hæc indicia quãquã inconstanter cũ horrore proferunt sese, principio quidem intensis cum doloribus, postremò verò ad suppurationẽ perducto apostemate, impetus aliquantulũ remittitur. Cæterũ in eo quo disrumpitur tẽpore, cruciatus sæpenumero acriores stimulosè & quasi cũ aculeis incidere vidẽtur, caloresque vehemẽtiores molestant, atq; nõnunquã quidem vrina supprimitur, interdum verò oletum, facto iuxta affectam vteri partem impedimẽto, aliquãdo verò tumor circa pubẽ apparet, & tanquã clydasmi sensus. Quũ abscessus grandior fuerit, hoc verò in obuiis, quasique ad manus locis dioptris-

Aeginet.

mo instrumento aut digitorum attactu deprehenditur, vnde etiam dolores acerbiores infestare ob neruosũ ipsius oris consueuerunt. Quod si igitur id quod in fundo atque secũdum sinũ dolore magis vacat, & digitorũ attactu tumor minimè succũbit, ostiorũ verò matricis gracilius videtur, ei quæ statim aut paulo ãte inducta est suppuratio, cataplasmatis sequentibus vtitor.

PRAEDICTIONES.

Prognostica lege lib. 3. crisium Gal. cap. 9. Gal. &. 24. prædictionum lib. sententiâ. 34. Qui tenuem crudámque. &c.

VICTVS.

Victus esto, vti earum quæ vteri inflammatione laborant.

CATAPLASMA.

Aegineta Cataplaſmatis ex fœnogræco, ſemine lini, hordeaceo autriticea farina, admixtis interim ipſis ficubus elixis, opitulandum aliquando etiã colũbæ ſtercore.

INSESSVS.

Aegineta Encathiſmatis præterea vti in inflammatione iugiter vtendum.

PESSI.

Peſſuli itẽ quum ita ſe res lãguẽtis habet, ex reſina terebinthina, myrrha, hyſopo atq; butyro concinati laudantur.

RVPTO VTERI APOſtemate, facienda.

Dum pus cõficitur, dolores ac febres accidunt magis, quàm iam cõfecto. 2. aph. 47. Gal. Si pus (inquit Gal.) ex ſanguine ortũ habet qui ſeminalẽ, vt quiſpiam dixerit, habet tranſmutationẽ, nam mala ſimpliciter cum putrefactione fit olida, ſicuti quæ ſimpliciter optima eſt ipſa nutritio partium animalis: at quæ pus generat mediũ inter has obtinet locũ, neque à ſolo calore extra naturam, neq; à ſolo ſecundũ materiam facta. Mixtus enim quodammodo ex vtriſque eſt calor inflammationis. Fit autem dolor extenta ſimul, ac calefacta præter naturã inflammata particula. Febres verò ſequuntur principio calefacto, & hæc ambo contingunt ex quadã veluti ebulitione ſanguinis, qui vbi ex toto exuſtus fuerit, reſiduũ eius fit pus

queadmodũ ex lignorũ exuſtione cinis: atq; ideo tẽpore illo dolores ſedãtur, ac febres, præſertim quũ pus fuerit excretũ, vt pote iã conſumpta materia, extincta autem ignea caliditate.

Aegineta Perlege cõmẽtariũ Galeni in. 2. prædictionũ Hipocratis, ſententiâ. 46. Pus optimum. &c.

POTVS.

Rupto porrò abſceſſu, ſiquidem pus in veſicam deferatur, quod ſcitur ex puræ vrinæ miſto, lactipotatio nibus vtendum, cucumeríſque ſemen potandum. Potanda item ſunt decoctum hordei, &. 4. ſeminũ refrigerantium communium maiorũ muccillago, ſerapiúmque violaceum.

CLYSTERES.

Si in inteſtinum rectum pus cõfringatur, lentium, corticúmque malorum punicorũ elixatione colluendum.

Vel ℞. Decocti hordei, libro primo duo lutea ouorũ, olei roſacei.℥.ʒ. mellis roſacei,℥.1.fiat clyſter.

PER METRANCHYtum iniicienda in vterum.

At ſi apoſtema ſinũ verſus, quẽ græci κόλπον nuncupant, ruptum deſtuat, ſiquidẽ pus immiſtũ purũque exiſtat,roſaceum infundito,aut amygdali cortice exuti atq; dealbati oleũ,aut tetrapharmacum regale, recens denique butyrum, ſerũ caprillũ melli roſaceo miſtũ iniiciantur. Vel ℞. Hyſſopi, abſinthii an.m.1. vini albi,lactis, an.lib.1.mellis roſacei.℥.4. coquito ad tertias,& decocti.℥.6.iniicito.

Sed vbi ſanies, aquoſuſve ſanguis quem græcè ἰχῶρα dicũt, eruperit, quemadmodum ex vlcere paſcendo repẽtè noma, maiorem tunc conſtringendi ſtipticandíque vim immitendum enæma habeat, expedit: id autem fiet, ſi éx myrtis, palmularum dactylis, lenticuláque cõponatur. Vel. ℞.

Arnogloſſi, ſolani an. m. 1. coquantur, cuius decocti ſume. ℥. 4. lactis. ℥. 2. albuginem vnius oui, rudiculæ motu miſceantur & iniiciantur.

QVOMODO MANV medendum.

Quum autem in muliebrium locellorum ore natum apoſtema fuerit, neque illud confringatur poſtquam extenuaueris circũ iacentia puri corpora, ad puris excretionem

chirurgica manu vtamur.

EXVLCERATIO LOcellorum.

CAVSAE.

Exulceratur ſubinde vulua mulierum, vel ob difficultatem partus, vel embryulciam, vel corruptionem ex medicamentis acribus, vel ex fluxu, vel ex ruptis denique abſceſſibus. Aegineta

Cauſæ vlcerum quæ in vulua ſerpunt, interdum abſceſſus, nonnumquam etiam peſſus, id eſt caſus vel callus corruptus, tabidúſve, aliquãdo in vulua durities aut varix. Gal. lib. definitionum.

NOTAE.

Si in promptu quidem & expedita fuerit exulceratio, per dioptriſmũ deprehenditur: at ſi ex profunditate ab excrementis, liquidum namque Aegineta

excernitur & diuersum: Inflamma-
to quidem vlcere exiguum, sangui-
nolentum, aut feculentum cum in-
genti dolore. Si sordidius fuerit vl-
cus, & ichores, cum minore nego-
cio atque labore, at si depascendo
serpat, teterrimi odoris fluxũ emit-
tit atrũque, nec sine doloribus ve-
hementioribus, aliísque quæ inflam
mationem subesse insinuant indi-
ciis est. Diæresthrismus ad chala-
stica medicamẽta, sed ad contraria
cuphismus. Mundo autem existen-
te humor exiguus, leuis & æqualis,
insipidus, crassus, albicans, cum fa-
cilitate quadam promanat.

PER METRANCHY-
tum iniicienda.

Aegineta Inflammato quidẽ vlcere, eis quæ
superius ad inflammationem con-

ducere docuimus, remediis vtẽdũ.

Quum ſordidum fuerit ptiſanæ cremore, adiecto melle, colluendũ, ſiue tetrapharmaco, cum ſuſino, ſiue mulſo in quo elixa ſint fœnumgræcum, aut malua, aut furfures, aut lens deniq; pelle detracta. Cæterum quo exactius ad viuum, vt aiunt, expurgetur, etiam marrubium, aut eruum, ſiue mel, admiſta erui farina, aut iri, aut alumine rotundo, vel non abſimile quiddam immitte.

Si noma fuerit cum inflammatione, immittendus ſuccus plantaginis, ſtrychnii, ſeminalis, ſereos, primitus quidem per ſe, deinde verò cum vino auſtero, ſiue aceto.

Noma verò citra inflammationẽ vrgente, immittenda ſunt efficaciora: exempli gratia, decoctum mali corii, roſarum, thaliæ, cupreſſi, ma-

lorum cotoneorum, rubi, myrtorũ, lentiſci arboris virgultorũ, rhu quo vtuntur coriarii, è vino ſtipante, poſtremò verò aluminis quoq; & acaciæ, lycii, hypocyſtidiſque elixatio, Porrò ex iiſdem decoctionibus inſeſſus etiam conſtituatur. Quòd ſi nichil proficiatur, primò quidem compoſitionem è charta immitte, deinde verò acetum, aut antheram, aut chalcitam, aut atramentum ſutorium, quæ liquoribus dyſentericis quoque congruunt.

In exulcerationes vteri principio immittẽda ſunt quæ vlcus mundãt & abſtergunt, deinde exſiccantia; & demũ quæ carnem deperditam recuperant detergúntque vlcera locellorum, vtile erit hydromeli iniectũ cum iridis abſinthii & mellis decocto, aut agrimoniæ, vel mel roſaceũ

cum hordei decocto.

Quòd ſi vlcus in locellorũ profun do inſideat, cum putrefactione aut corruptione, Acci. vini albi. lib. ß. aluminis vſti, viridis æris. an. ℥. ß. macerentur tribus horis ante iniectionem, in incremento.

Decoctum balauſtiorum, ſidiæ, gallarum, aluminis & agrimoniæ iniiciatur. Si vlcus comitetur venarũ eroſio, Aſclepiadis ſuccus concretus, myrrha, thus, gleba armenia, crocus, & ariſtolochia friantur, & liquore ſtillatitio plantaginis & roſacea diluta immittantur.

SARCOTICA IMMITtenda.

Acci. lactis vaccini. ℥. 6. thuris, aloes, myrrhæ, glebæ armeniæ, ſarcocollæ corticis cannæ vſti, cineris cucur-

bitæ vstæ.an.℥.ß. friato terenda, huius semuncia ramenti lacti prædicto immisce, & iniice tepidè quotidie à cubili & ad cubile. Tandem si pus multùm defluat, ter aut quater interdiu iniice sequentem confectionem, quæ accipit Cerussæ, lithargyri, sanguinis drac. glebæ armeniacæ, lachrymæ arabicæ. an.℥.1. fracta in olei rosacei.℥.6. & lactis lib.3. fiat ebullitio ad tertias, cuius colo traiecti ℥.6.iniice in locellos, prædictis addere potes ceræ luteæ. ℥.2.

VNGVENTA.

Acci. Lithargyri, cerussæ, sarcocollæ.an.℥.ß. excipiantur sufficienti quantitate rosacei olei & ceræ.

Quòd si vlcus sordidum fuerit, addes nonnihil rubiginis æris.

Iisdem porrò ipsis extrinsecus quo-

que cataplaſmatis modo vlcera illinito, quæ in ſordido vlcere dicta ſũt à chirurgis, mulſo tuſis & maceratis. Mundato vlcere, Acci.tuthiæ ablutæ partes duas, cadmiæ argenti, ſarcocollæ.an.partem vnam in pollinem tenuiſſimum redacta excipe in vnguentum addita pauca cera.

PESSI.

Peculiarius proximum ſordido vlceri opitulatur medicamentum. Crocus optimus leuigatur lacte muliebri, deinde cerata roſacea excipitur cũ adipe anſerino, floccóque illinitur. Exquiſitius autem fuerit, induſtriúmque magis, atque ad ingentes dolores competens illud: Capita papaueris in paſſo diluto irrigantur per triduum, mox decoquũtur vſque ad ſubactionem, deinde teruntur foliorũ roſarum.ʒ.quin-

que croci.ʒ.ȝ.admixta capitum pa-
paueris elixatione, postea maceras
perfundito cũ rosaceo, ceræque.ʒ.
& illiniens rosaceo in pesso subiice.
Cõfert verò & id quod ex ouis cro-
cóque, ac rosaceo, adipe anserino,
medulláque ceruina cõtexitur. Nec
non Aegypta sine rubigine ad vteri
vlcera mirificé cõducit. Noma ve-
rò vbi fuerit cum inflammatione
quidem panis tepida maceratus, &
tritus, ex hydromelite, oleo, althæa,
fœnogræco, palmularúmque dacty-
lis pinguibus cataplasmatis modo
illiniendus est.

EMPLASTRA.

Aegineta Expurgato vlcere foris epigastrio
atque coxendicibus emplastrũ nul-
lam cicatricem inducens imponen
dum. Quemadmodum enim ca-
taplasmatum, ita & emplastrorum

potentia per abditos & obſcuros transfertur meatus.

VENAE SECTIO.

In vlcerum locellorum principio mittatur ſanguis ex vena axillari, perendie autem ex ſaphena, iudicio oculati medici. Arab.

NVTRICATVS.

Alimenti porrò perexiguum miniſtrato, expurgato verò iam vlcere, lauare crebrius, alere item, & vinum præbere, quo incarnatio fiat, ocyùs expedit. Aegineta

PRAEDICTIONES.

Quanto altius in locellis inſiderit vlcus, præſertim ſi vteri ſubſtantiæ, hæreat, tanto exitialius. Si id quod ex vlcere profluit ſpiſſum eſt, bono eſt, maximè ſi tunc leuetur æger.

Virus, & ſuccorum crudorum redundans fluxus, ſordidi vlceris ac putridi indicio eſt. Facilius curatur in puellis, & ætate florentibus, quàm in ſenio confectis. Si huiuſmodi vlcus probè curatum non fuerit, vt plurimum, in aquas cutem ſubeuntes deſinit.

ABSCESSVS VTEri pituitoſus, οἴδημα, œdema.

CAVSAE.

Aegræ victus fuit pituitoſus, puta, heſitauit fructus recentes, piſcéſque, & reliquos cibos pituitam gignentes. &c.

NOTAE.

Tumet epigaſtrium cum ponderoſitate & pauco dolore, temperies

orporis pituitoſa eſt, cum oſcita-
one aſſidua & pandiculatione, an-
i temperies & victus pituitoſus, æ-
as item. &c. accidentium remiſſio.

CVRANDI RATIO.

Victus eſto qui pituitam extermi-
net, & arceat. Potiones & pharma-
ca exhibeantur, quæ pituitam pro-
fligandi vim habeant. Non vtaris
repellentibus neque refrigeranti-
bus, quoniam ex ipſis ſcleroſus red-
deretur abſceſſus: ſed digerentibus
incidentibúſque, & euacuãtibus pi-
tuitã, craſſóſque ſuccos. Emplaſtra
calida cõcinentur ex diſſoluẽtibus
& concoquentibus, diſiicientibúſ-
que.

INIICIENDA CVM metranchyto.

Immitte decoctum ſertulæ campa-

næ, chamæmeli, ſabinæ, origani, ar-
temiſiæ, fœnigræci, ſeminis lini, cu
immiſce axungiam gallinæ, anati
& coturnicis, oleúmque lilinum &
nardinum, & iniice.

In primis, hoc eſt in morbi aggre
ſu. Acci. Lycii, thuris, aloës, cype-
ri, acaciæ, croci ammoniaci. an. ℥. ß.
quæ omnia braſſicæ ſucco diluta cu
pauco aceto iniice.

Si abſceſſus reſoluendus ſit, in vi-
gore & inclinatione ſequẽtia iniice.

Aluminis, ſulphuris, myrrhæ, ſalis.
an. ʒ. ß. roſacei. ℥. 3. pauco aceto
excepta iniice. Si abſceſſus matu-
rus ſit, neque diſrumpatur, ſemi-
nis lini, & ficuum decocto macera
fimum columbinum & fermẽtum,
& iniice.

EMPLASTRA.

Radices lilii, cepas aſſas, limacias,

rmentum & semen lini pistello
unde, & axungia butyróque con-
ce emplastrum, quod epigastrio
nponatur.

Si in osculo aut colliculo fuerit
alis abscessus, manu secetur. Rupto
bscessu detergẽtibus prædictis vte
e, quibus addes nonnihil succi a-
ii. Demum (vt diximus) sarcotica
dmouere debes.

SCIRRHVS ET SCLEroma vteri.

Scirrhus durities est vix sentiens. Gal. lib. 2 de morbis curandis.
Scirrhũ nominamus tumorem du- Gal. lib. 14. de morb. curandis.
um, qui sine dolore est, non tamen
omnino sine sensu. Vel, Scir-
hus exquisitus est tumor præter na Gal. lib 2 artis curatiuæ ad glauconem.
uram, sensu priuatus durúsque, nõ
exquisitus verò non omnino insen-
sibilis est, difficulter tamen omnino

ſentitur. Vel, Scirrhus tumor corporis cum duritie & grauitate & mouendi difficultate cum inſenſibilitate.

Gal. lib. defi.

CAVSAE SCIRRHI.

Fit autem ex humore lento & craſſo ſcirrhus inſolubiliter indur[...]tis partibus infixo: interdum itaqu[...] ſtatim à principio congregatur pa[...]latim & augetur, crebriùs verò medicorum imperitia paratur, quum vehementer Eryſipelata & inflammationes aſtringunt, & infrigidant. Si quis igitur medicamenta vehementer diſſolutiua induratis corporibus adhibuerit, quæ manifeſtam faciant ſcirrhi diminutionem, breui tempore non ſperauerit perfectã curationem.

Gal. art. curati. ad glauc. lib 2.

Aegineta

Obdureſcit vterus, quandoq; ſanè de repente nulla perſpicua occa-

tione, plerumque verò ex inflammatione quæ præcessit, & soluta nō est, neque dissipata, neque in abcessum permutata.

SCLEROMA conforme est scirrho, circa vuluæ ceruicem magna ex parte consistens, tumorem quidem habens eodē pacto, sed minùs durum, cum dolore mediocri. Aegineta

NOTAE.

Comitatur autem hæc declinatio ad contraria & opposita, tumor ad magnitudinem morbi fortiter, contrarius cum grauedine, & difficili motu, non crurum modo, sed vniuersi corporis, desidiáque ad exequenda opera. Accidit enim non rectè tractatis, malus corporis habitus aquosus. Aegineta

VENAE SECTIO.

Principio igitur in huiusmodi cu- Aegineta

ratione ſanguis ſecta vena auferendus eſt.

HVMORIS NOXII ſubductio.

Eligenda purgatio cum Archigenis hiera, ſi verò corpori robur nō deſit, etiā helleboriſmus probatur. Aegineta

CATAPLASMATA, MAlagmata & emplaſtra.

Si quis medicamenta vehementer diſſolutiua induratis corporibus adhibuerit, quæ manifeſtam faciant ſcirrhi diminutionem, breui tempore non ſperauerit perfectam curationem. Nam verè ignora quòd reſiduū paſſionis hoc curationis modo incurabile redditur, tenuiori enim ex eo diſſoluto humore, reſiduum exſiccatū lapidis duritiem aſſequi-

ur. Non igitur curandæ ſunt partes
nduratæ medicamento immodicè
iccante, ſed cum eo quod calorem
abeat tepidum, humiditatem ve-
ò, nec multam, nec omnino mini-
nam. Quod enim ſuperfluum hu-
norem habet, nihil omnino diſſol-
uit: quod verò minimum, pluſquàm
oportet exſiccat. Oportet autem in-
duratũ corpus à medicamẽto quod
auxilio futurum ſit, ſimile quid pati
his quæ ſub ſole funduntur. Vocan-
tur autem mollificantia huiuſmodi
medicamenta, de quibus ampliùs
diximus in quinto tractatu libri, qui
de ſimplicium medicamentorum
viribus inſcribitur. Exempla quoq;
(vt dictum eſt) ex ſimplicibus ſunt
omnes medullæ atq; adipes, ex me-
dullis primas partes obtinet ceruі-
na, deinde vitulina, ex adipibus au-

tem adeps anſeris in volucrum ge-
nere, leonis verò in pedeſtrium cæ-
teris præſtat: at vero qui ex gallin-
ſumitur, anſerinum, & qui ex par-
do, leoninum ſequitur, ac deind-
vrſinum atque taurinum: at qui e-
capris accipitur & craſſior & ſicci-
or prædictis eſt, idq; magis ſi ab hi-
co accipiatur, Hæc Galenus in.2
lib. artis curatiuæ ad glauconem.
Vide ibi hiſtoriam curæ Cercili
pueri.

Cataplaſmata ex ficubus aridis,
Aegineta hyſſopo, nitro & abſinthio, Malag-
matha nempè polyarchion, & dia-
ſpermatón & diadaphnidon.

Ceratum quod ſequitur epigaſtrio,
aut loco tumenti, modo non adſit
cancer, immponatur.

Acci. maceratum ficuum immatu-
rarum coctarum ℥.1.ß.adipis ſuillæ,

ſopi vdi.an.℥.1.picis naualis, ceræ
lteæ.an.ʒ.10.olei liliacei.℥.ſ.diachy
on.℥.2 liquantur ſimul, quibus ad-
de rad.iridis friatæ.ʒ.tres, cinerum
corticis ſalicis. ʒ.2.concinna cero-
tum, quod extenſum panno bombi-
cino, aut corio imponatur.

VNGVENTA.

Locus durus hoc iumgatur vnguine. Acci.olei chamæmelini. ℥.tres, olei ſpicati.℥.1.ſ.medullæ crurium vituli.℥.1.ceræ quātum ſit ſatis, adde rad.iridis tuſæ.℥.1. Vel, ℞. Olei liliacei, olei ſambucini, adipis cuniculi & coturnicis, medullæ coxarum vaccæ & cerui, olei amygdal, dulcium, butyri.an.℥.1.cōficiatur vnguentum, quo internæ & externæ locellorum partes inungantur.

CVCVRBITVLA.

Cucurbitula imponatur post pur-
gationem cum scarificatione.

INSESSVS.

Aegineta Enchathisimata facta ex elexatio-
ne ficuum ischadum, artemisiæ, pu-
legii & althææ vtilia sunt.
Vel, Acci. chamæmeli, sertulæ cã-
panæ. an. m. 1. ß. althææ cum rad. m.
4. fœnigræci, seminis lini. an. lib. 1
terantur & coquantur, decocto in-
sideat ægra.

CVM METRANCHY-
to immittenda.

Decoctum fœnigræci, seminis
lini, cum oleo anethino & sabuci-
no, & chamæmelino & lilino, inii-

e in locellos. Vel, Acci.olei liliacei, olei chamæmeli. an.℥.2.adipis anatis, medullæ cruris vituli aut ceruí.℥.2.bdellii in vino liquati.ʒ.3. luteum oui assati, quibus adde poscam quantum sit satis, iniice.℥.6.tepidè. Vel, ℞. Thuris ammoniaci.an.ʒ.1.mastiches, castorii, stactes, adipis anatis, olei chamæmelini.an.ʒ.2.gummi melle soluantur ex poscâ, & omnia liquata & tusa iniiciantur.

PESSI.

Pessuli componantur è resina terebinthina, galbano, myrrha, iri, hyssopo, dropace.

Pessulus vim habens molliendi. Accipe ceræ ponticæ, vnguenti nardini.an.℥.3.irini, gleucini, cyprini, singulorum.℥.2.adipis agnini, & an-

ſerini,butyri, hyſſopi, medullæ cer-
uinæ, reſinæ terebinthine. an. ℥.3
Aegineta confice peſſulos. Vel. ℞. po-
lii.ʒ 2. myrrhæ.ʒ.4.cum vino men-
deſio conterens, irinóque immer-
gens ad ſubiiciendum exhibe.
Vel, Ceræ tyrrhenæ, adipis vitu-
lini, reſinæ terebinthinæ, medullæ
ceruinæ, mellis attici, olei veteris
æquis portionibus cum ſyncritico.
Sequens peſſus vtilis eſt & ad tumo-
res. ℞. Vuæ paſſæ candidæ dem-
ptis acinis.℥.3.foliorum rutæ viri-
dis.℥.2. aquæ marinæ.℥.1.ß.cymini.
℥.4.mellis quamtum ſatis eſt,illini-
ens autem peſſum immerge oleo cy-
prino,atque ſubiice.

Cæterum aureus peſſulus atque
libanius,necnon enneapharmacum
accommodata ſunt huic effectioni:
verum peculiarius, qui é calce fit

itianus.

CANCER VTERI.

Aegineta

Ex canceribus que in mulierum ocellis oboriuntur, partim quidem cum exulceratione, partim verò ſine vlcere proueniunt.

CAVSAE.

Gal. lib. de morború differentii.

Ab atra bile oritur cancer. Etiam ex ſcirrho gignitur.

NOTAE.

Aegineta

Quocirca quæ citra exulcerationem emergunt, in his vtique tumor, circa hyſteræ oſtium durus, varius, tumens, colore feculentus, rubicumdulusque deprehenditur, interdum verò etiam ſubliuidus & pergraui dolore tentantur ſecundum inguina, quæ græci bubonas appellant, & epigaſtrium, ſumenque & lumbos: ſtomachantur-

que & exacerbãtur manuum attre-
ctationibus, & vario magis medica-
mento. At ſi cum vlcere cancer eſt,
præter dolores & duritias, tumoréſ-
que, exeſa ac aſpera ſpeculantur vl-
cera, magna quidem ex parte ſor-
dida, ponderoſa & albicantia: quòd
ſi labores humore concreto turgi-
dos habeant, & quæ oculis vſurpan-
tur, pura, feculenta, lurida, ruben-
tia & cruenta apparent, continuò
inde ichor tenuis, aquoſus, ater, aut
pus tetri graueolẽtiſque odoris ex-
cernitur: nonnumquam verò etiam
ſanguis profluit, cæteráque indicia
quæ in ſermone de vtero inflamma-
to enumerata ſunt.

PRAEDICTIONES.

Hic ſanè morbus immedicabilis
Aegineta eſt, ceu alibi ipſus quoque aſſerit
Hippocrates.

Cancros occultos omnes melius eſt nõ curare: curati enim citò pereunt, non curati verò longius perdurant. Galenus in gloſſemate inquit: Occultos cancros dixit, vel eos qui ſunt ſine vlceratione, vel abſconditos, hoc eſt, non apparentes, quod rurſus idem ſignificat ac ſi diceretur, qui in profundo corporis ſunt. Sed & curare duplex eſt. 6.aph.36

Vnum quidem omnia agere, vt particula patiens ad ſalutem perducatur. Alterum autem eam adhibere prouidentiam quæ paſſioni congruat, hoc eſt ipſam mollire ac mitiorem facere, & tum præcipuè, quũ adeſt exulceratio.

Tunc enim eſt neceſſarium, vt ſi non aliud agamus, ſaltem ſaniem abluamus, humido aliquo vtentes, non quocunque, ſed vel per expe-

rientiam, vel per indicationem inuento, quod neque putrefacere, neque irritare partem patiētem, ſit natura aptum. Ab hac igitur curatione, neque abſiſtere conuenit, neque illi qui ſunt ſine vlceratione cancri indigent ea: aliam verò que fit per ſectionem, vel vſtionem (quæ ſola ſunt remedia cancrorum) conſulit vt in cancris occultis non adhibeamus. Quòd igitur illi qui ſunt in partibus penitioribus talia remedia non deſiderant, etiam expetientia docet. Equidem ſcio omnes qui huiuſmodi cancros curare tentarunt, magis illos irritaſſe, & breui homines interemiſſe. Nam & qui cancrum in palato conſtitutum, & in ſede, & in ſinu abſcondito muliebri, vel vſſerunt, vel ſecuerunt, non potuerũt vlcera ad cicatricem

perducere, & homines in cura affli-ctos ac maceratos vſque ad mortem colliquarunt, quæ ſi nullam curationem adhibuiſſent, longiori tẽporæ vitam cum minori moleſtia tranſegiſſent. Tales igitur cancros nullomodo curare tentemus. Ex eis verò qui in ſumma parte corporis hærent, illos tantummodo quos poſſumus vná cum radicibus ipſis, vt quiſpiam dixerit, reſecare.

Neque enim malum eſt, veluti radices quaſdam cancri, nominare eas quæ plenæ ſunt ſanguine melancholico venas, & vſque ad loca circunſtantia diſtenduntur.

Multi enim magnæ autoritatis Medici, neque hos manus opera curari permittunt, ſed illos tantum qui exulcerati, ſimúlque laborantes moleſtant, adeo vt ipſi vltro ma-

nu curari desiderent, & simul sunt in talibus, partibus siti, quas possumus vnà cum radicibus resecare & exurere. Quidam neque hos amoliri permittunt, sed omnino absistendum consuluit à remediis potentibus in omni natura cancri. Quòd verò Hippocrates nunquam consuluisset curare potenter cancros in partibus corporis penitioribus conditos, ex ipsa passionis natura licet coniectari, sed & eos qui in summa parte corporis hærēt absque vlcere incertum est, quātum ex verbis aphorismi coniici potest.

Ipsum scripserunt Artemidori & Dioscoridis sectatores, vsque ad ea verba: Non curare melius est.

VICTVS.

Alimenta porrò ritè benèque disposita, & inculpati succi, sunt exhibenda: verbi causa, paucissimum aquosum, fugientes acriores cibos omnes, & cibi satietatem, promptissimè namque ipsis cibaria corrumpuntur. Quæ item bilem atram gignunt fugienda sunt. Potiones purgationésque propinentur, quibus atra bilis profligari arcerique possit. Smaragdus, saphyrúsque si potentur iuuabunt. Gamari si hesitantur proderunt. Aegineta

SANGVINIS MISSIO è vena.

Vtile erit venam humeralem aut saluatellam incidere.

ENCATHISMA.

Placandus est ipsarum mulierum Aegineta

dolor insessibus quidem ex fœnogræco maluáque paratis, atque id genus cataplasmatis.]

POTVS.

Theriaca ex vino albo potui detur, Pastilli item ex viperis.

CATA PLASMATA ET cerata.

Aegineta Cæterum valde consolantur in exacerbationibus, malua, aut althæa in mulso subacta, colliquatáque cũ pauco rosaceo, & instar cataplasmatis adglutinata: nec non compõi ex ficubus aridis, & sertulis campanis, ruta, thure, napique herba accuratè cum oleo contusa. Lenit item cataplasma ex palmularũ dactylis in passo decoctis, adiectis ouorum putaminibus, atque farina, aut ex papauere cum coriano, aut seminali, aut sercos. Hæc quidem in ipso: crucia-

tus tempore. Post hæc verò abstergatur cerotâ ex rosaceo, aut myrtino, aut œnanthino, aut melino cum palmulis in passo elixis. Peculiariter verò hinc negotio quadrat cataplasma ex fece officinarum fabriliũ, que assata leuigatur, cerotâque rosacea excipitur, tantisperdum crassitudinem emplastro ideoneam induat. Hæc quidem extrinsecus adhibentur.

VNGVENTA.

℞. succi granorum solani vessicarii (quod allzelzenge vocant). ℥.4. olei rosacei. ℥.8. ceræ citrinæ. ℥.6. liquentur vna in mortario plumbeo addẽdo friamento sequentiũ pharmacorum. ℞. cerussæ lotæ. ℥.2. plumbi vsti & loti, tuthiæ præparatæ. an. ℥.1.ß. thur. ℥.ß. æris vsti, ãtimonii, balaust. rad. chelidonii, sagui. drac. cadmiæ,

argenti, pulueris vermium terreſtrium, an. ℥ 2. ita tondẽtur in mortario quoad vnguinis ſpiſſitudinem induerint, quo inunge cancri locum internum. Vel, ℞. lithargyri & ceruſſæ partes æquas roſaceo in mortario tam diu tonde quoad vnguẽti formam ſuſceperit, quibus inunge partes cancri proximas, aut ipſummet cancrum. Ex dictis vnguentis potes conficere iniectiones, quas per metranchytum iniicies.

Ex lithargyro, oleo roſaceo & aceto confice vnguentum, pro cancro vlcerato.

INTRINSECVS PER metranchytum adhibenda.

Aegineta Interius verò mitigat locos oleum: Vbi autem exulcerati redduntur, lac quoque muliebre infuſum, tepidúſque plantaginis cremor. Si

anguine conſpergantur, ſuccus ſeminalis herbæ cũ pauco thure, com nulcet. Omnium verò efficaciſſimè peratur, & aduerſus etiam ſedis affectiones illud, quod Accipit ſpumæ rgenti italice lotæ.℥.6. thuris maſculi hyſſopi, adipis porcelli nouitii, butyri recentis, ceræ thyrranicæ, ſingulorum.℥.2. roſacei.℥.4. ſpumam argenti contritã, in cremore ſereos liquefactis reliquis iniice

Vt non vlceretur cancer, & ſi vlceratus fuerit, ne vicinas depaſcatur partes. ℞ ſucci ſolani purioris limpidioriſque, aut ipſius liquoris ſtillatitii.℥.6. tuthiæ præparatæ, plumbi vſti, an.ʒ.1. caphuræ. ℈.1. moueãtur cum piſtello in mortario diutiſſimè, & iniiciatur in locellos.

Ad vlceratum cancrum exper-

tiſſimũ. ℞.Herbæ roberti,ſtommi, ſcabioſæ, capuifolii, anethi oletuli humani, æquas partes, vrantur, quorum cineris.ʒ.3.excipiantur.℥.6. liquoris ſtillatitii ſolani, & ducantur piſtello in mortario & iniiciantur,

Rhagades,

CONDILOMATA & hæmorrhoides vuluæ.

Circa fæminarum naturalium ostiũ, rimæ(quas græci ῥαγάδας vocant)proueniunt,aut scissuræ.

Condylomata,tubercula sunt ex inflammatione nascentia. Vel,sunt rimæ inueteratæ in callum transeuntes. Gal.lib. definiti. Aegineta

Hæmorrhois est eneruatio vasorum quæ sedem ambiunt,aut protegunt. Gal.lib. definit.

CAVSAE.

Rhagades quandoque ex labo- Aegineta

riosο partu & violento proueniunt.

NOTAE

Aegineta Rhagades primùm quidem recentibus etiam dum ex puerperio doloribus delitescentes fallunt, postea verò paulatim sensu precipiuntur, nonnunquã manu etiam admota deprehenduntur, interdum verò & in congressu venereo, dum ex attrito polluuntur cruore, arguuntur. Præterea & sinus indicantur stillicidio, rupturæ namque in corona ostii speculantur. Hemorrhoides

Aegineta præterea in mulierum naturalium ostio siue ceruice exurgunt: quæ quidem partibus dioptrismo tentatis, ex eo deprehenduntur, quia in paroxysmis quidem sanguinolentum, subrubrum, dolorificum quiddam eximiè apparet. In relaxationibus

erò fluxus dolore vacans subliui-
us & strangulosus.

PESSI ET EPITHE-
mata.

In rhagadis sanò chirurgia, & ero- Aegineta
dendi mordẽdique virtute prædita
medicamina abhorrẽda: mitioribus
verò & simplicibus epithematis at-
que pessis vtendũ, seraccõmodatum
porrò habetur eisdem scissionibus
tetrapharmacũ dissolutum, quòd si
callossis labris fuerint rimæ, com-
positione ex charta, cũ rosaceo vtẽ-
dum. Quum autem vehementiam
eius laborans non tollerat, irim illy
ricam resina terebinthina excipiens
imponito. Vlcusculis verò pereun-
tibus euanescentibúsque, magno
cum emolumento adhibetur me-
dicamentum è cadmia, aut eorum

aliquid, quod ad sedis affectus placandos & persanandos est compositum, & ob id hedicum appellatum cuiusmodi est ea, quæ ex spuma argenti contexitur confectio.

Aegineta Postquam autem eiusmodi diuisiones inueteratæ in callum (quem condylomata dicunt) transeunt, con similibus atque eiusdem plane facultatis medicaminibus vti expedit. Callus emollientibus quidem discutiendus, & in cicatricem redigenda sunt condylomata.

Aegeneta Hemorrhoidibus quibus igitur opus est, siquidem fieri potest, in remissione exectione vtitor, Mydio apprehendens: sin verò minus, cum medicamentis ipsas constringito: nunc quidem aridis malicoriis, adiecta galla, aut quopiam eiusmodi applicatis: nunc verò his que in san

guinis vteri profluuio posita sunt adhibitis, quæque diarrhis, & sanguinis fluxum patientibus congruunt deprehensis continua vuluæ ex interuallis cruentatione: neque id quidem in menstrui expurgationis tẽpore solum, sed aliâs etiam iugiter.

MVLIEBRIVM CLAVsura locorum, φιμουφιμον.

Fit angusta quædam interdum circa muliebrium locorum os præclusio, quam appellant. Aegineta

CAVSAE.

Id fit aut propter exulcerationem quæ præcessit, aut duratam inflammationem. Aegineta

INSESSVS, ET CAtaplasmata.

Medendum igitur est encathis- Aegineta

matis mollificātibus, quæ conſtituuntur ex hydræleo & fœnigræci elixatione. Cataplaſmata conſimiliter ſunt applicanda.

PESSI.

Aegineta Peſſi item qui emolliendi vim habent adhibendi. Diſcutit præterea eiuſmodi nexum etiam peſſulus ex hyſſopo, mintro, reſináque terebinthina contextus, ſi nihil aliud quàm clauſura oſtii vuluæ coarctetur.

SVFFITVS

Aegineta Quòd ſi inueterauerit id malum, ſuffimētis vaporibúſque aromatum vtendum.

FOTVS ET LOTIONES.

Aegineta Conniuentes porrò & clauſas mulierum vuluas aperire conuenit, fragrātibus lauando & fouendo cō-

fectionibus ex malua & ſemine lini, fœnigræci, & oleo, interdum etiā melle. Vehementioribus item artemiſia, videlicet, monyza & nepita, & pulegio, & anthemide(quam chamomilam vulgò vocant) ad hæc reſina quoque terebinthina, nitro, cucumere ſyluestri, Elaterio, caſſia, horopiſſa.

HIATVS OSTII vteri.

Quibus oſtium vteri hiat, his diæta quidem, & fotus, & medicamenta aridiora, & conſtringentia, cytini maiorum punicorum, & rotundus iuncus odoratus, & rubi radices, & myrtha, & breuiter quæcumque in humidiore vulua expediunt, accommodatiſſima cenſentur. Ad vuluā adſtringendam. ℞. rad. ſymphiti,

aluminis, balaust, myrrhæ, liba , ma
stiches, colophoniæ, glebæ armenia
cæ galbulorum cypressi, cornu cer-
ui. vsti. an. quantum volueris, in pol
linem tenuissimum friato, potui de-
tur ex vino adstringente. ʒ. 2. ex re-
liquo decocto astringente misto ca-
lidè foueãtur locelli. Vel, ex di-
ctorum decocto fiat epithema.
Vel si mauis lana aut coto excipere
confice pessos, qui ad cubile indan
tur. Foueantur etiam locelli de-
cocto ex vino & aceto mastiches, la-
chrimi arabici, pilularum cypressi,
gallarum, aluminis saccharini. an. ℥.
1. Vel confice pessos aut suffitus.
&c ·Aluminis myrrhæ, agallochi, pi
lorum leporis tenuissime incinso-
rum, rutæ, baccarum lauri, doronici,
pilularum cypressa. an. ℥. ß. styracis.
ʒ. 2. ambaris. ʒ. 1. moschi. ℈. ß. friato, &

leo myrtino excipe in pesos vel rangito & cum infundibulo vterus uffiatur.

CONTORTIONES peruersionesque vuluarum.

Fometationibus, quas pyrias dicunt dirigito & corrigito, & quæ vim habent emolliendi cathetis.

STERILITAS.

Causæ.

Causa sterilitatis duplex, vna à viro, altera, à fæmina prodit. Ab hac, vel propter humiditatem nimiam, aut pinguedinem vuluæ: A marì autem quando ipse est spado factus & testiculis caret, vel alio quouis pacto ægritudine detentus. Gal.lib. defi.

Quæcunque frigidos & spissos Hippe.5. aph.63.

vteros habent non concipiunt. Et quæcumque præhumidos vteros habent, non concipiunt: extinguitur enim in eis genitura. Et quæcumque ſiccos magis & adurentes: nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quecumque verò ex vtriſque mediam habent temperaturam, hæ fæcundæ ſunt.

Bene temperati vteri ad conceptionē ſunt idonei, malè autem temperati, ſi parū à bonitate recedunt, difficulter concipiunt: Si verò nimium, mulieres ſteriles fiunt, ita quòd ſimul datur intelligi vnde viri ſint ſteriles, ſed hoc multos latet. Qui verò ea quæ dicta ſunt diligentius conſiderat, primū quidem ſciet quā ob cauſam, & quidam viri omnino ſteriles ſunt. Secūdo loco poſt hoc de viris quidem, ac mulieribus

onam habentibus temperaturam,
uòd ſemper generabunt, etiam ſi
um malam habentibus coëant. De
abentibus autem malam tempera-
uram, quòd cum ſolis his qui con-
rariam babent coëuntes, gignent.
riùs autem dicetur de mulieribus
terilibus, quarum vterus ſtatim ab
nitio eſt malè temperatus, exupe-
ante ſcilicet vel vna duarum qua-
itatum, vel duabus, quēadmodum
n cōmentariis de temperaturis de-
erminauimus. Vbi igitur frigiditas
mmodica exuberat, adeò quòd vte
us ſpiſſior efficiatur, anguſta qui-
dem ſunt ſupramodū ora vaſorum
quæ ad ipſum pertingunt, mulieres
verò ſteriles, quum ſecūdæ non poſ-
ſint adnaſci ad ora vaſorum, neque
ſi hoc fiat aliquando poſſit bene nu
triri conceptus: vel enim nullo mo-

do fiunt hiſce mulieribus purgationes, vel omnino paucæ, & hæ ipſæ vitioſæ, ſolo tenuiore atq; aquoſiore ſanguine perlabente. Sed & hæc quoque ora facile obſtruuntur, & propter natiuam anguſtiam, & quoniam magna ex parte hæ mulieres humorem aggregant pituitoſum, ſiquidē & corpus totum vt plurimū eſt vteris ſimile. Contingit & maris ſemen in talibus vteris refrigerari, niſi ſit natura calidiſſimum. De prima itaque frigida tēperatura Hippocrates fecit mentionem, inquiēs. Quæcumque frigidos & ſpiſſos vteros habent, Non per iouem volens ſimul coniungere in ipſis cum frigiditate denſitatem, veluti ſi ſuccitatem aut humiditatem addidiſſet. Harum enim neutra ſemper conſequitur frigiditatem, & præterea ipſi,

modo vna, modo altera adiungitur. Densitas verò ex necessitate valde frigidos vteros comitatur, ob quam causá possunt cõcipere, vt diximus, quare ita sermonem totum huius aphorismi audiemus. Quæcũque frigidos vteros habent non concipiẽt, propter substãtiæ ipsorum spissitudinem: Cur verò spissitudo aduersetur conceptioni, dicere prætermisit, vt nobis potentibus intelligere, Et quæcumque vteros nimis humidos habent non concipient: extinguitur enim genitura, quemadmodum in terra palustri cerealia semina: Et quæcumque siccos siue adurantes habent vteros, propter defectum alimenti non concipient: nam in siccis vteris tale quid accidit, quale vbi aut harenæ, aut argillosæ terræ, aut petrosæ mandantur semi-

na. In habentibus autem immodicã caliditatem, quale vbi valde calida terræ ſemina committũtur, quemadmodum in æſtibus ſub cane contingit, ſic quidem quatuor qualitatum Hippocrates meminit ſingularum ſeorſum facultatem exponens, vt ſi quando inuicem miſceantur manifeſta ſit earum commiſtio. Poſt hæc autem inquit: Quæcumque verò ex vtriſque modicè temperatæ ſunt, fœcunditatem habent, ex vtriſque autẽ non qualitatibus ſcilicet (ſunt enim quatuor) ſed quæ ſunt ſecũdum ipſas oppoſitionibus. Vna quidem eſt bona temperatura miſtis modicè inuicem calido ac frigido, Altera verò humido ac ſicco: & fieri poteſt, vt ſit aliquis vterus ſecundum vnam quidem oppoſitionem bene temperatus, ſecundum

teram malè. Sed ne mulier con-
piat, poteſt altera efficere tempe-
tura. Mulierem verò eſſe fœ-
undam ſine ambabus bonis tem-
eraturis eſt impoſſibile. Hippocra-
es quidem, ſicuti totum ſermonem
nteriorem de muliebribus ſcripſit,
c & nuper dictum de his quas ha-
bēt vteri temperaturis, non tamen
tiam addidit de viris ſermonem,
el quia promptum nobis ſit ex his
quæ dicta ſunt, eaſdem intempera-
uras ad ſemen transferre, vel quia
liſtulit ad ſequentia, ſed poſtea o-
litus eſt. Licet nobis ad viros
ranſcendentibus dicere, quòd prop
er temperaturæ frigiditatem non
bene ſemen cōcoquitur, atque, ideo
ſi mediocris quidem ſit intēperatu-
ra, in ipſo indiget vtero calido ſuffi-
ciēter. Si verò immodica ſit, eſt om-

nino ſterile, vel propter humiditã
tem, rurſus neque concoquitur, &
hoc etiam indiget ſi modica ſit in
temperatura, vtero calidiori, ac ſic
ciori: ſi verò immodica ſterile eſt
eodem modo & propter exceden-
tem calorem ſemen fit toſto ſimile.
Ob ſiccitatem verò vbi primum ex
cidit neque extendi poteſt, quod ma
ximè ſit neceſſarium ſi mulier de-
beat concipere. Oſtenſum eſt enim
in ſermone de ſemine quòd niſi per
vteri capacitatem parte plurima ſe-
men extendatur, mulierem non con
cipere

Leonarthus. Fuchſ.

Sterilitas aut viri, aut mulieris
ratione accidit. A viro eſt, quum ſe-
men eius vel feruidum & veluti tor
refactum, vel frigidum, tenue, aquo-
ſum, languidum, quale decrepito-
rum eſt, vel craſſius quàm oportet,

emittitur:vel quòd viri ſemiſpado-
nes ſint,penémque breuiſſimum ha
beant,vt in vuluæ receſſum ſemen
iaculari nequeant. Quod etiam in-
terdum nimia obæſitate contingit,
obæſi enim tam ventricoſi euad t,
vt ſemen ad profundiores vteri par
tes iaculari non poſſint. Mulier
verò ſua ipſius ratione non conci-
pit,quòd vterum habeat vel calidũ
& igneum, vel frigidum & humi-
dum, vel ſquallentem & aridum.
Hippoc.quæcumque frig.&c. Cæte-
rum craſſæ admodũ & obæſæ haud
concipiunt.Hipp. Quæcumque præ
ter naturam non concipiunt vtero,
iis omentum os vteri comprimit,
& priuſquã extenuentur non conci 5.Aph, 46,
piunt. Graciles denique & macilẽ-
tæ non concipiunt,aut ſi cõcipiunt,
abortiunt,eodem Hipp.teſte. Quæ-

cumque præter naturam tenues ex
5.Aph. 44. ſtentes vtero gerunt, abortiunt pri
uſquã craſſeſcant. Quædam etiam
non cõcipiũt, eo quòd vterus earũ
debilis eſt, vel anguſtus, vel breuis
aut quòd vaſa eius obſtructa clau-
ſáque ſint, aut cicatricis ſuperuentu
excœcata, aut que vteri ceruix in o-
bliquũ ducatur, aut quòd os eius vel
nimis anguſtũ vel nimis amplũ ſit.

Cauſæ internæ ſterilitatis fiunt,
aut teſtium vitio, aut colis, aut alicu
ius membri organici, vt oris ventri-
culi, renum iocinoris. &c. Teſtium
vitio fit, quum peculiari eorum calo
re ſemen vritur, vel ita in teſtibus
concretũ eſt, quòd ineptum prorſus
generationi redditur. Teſtium item
abſceſſus, vel ſimile quippiam ſteri-
litatem gignit, vlcus etiam factum
in calculi renum aut veſicæ extra-

ione, colis item longitudo, aut bre
itas, foraminis obliquitas, penis
nollities, cõuulsióve aut vlcus. &c.
Venarum post aures incisio, Aetas
tiam sterilitatis est causa: nam (au-
hore Aristotele lib. 4. de partibus
animalium) viri post. 7. annos nul-
um genitale semen generationi ap
um emittunt. Mulieres post quin-
quagesimum annum steriles omni-
no sunt, quanquam & viris & mu-
lieribus (vt vidimus) aliquando con
trarium accidat. Hermaphroditæ
non vtero gerentes efficiuntur.

Causæ externæ viris mulieribúsque communes sunt. Aër plusquam par sit aut calidus aut frigidus, exercitium, quies, somnus, vigilia, animi accidentia, mœror, gaudium, coitus superstuus, innanitio, repletio, aquæ frigidæ potus non consuetus, frigi-

dorum aut calidorum vſus nimius, ebrietas.

Quædam peculiari temperatura ſterilitatem cauſant, aut geſtata, aut ore ſumpta, verbi cauſa, Caphura, ſquama ferri, vermes noctu lucentes. Teſtium item illinitiones ex validè refrigerantibus, vti hyoſcyamo, opio. &c. Alicuius etiam anus aut præſtigiatricis ſorte. Amore coniugum vehementiſſimo ſæpenumero impeditur conceptio.

NOTAE.

Signa quibus diuerſitas cauſarũ diſcernitur, hæc ſunt.

Fuchſ. Calidius ſiquidem tẽperamentum viri facilè deprehẽditur ex pilorum copia, potiſſimum verò nigrorũ in partibus genitalibus, & omnibus quæ circũſtãt, ſuprà quidem vſque

d media fœmora. Petulca etiam Fuchsius
ſt hæc temperatura, & ad libidinẽ Ex Aegi.
rona: ſtatinverò ſatiatur. Vteri cali
litas ex reliqui corporis caliditate
cognoſcitur, quódque pauca men-
trua, & cum dolore deferuntur, vt
genitalia interdum mulieris exulce
rentur, ſed & quæ educuntur, nigrio
ra ſunt. Hanc etiam temperaturam
inſignis ſalacitas, & totius corporis
ſiccitas ſequitur. Tactu calor de-
prehẽditur, & in ſeminis emiſſione,
calidũ ſentit mulier. Teſtium tem-
peratura calida coitum ſummè deſi
derat, futuere incipit ab adoleſcẽtia,
vel ſaltem venere ſtimulatur.

Frigidius tẽperamẽtũ mõſtrãt par-
tes circũpoſitæ teſtibus glabræ. Ne-
que etiam hoc temperamẽto prædi-
ti ad libidinem proni ſunt. Viri fri-

Arab. giditatem arguunt, ſemen genitale frigidum ſentitur, tardéque exit pau ca cum voluptate, nulla futuitionis appetentia, in mulierum cætu rubo re ſuffũditur, arteriæ motus tardus, lotium colore remiſſum, coles vix tumet aut erigitur.

Aeginota Frigidiores igitur vteros propriè arguit menſium retentio, victus ratio gelidioris potentiæ, & craſſi ſucci, quoniam ſtuporem inducit cum circa ſumen ſeu pectinem, tũ lumbos, tum etiam crura. At quædam ſunt ad ſummum perfrigeratæ, neque in venerem admodum procliues feruntur, neque appetunt.

Fuchſ. Humiditatis verò vitio fœcunditatē fruſtrari indicat, ſi in coitu humore admodũ perfundãtur, & ſi iis fuerint tenuia copioſaque menſtrua,

Arab.

pili molles, venus ſopita, quæ ſi con ceperint in incremento fætus abor- ſum patiuntur.

Siccitas vteri cõtrariis planè depre henditur notis, paucus etenim mē- ſium fluxus, os ſiccum, labra ſciſſa, coitum appetunt vti ſicca terra ro- rē, facilè iraſcitur, corpore tenuis eſt in actu venereo ferè nihil ſeminis emittit.

Fœminis ſatiſfacere non poſ- ſunt viri, qui natura timidi actus exercēt muliebres, vocéque fœmi- nas referunt, pudenda pilis nudata ſunt, barba exiles pauciſſimóſque alit pilos, huiuſmodi quum gelidam teſtium habeant temperaturam nū- quam generationi inſeruient. Is etiã ſterilis cenſendus eſt qui futuit cum pluribus mulieribus aut puellis,

nullus tamen ex eorum fututione ortus eſt fœtus, Mulier item ſterilis dicenda eſt, cuius craſſa vox eſt, piliſque multi & duri rigidique pubẽ obſepiunt, myſtacem mentúmque barba circũdat, quæ etiam plurimorum virorum amplexus experta eſt, nec vtero geſſit.

Locellorum vitio ſobole priuatur, ſi callus, aut carnis excreſcẽtia, aut tuberculum, aut acrochordon, aut pinguitudo nimia, aut reſolutio, aut cõuulſio, aut vlcus, aut aliquid id genus vtero inſideat.

Quibus os vteri hiat, aut clauditur plus quàm par ſit, aut meatus ſeminarii in obliquum tendunt (nam talia viſu tactúve deprehendes) ſteriles aut difficulter gignentes efficiũtu. Suppreſſione menſiũ ſi id mali acciderit, mulieris querimoniã noſ

es. Si ſortilegio contigerit, cacodæmonũ famulis has remitte, vel quod ſanctius iuſtiúſque eſt chriſtum inuoca ac precare nodum hunc vt ſoluat. Plato inquit hoc eſſe maximũ opus obſtetricum ſcire coniungere inuicẽ corpora apta ad cõceptionẽ, & ſimul poſſe diſcernere, qui viri ſint infœcũdi, & quæ mulieres ſteriles, immodicæ nã intẽperaturæ horũ ſunt cauſæ. Modicæ verò ſi ſunt, & cõtrariis cõiũgũtur, tũc cõcipiẽt mulieres: ſi verò ſimilibus, non concipient. Neque enim fieri poteſt, vt frigidum ſemen in vtero frigidiore ſit fertile, neque ſuccum in ſicciore, & aliorum vtrũque eodem modo, ſed indiget ſemẽ quidem frigidius, vtero tanto calidiore, quanto deficit ab optima tẽperatura, & humidius ſicciore, & in aliis eodẽ modo. Co-

Gal. in gloſſema te. 5. aph. 62.

Pronubarũ officium.

gnitio autem omnium immodicarũ vteri intemperaturarum eſt, quã paulò ãtea dixit Hippocrates in ſuffitu, qui per aromata fit, frigiditas enim ſpiſſitudinis ratione nõ permittit vſque ad os & nares ferri aromatum exhalationem: eodem modo & ſiccitas. Humiditas verò ſicuti ab ipſo dicta eſt extinguere geniturã, ſic & aromatũ qualitatẽ: reliqua eſt vehemens caliditas, ſiquidẽ ea ratione quod vincit aromatum facultatem, alterat atque corrumpit, ac propterea nõ permittit ipſa ſeruãtia ſui naturam ſynceram circa os & nares referri. De hiſce autem naturis ex ſuffitu aromatũ ſufficiẽs cognitio præſtabitur ſi verò non poteſt hæc ſufficiẽter haberi, ex aliis indiciis nobis erit talis natura inueſtigãda, hoc ipſũ cognoſcẽtibus, quòd rara admo-

dum est huiuscemodi temperatura in mulieribus. Siquidem fœmina est mare frigidior, vnde ob hoc ea quam facit Hippocrates ex aromatũ suffitu dignotio in sterilibus mulieribus vtilissima est, vel quia omnis immodica intemperatura isti subiicitur, vel quia rarissimè vna ipsam subterfugit in mulieribus illis quæ tenues apparēt, & nigræ & hirtæ, ita quod ex his signis percipitur earum immodica intemperatura sine suffitu aromatum.

PRAEDICTIONES.

Neque crassi pinguésque progignendis pueris satis sunt idonei, tũ quòd inepti sunt pudendis, tũ quod eiusmodi pauculũ genitalis seminis emittunt. Neque sanè admodũ macilenti supráque modum extenuati, procreãdis liberis prouinciæ suffi-

ciũt. Quæcumque præter naturam
5.aph.46 crassæ non concipiunt vtero, his o-
mentũ os vteri comprimit, & prius
quàm extenuentur, non concipiũt.
5.aph.59 Si mulier non cõcipit, scire autem
velis, an conceptura sit, pannis cir-
cum tectam desubter suffias, & si o-
dor videatur per corpus ire ad na-
res & os, scito quòd ipsa nõ ex se ip-
Galle in glcss. sa sterilis est. Verbũ, suffias, materiã
indicat quæ naturam habet, vt suffi-
ri possit, thus videlicet & myrrham,
& quæcumque alia talia que calidã
habent temperaturã, & sunt satis o-
dorata. Quæcũque frigidos & spis
5.aph.62 sos vteros habent non concipiunt,
& quæcumque præhumidos vteros
habent, non concipiũt, extinguitur
enim in eis geni ura. Et quæcũque
siccos & magis adurentes, nã ex de
fectu alimẽti corrũpitur semẽ. Quæ

cũque verò ex vtriſque mediocrem habent tẽperaturã, hæ fœcũde ſunt.

Similiter autẽ & in maribus. Aut enim propter corporis raritatẽ ſpiritus extrà fertur, vt ſemen nõ trãſmittatur ad os, vel propter ſpiſſitudinẽ humor nõ exit foras, vel propter frigiditatem nõ cõcaleſcit, ita vt ad hunc colligatur locũ, vel propter caliditatem hoc idem accidit. Galenus in cõmẽtario dãnat hũc aphoriſmũ, aſſeritque nõ eſſe Hip. Quibus ſecundũ aures ſecantur venæ, coëũt quidẽ ac emittũt: ſed paulum quid & minimè fœcũdũ. Semẽ generationi aptũ ſit albũ, ſplẽdidũ, globoſum, florũ ſambuci modo odorũ, quod in aquã iniectũ, fundũ petat. 5.aph,63

Ari.3.li: & 7.de partibus animaliũ & 7.de generatione animal. Et Auic. 21.tertii.

Coti flocco in peſsũ excipe melle friamentũ ariſtolochiæ, & ad cubile immitte in locellis, ſi oris ſputũ dul

cescat fœcunda iudicatur, aliâs steri lis est. Mulieris lotio aspergatur malua viridis, aut lactuca: pari modo fiat ex viri lotio, & cuius, malua ari da fuerit, hũc vel hãc sterilẽ dicito. Vel, Vterque habeat vas furfure plenũ in quo nouẽ diebus ipsum fur fur vtriusque lotio diluatur, & in cu ius vase vermes affuerint, sterilem putato. Simile fit ex fabis aut hor-
Auic. deo. Mulier quæ vtero gerẽs sæpe fit, minus ægrotat quàm sterilis, cor pus tamen valentius habet sterilis vtero gerente, nec ita citò senio cõficitur, quanquam innumeris obnoxia vt plurimum, sit morbis.

Si à mensium fluore madeant locelli, semen iniectum tanquam per lubricum iter à locellis labitur.

VICTVS.

Sine itaque discrimine vtrique sexui tam mari quàm fœminæ congruit, corpus vniuersum in media & inculpata temperie conseruare, & sine omni excessu in symmetria laborum, ciborum, lauacrorum, atque reliquorum omnium. Hoc quippe maximum neutiquam despicere, vt præpinguem sibi comparet habitudinem. Conferunt opis plurimum ita affectis cuncta quæ calefaciendi paululúmque inflandi vim obtinēt. Aegineta

Vinum itaque calidæ naturæ cum modo, & ne quid nimis accipito. Et ex oleribus erucam & nasturtium syluestre, quod Erysimon græcè nominant, & herbam geminalem, & id genus alia. Ruta verò & nepita manibus pedibúsque quouis alio sunt fugienda. Quum autem propter malos humores & cacochymiā

S.

quandam impeditur conceptio, eos-
dem expurgare, aut vtili victus ratio
ne temperare expedit, priuatim ve-
rò mulieribus cōpetit, vuluam ma-
gna industria consultóque aggredi,
& absque vllo impedimento moliri
euacuationem. Pro foribus igitur iā
existente purgatione, nō tam escu-
lentorum, quantacumque fieri po-
test mediocritate curato, & quippiā
eorum, quæ ad purgationem stimu-
lant ac prouocant steriles, sumere
neutiquam detrectent: cuius farinæ
sunt cum holera odorata, tum quæ
acrimoniam præferunt, puta, scan-
dix, batis, fœniculum, apium, smyr-
nium. Cæterum prauam vuluæ tem
peraturam emendato, & in viam, vt
ita dicam, reducito.

Calidioribus mulierum locellis
succurrito rebus mediocriter hume

ſtantibus, & perfrigerantibus: cuius generis ſunt holera, lactucæ, maluæ, blitum, cucurbita ſatiua, cucumis & pepon, atripléxque portulaca, atque id genus eſculenta.

Si propter humiditatē muliebriū locellorū infœcūdæ partū nō cōcipiāt, victus ratio accommodata eſt aridior, pariter & labores frictionéſque infernarū partiū, ſimul & vomitiones, ariditáſque, & frugalitas cibi.

Hyſteram aridiorem curato hordeaceo nutricatu, vino præterea mediocri, neque admodum perueteri.

Si quis cum craſſioribus humoribus mordax humor infeſtet, amicū præſidium eſt, victus rationem exquiſitiorē & cōmodiorem diſpicere.

Pituitoſos humores laboribus euacuare expedit.

Quando autem emendatio, men

ſibus commodè & ſuauiter progre-
dientibus, perſpicua conſpicitur, ti
ceſſante purgatione in venerē con-
gredi expedit.

Medendum flatui ac peditui v-
teri, primùm quidem prætenuem
neceſſitatíque vix ſufficientem præ-
ſcribendo dietam.

Coitus poſtremò qui fit à tergo
plurimum vtilitatis ad partus con-
ceptionem conferre videtur.

Plinius lib. 28. c. 8.

Sterilitatem mulierum emenda-
ri hyenæ oculo cum glycyrhiza &
anetho ſumpto in cibo, promiſſo in
triduum conceptu.

Plinius lib. 28. c. 19.

Conceptus adiuuari vaccini la-
ctis potu aiunt: Sterilitatem ob par-
tus vexationem fieri, certum eſt.

Hanc emendari Olympias the-
bana affirmat felle taurino, & adipe
ſerpentum, & ærugine, addito mel-

e, medicatis locis ante coitus.

POTVS.

Thelygoni potu fœminam concipi narrant, Arſenogonon ab ea ſemine oleæ, nec alio diſtat: huius potu mares generari perhibentur, ſi credimus. Sunt qui florem cratæogoni bibentes mulieres, intra quadrageſimum diem cõcipere tradãt.

Plinius lib. 28. c. 15. Plini.lib. 27. c. 8. Plini.lib. 20. c. 15.

Tradunt enim facilius concipere eas, quæ odorentur ammi, quod & cuminum Aethiopicum & regium dicitur, per coitum.

Aegineta

Si vterus frigidior, huius rei gratia potare expedit caſtorium & fragrantia ſemina, & cyminum, & aniſum & pulegii comam, & viniperorum baccas ſeu fructum, vnicuique interim pipere commiſto.

Oportet præterea in pharmaco,

ſi humor mordax cum pituita infe-
ſtet, epithymum, euphorbium, pipe-
ris ſemen, dauci ſemen & petroſeli-
ni, omnia inquam contrita & mace-
rata pond. 2. drachmarum potui da-
re. Hoc per ventrem etiam pulcher-
rimè deducit, vuluámque calefacit:
quemadmodum ſæpe iam numero
menſes diſſoluit & rupit his quæ n
erant purgatæ.

Vbi flatus ac peditus in vtero mu-
lieris contenta, conceptioni obſta-
culo ſunt, conducunt cyminum, a-
nethum, & apii ſemen, rutǽque &
aniſi, & eſculenta multa potui ex-
hibita.

SI PITVITA ſterili-
tatis parens eſt, ℞. Rubiæ paſſi-
næ. ℥. 2. rad. ruſci, aſparagi, gra-
minis, cyperi. an. ℥. 1. artemiſiæ, ſabi-
næ, apiaſtri, mentæ, callitrichi, adi-

anti, ſcolopendrii,ſampſuchi,origa-
ni, calamenti, rad.fu.an.m.ß. ſemi-
nis ſeſeleos.ʒ.6.aniſi,carei fœniculi,
āmeos , ſpicæ nardi.an.ʒ.2.xylobat-
ſami, carpobalſami.an.ʒ 1.glycyrhi-
zæ, vuarum paſſarum.an.℥.1.florum
roſmarini,& ſtæchad.arab.an.℥.ß.ra
menti eboris, calami odorati, ſan-
tal.rub.an.ʒ.ß.terantur parum & co
quantur, ex decocto confice ſerapiũ
cum ſacchari candidi lib.3. & aceti.
℥.3.quod odorũ reddatur cinnamo-
mo probo, & caſia , moſchique gra-
nis.4. Sume dicti ſerapii ſeſquiun-
ciam, decocti cicerum arietinorum,
aut liquoris ſtillatitii artemiſiæ, bi-
pinnellæ, & florum ſambuci.an.℥.1.
miſceto, exhibeto quotidie à cubili
ieiunæ quoad pituita attenuata ſit.

Serapia officinis communia ſunt,
hyemis præſertim tēpore , Oxyme-

li scilliticum & diureticum, Serapia ex absinthio, S. ex radicibus acetosum, S. ex artemisia.

℞ Oxymellitis scillitici, serapii ex radicibus acetosi, serapii ex artemisia. an. ℥.1.ß. decocti bipinnellæ, radicis fœniculi & artemisiæ. ℥.3. ĩmisce sunto. 3. portiones à cubili potui dādæ, quælibet portio esto. ℥.4.ß.

SI BILIS FLAVA.

℞. Serapii acetosi simplicis, aut oxysacchari simplicis. ℥.2. serapii ex lactuca syluestri (quam endiuiam vocant) ℥.1. decocti vtriusque cichorii, lupi salutarii, & buglossi satini. an. ℥.2. misce, bina esto portio.

Serapia quibus profligatur bilis, potui dato: verbi causa, zulapiū rosaceum, violaceúmve, Serapium acetosum simplex, Oxysaccharum simplex. Serapium ex lactuca syluestri.

℞. Florum vtriúsque buglossi, rosarum rub.an.m.ß.violarum, lactucarum, foliorũ papaueris candidi, vtriusque intybi.an.m.1. seminum lactucæ satiuæ & syluestris.an.ʒ.ß.4.seminum communium refrigerantiũ maiorum.an ʒ.ß fiat decoctio, quæ colo traiecta, vt palato arrideat dulcis efficiatur sacchari lib.2.aceti albi.ʒ.4. vini granat.lib.1.ß.cum citrinis santalis aromatizando, sicque confice serapium, quo vtere cum decocto bilem profligante.

SI ATRABILIS CONceptionem impediat.

℞. Serapii ex radicibus acetosi.ʒ.2 serapii ex fumaria.ʒ.1.decocti buglossi vtriusque asplenii & artemisiæ.an. ʒ 2.bina esto portio, quibus addere poteris nonnihil cinnamomi.

Vel, vt volũt arabes. ℞. Liquoris ſtil latitii bugloſſi vtriuſque, bipinnellæ, fumariæ, ſcolopendrii, & artemiſiæ. an. ℥. 3. ſacchari albi. ℥. 4. aceti. ℥. 1. addito cinnamomo confice zulapiũ pro bina portione. Vel,

℞. Calamenti, origani, ſtœchadis, eupatorii, florum vtriuſque bugloſſi, querculæ, artemiſiæ. an. m. ß. ſcolopendrii. m. 1. Corticum geneſtæ & fraxini mediani. an. m. ß. vuarum paſſarũ. ℥. 1. fiat deco. in fine decoctionis adde epithymi. ℥. 1. & cũ ſacchari lib. 1. & mellis lib. ß. & aceti paſſulati. ℥. 2. confice ſerapium cinnamomo conditum, cuius quælibet portio eſto ſeſquiũcia cum decocto eorum quæ bilem arcent atram.

POTIONES PVRgantes.

SI PITVITA, Medullæ casiæ fistularis.℥.1.quæ secerniculo traiecta sit decocto chamædryos, cassuthæ, hyssopi, stæchadis, artemisiæ, anisi, glycyrhizæ, & vuarum passarum, cui addātur diaphœnicon.ʒ.3.serapii ex radicibus sine aceto.℥.1.fiat potio, addere prædictis potes eclegmatis indi.ʒ.1.Agarici electi.ʒ.2.zingiberis.℈ 1.salis gemmæ, grana sex, macera agaricum, zingiber & salem in sero caprillo addita vncia vna mellis rosacei horis duodecim, deinde fortis fiat expressio, cui adde casiam fistularem & eclegma.

SI BILIS FLAVA.

℞. Medullæ cassiæ fistularis, seu mannæ.℥.1.excipiatur decocto adiāti, Florum buglosæ. Viol.prunorum & thamarindorum, adde eclegma-

tis ex rosarum succo, vel confectionis ex rore syriaco.℥.2.ß.syrupi, viol.℥.ß.cōfice potionem.Loco eclegmatis ros.potes addere rhabarbari immersi in sero caprillo cum vini albi momēto.ʒ.2. spicæ nardi grana sex, immersio esto sex horarum.

AB ATRABILE.

℞. Adianti, florum vtriusque buglossi & viol.chamedryos, scolopēdrii.an.m.ß.vuarū passarum.℥.ß. coquantur in fine decoctionis,adde epithymi.℥.ß.colamento solue medullæ cassiæ fistularis aut mānæ.℥.ß.cōfectionis hamech.ʒ.2.serapii violacei.℥.1.

CATAPOTIA.

SI PITVITA.

Aegineta Si crassus humor mordáxque sobolem arceat,familiare atque amicum

præſidium eſt, maximè ex aloë contexta picra.

Si viribus valeat mulier. ℞. globulorum fœtidorum ʒ.1. ſcammonii grana.2. excipe in globulos qui erui magnitudinem æquant ſerapiis pituitam deſtruentibus. Vel ℞. Hieræpicræ. Gal. ʒ.1.ß benedictæ. ʒ.2 ſcammonii, interioris farcti colocynthidis. an. ℈.ß. digere in globulos excipiendo ſerapiis pituitam attenuantibus, detur incœnatæ ad cubile.

SI BILIS FLAVA.

Catapotia aggregatiua, Globuli ex rhabarbaro.

SI BILIS ATRA.

Pilulæ ex lapide cyaneo, quem lazulum vocant.

CATHARCTICVS BVcellatus, & eclegmata aluum

ſubducentia.

Si pituita, diaphœnicon, Eclegma indicum, Eclegma diacnici hoc eſt cartami, Hieralogodion, Hiera rufini. ℞. diaphœnicon, vel eclegmatis indici.℥.ß.ſacchari electi quantum ſit ſatis, confice bucellatũ quod auri bracteis tegatur. ℞. Roſarum, cinnamomi. zingiberis.an.ʒ.1.ſantalorum alborũ & rub.an.ʒ.ß. hermodactylorum.ʒ.1.ß.ſcammonii, rad.tripolii elect.an.ʒ.2.maſtiches.℈.1 ſacchari candidi, lib.ß.liquetur ſaccharum artemiſiæ limpidiore ſucco, & bucellatos purgantes.℥.ß. ponderantes confice, exhibeto aliquando vnũ à cubili. Ex dictis pharmacis friatis nonnihil cum cicerum arietinorum decocto, aut vino calido potui dare potes: Delphinii friati, quod pulucerem ſenæ uocãt.ʒ.2.ß.cum vi-

no, aut cicerum decocto dato.

SI BILIS FLAVA.

℞.eclegmatis ex rof. ſucco, aut cõfe ctionis de mãna.ʒ.ȝ.ß.ſacchari quã-tum ſit ſatis, bucellatum confice ca-tharticum auro bracteato velatum.

Si vitellina bilis, confectio ex palmulis, quam διαφοινικῶν vo-cant, Eclegma indicum.

Si atra bilis, ℞. confectionis ha-mech.ʒ.ȝ.ß.ſacch.q.ſ.confice bucel-lam purgantem.

VENAE SECTIO.

Si ſanguis redundans ſterilitatem inducat, ex duabus ſaphenis ad pe-dis maleolos multus detrahendus eſt ſanguis, at ſi bilis flaua paucus: nam bilis flauæ frenũ ſanguis eſt.

BALNEA, INSESSVS & fotus.

Aegineta Expedit perfrigeratis cum alia quædam faciendo, tum pyriis omnibus, tum iis quæ è vaporibus fiũt calefactionibus reuocare calorem. Ipsarum verò vuluarum fotus, partim quidem vapores sedentibus in sede constituunt, partim verò calida aqua alluendo fiunt, in qua elixa sunt saluia, artemisia, ruta, cyperum, pulegium, acorum, & quæ bonum emittunt odoris fluxum semina.

Aegineta SI PROPTER HVMIditatem muliebrium locellorũ, exre vsúque haud mediocriter sanè fuerit, ipsam quoque vuluam medicaminibus acerbis tueri, è quorũ numero habetur lentisci elixatio, & myrtorum & rosarum, & rhu, præterea mali punici floris, & rubi tenellorum, atque gallæ. Histerã con-

rà aridiorem, lauacris curato. Si ex crassiori humore mordacique post purgationē ex picra, serò lactis vulnam eluere amicum præsidium est.

Si pituita. Purgata pituita si præstet viribus mulier, lauacris naturalibus lauetur, à cuius egressu mithridatidis confectionis. ʒ. 1 potui detur, talibus balneis lauetur diebus decē aut quindecim. Balneorum naturalium loco, tale lauacrum confice, quod ℞. Artemisiæ, betonicæ, chamædryos, chamæpithyos, chelidonii, callitrichi, foliorum lauri, maluæ, maioranæ, apiastri, origani, ocymi, pulegii, rorismarini, zingiberis, sabinæ, vtriusque stæchadis, vitis albæ, hyperici, hyssopi, chamæmeli, sertulæ campanæ. an. m. 2. carei, cymini, sileris montani, anisi, seminis anethi. an. ℥. 3. semi-

nis lini, fœnigræci.an.℥.2.rad. symphysti,rad.valerianæ, rad. petroseli ni.an.lib 1. ex his confractis fiat decoctio,& ex pharmacis decoctis sacculus impleatur, cui in balneo mulier insideat, lauetur mulier bis in die à cubili scilicet & ad cubile,dibus decem saltem, renouando pharmaca & decoctionem.

SI BILIS FLAVA.

℞. Maluæ vtriusque cum radicibus. an.m.3.foliorum violarum,salicis, vitis vuas albas portantis,rosarum, nymphææ. an. m.2. foliorum malorum cotoneorum.m .3. foliorũ vlmi.m.1.fœnigræci. lib.1. coquenda curato : decocto tepido insideat mulier ieiuna, & ad cubile,discooperto solio cauendo sudorẽ. Ex decocti herbis sacculus repleatur, cui

insideat mulier. Ex dictis herbis euaporatorium constitui potest.

SI ATRA BILIS.

Chamæmeli, sertulæ campanæ, chamædryos, chamæpithyos, hyssopi, foliorum lauri lauendulæ. an. m. 2. artemisiæ. m. 4. althææ cum rad. m. ß. seminis lini, fœnigræci. an. lib. 1. rad. valerianæ. lib. 1. ß. conterantur, & in sacculum indantur, coquantur, decocto lauetur, & sacculo insideat mulier.

SI EX SOLA SICcitate.

Arietum plura capita in vase æneo quoadusque caro ab ossibus spõte separetur decoquenda curato, quibus decoctis adde, vt coquãtur, foliorum vitis, salicis, violarum, chamæmeli, meliloti. an. m. 2. althææ

cum rad.m.ß.fœnigræci,ſeminis lini.an.lib.2. rad.valerianæ.lib 1.ß.In tali decocto ſæpiſſimè mulier balneetur.

ECLEGMATA.

Si pituita. A balneo mithridatidis.ʒ.1.ex vino detur. ℞. Tripheræ magnæ ſine opio, pliris cum moſco, diambaris, diaſatyrion.an.ʒ.ß.ramenti eboris, ſeminis mercurialis.an.℈.2.coaguli leporini & matricis eiuſdem.an.ʒ.ß.ſeſeleos.℈.ß.ſacchari albi.lib.ß.ſaccharum ſolue liquore ſtillatitio apiaſtri,quũque ſaccharum probè coctum fuerit, adde conſeruæ corticum mali citrii.℥.1. conſeruæ florum roriſmarini.℥.ß.& id in quadras digere pond.ʒ.2.ß.dato à balneo vnam.

SI BILIS FLAVA.

Purgato humore noxio hora ãte ci-

bi ſumptionem exhibeatur mulieri quadrarum ſequentium vna. ℞. Friamenti trium ſantalorum.ʒ.2 ramenti eboris, viſci querni, friamenti pudendi tauri, vuluæ leporis. an. ʒ.2.ſacchari candidiſſimi lib.ß.ſaccharum roſacea liquetur, & inde quadræ conficiantur pond ʒ.3.

Vel, ℞. Conſeruæ roſarum.℥.1. conſeruæ florum nymphææ, & florũ vtriuſque bugloſſi.an.ʒ.3.diarhodon ex abbate, conſ.triũſantalorum, cõfectionis manus chriſti cum perlis. an.ʒ.1.ß.fragmentorum lapillorum communium qui in pretio ab officinis habentur.℈.2. ſeminis mercurialis.ʒ.1.ß.ramẽti eboris, viſci querni, friamenti pudendorum tauri, matricis leporis.an.℈.2. confice confectionem, quam ſerapio adianti exceptam auro tege, dato cochlear

ante prandium & tantumdem ante cœnam, & etiam à balneo.

SI EX SANGVINE.

Poſtquam lota fuerit mulier in aqua in qua coriarii coria parant, quæ huic negotio accommodatiſſima eſt, ſumat quadram aut orbiculum eclegmatis, quod ℞.

Cinnamomi, ſeminis mercurial. roſarum rub. ramenti eboris, margaritarum an. ℨ.1. corallii rub. fragmentorum lapillorum prætioſorum cõmuniũ. an. ℈.2. omniũ ſantalorũ. ℨ.ſ. ſacchari. lib. ſ. liquetur ſaccharum aqua in qua extinctum ſit aurũ aut chalybs. cum. ℥.1. conſeruæ roſ. confice quadras aut orbiculos pond. ℨ.3. Vel ante cibum quemlibet ſumat eclegmatis ſequentis cochlear.

℞. Conſeruæ roſ. antiquæ. ℥.1. con-

ruæ florum vtriusque buglossi.an.
.2.trium santalorum, diarhodon ab
atis.an.ℨ. 2. prædictorum puluerũ.
.3.pannos auri.12.misceantur cum
erapio viol.

SI ATRABILIS.

A balneo exhibeto mulieri melan-
cholicæ orbiculum, aut quadram
vnam eclegmatis sequentis.

℞ Eclegmatis ex gemmis.ʒ. 2.se-
minis mercurial.ramenti eboris.an.
ʒ.1.pudendi tauri, coaguli leporini
& eiusdem matricis.an.℈.2.facchari
lib.ß. saccharum liquore stillatitio
liquetur, adde conseruæ buglossi.ℨ.
1.misce.adde etiam cinnamomi fri-
ati.ʒ.1.digere in quadras aut orbicu
los.

SI EX SOLA SICCI-
tate.

A balneo quadram eclegmatis sequentis dato.

℞. Specierum diarhod.abbatis.ʒ.2.seminis mercurial. rasuræ eboris. an ℈.2.matricis leporis.ʒ.2. seminis coti, tragacanthes, commi. an.ʒ ß. sacchari in liquore stillatitio,buglossi soluti lib.ß.conseruæ florum vtriusque buglossi.an.ʒ.2. digere arte & igne in quadras pond.ʒ.3.

PESSI.

SI PITVITA.

℞. Artemisiæ,sabinæ, maioranæ, dictanni, absinthii.an.ʒ.ß.anisi,ammeos, rutæ, corticis thuris.an.℈. 1. interioris farcti colocinthidis.℈.2.in tenuissimum pollinem redacta succo mercuriali aut chamædryos excipe, & in raro panno indatur noctúque in locellos immitte, quotidie

centem pessum indere potes, quo-
d redundantes succi exhausti fue-
nt, quibus siccatis talem intromit
e pessum, ne rursus ad vterum de-
uat pituita. ℞.
Acaciæ, balaustiorum, calycum
glandium, scoriæ ferri, lycii, men-
æ, corticis arboris ex qua desumi-
ur mastiche, corticis libani, semi-
nis rosf. rhus coriariæ, fructus spicæ.
an. ℥. ß. friato, & labri veneris aut
oxallidis, aut millefolii succo exci-
pe, & in pessos redige, qui continuè
aliquot diebus sunt deferendi: præ-
dictis tartari friamentum addere
potes, cui vis mira doctorum testi-
monio inest, etiam si ore sumatur.

SI EX BILE FLAVA.

℞. Medullæ, cruris vituli, cerebri
cerui, butyri vaccini, adipis capra-

rum, ſeminis mercurialis.an.℥.ß.acaciæ, hypocyſtidis,ſantal. rub.ſtactes,cornu cerui vſti.an.ʒ.2.oleo roſaceo & lanæ floccis in peſſos excipe.

SI EX SANGVINE.

℞. moſchi grana ſex, ſantal. moſchell.roſarum rub.an.ʒ.ß.olei. roſarum.℥.1.ß. diu in mortario piſtillo ducantur, & cotum teretis modo formatum his illinatur & indatur.

SI EX ATRABILE.

Peſſi fiant ex coſto friato, oleo roſaceo, fœnigræco, anatis adipe, ſemine aſparagi,anſeris adipe, oleo violaceo, moſcho.&c.

SI EX ARIDITATE SOLA.

℞. Medullæ crucis vaccini, adipis

Illinæ.an.℥.ß.stactes.ʒ.2. cum lana
onfice pessos, quibus potes addere
olei amygdal.dulciũ.℥.4.&.immit-
tere aut iniicere.

INIICIENDA PER METRANCHYTUM.

SI EX BILI FLAVA.

℞. Rerũ in pesso pro cholericis descriptorum .℥.1. aquæ rosarum, & olei rosacei.an.℥.3.misceãtur & iniiciantur.

SVFFITVS.

SI EX PITVITA.

℞. Pilulorũ cypressi,mastiches,thuris, ladani, myrrhæ, chalbanes,baccarum lauri, bdellii,styracis,stactes. an.℈.2.ambaris.ʒ.ß frangãtur, & his mistis ad cubile per infundibulum mulier suffiatur. Vel, ℞. Ladani

puri.℥.1.styrac.℥.ß. caryophyllorum, agallochi, sabinæ siccæ.an.ʒ.1.ß.ambaris.ʒ.ß.moschi,grana.4.cũ pistello calido fiãt pastilli ex quibus vnus in prunas ardentes iniectus, per infundibulum suffiatur mulier.

Si diues sit. ℞. styrac.gabalites.℥.ß.agallochi, ambaris.an.ʒ.2.balsami.ʒ.1.moschi.℈.1. digere in pastillos,& suffiatur mulier,orbiculo vno in carbones candentes iniecto.

Vel, ℞. rosarum rub.thuris, mastiches,myrrhæ,sanguinis drac.glebæ armeniacæ, fructuum myrti.an.ʒ.2. styracis.℥.1.ladani.℥.ß.ambaris,moschi, agallochi, caryophyllorum,balsami, spicænardi.an.ʒ.ß.terentur in pollinem tenuissimum terenda, & cum pistello calido digere in pastillos, quorum vno in carbones iniecto suffiatur sterilis, post suffitum

osaceâ (in qua maceratum sit mos-
hum) os vteri illine, subinde fu-
nat. Vel, ℞.agallochi. cinna-
nomi.an.ʒ.1.ß.caryophyllorum, cy-
peri zingiberis, nucis moschatæ.
an.ʒ.1.rad.bistortæ, gallarum, alu-
minis rochæ.an.℥.2.moschi.℈,ß.con
fringantur,& inde fiat suffitus.
Sagzenea sine opio Auicennæ, aut
serapionis accommodatur, si ex ea
fiat suffitus. Alipta item moscha-
ta. Gallia moschata.

SI EX BILE.

℞. omnium santalorum.an.℥.1.ro-
sarum rub.florum nymphææ & vio-
larum. an ℥.1.styracis.℈.2. Ambaris.
℈.1.terantur, & rosaceâ excepta in
pastillos digerantur pro suffitu.

EMPLASTRA ET cataplasmata.

Extra balneum assidue deferat hoc emplastrum pubi admotum quod ℞. Emplastri ceronei. ℥. 2. ladani puri. ℥. 1. ß. galliæ moschatæ, alipta moschatæ. an. ℥. ß. excipiantur omnia oleo nardino, & inde concinnetur emplastrum rotundum.

Vel, ℞. Ladani puri. ℥. 1. thuris mastiches. an. ʒ. 2. spicæ nardi, caryophyllorum, ambaris. an. grana. 15 cera excipiantur sufficienti & oleo nardino in emplastrum, quod extēsum in panno serico, sub epigastrio imponatur, locellos enim confortat, & eos conceptui parat.

Cataplasmate mederi expedit harum rerum quæ bonum emittunt odoris fluxum, vnicuique pectinea,

Conducit non minus Polyarchium epithema.

Frictio porrò pectinis atque coxendicum nulli quouis alii medicamento bonitatis honore & vtilitate cedit.

CONCEPTIO, FOETUS generatio, impregnatio.

Conceptio est attracti à locellis seminis cõmistio, in sanguinis mẽstrui puriori parte, in quam locellorũ calor natiuus ita agit, quòd viuificato seminis genitalis calore, demũ fœtus generatio sequitur.

Fœtus generatio, est virilis seminis cum menstruo sanguine tam diuturna actio, quo ad materia illa formã recipiat humanam.

Ita auidè iniectum semen vterus retinet, vt os ipsius internum ita ad-

ſtringitur, quod nec minimũ quidē ſeminis aut ſanguinis menſtrui exire poteſt.

Sex primis diebus lactis ſimilitudinem ſemen vtero detentum refert, nouem diebus ſequentibus in ſanguinem vertitur.

Duodecim aliis diebus caro efficitur. Decem tandem & octo diebus reliquis membra omnia formantur.

Sex in lacte dies, tres ſunt in ſanguine terni.

Aegidii verſus.

Biſſeni carnem, ter ſeni membra figurant. Vel, Iniectum ſemē ſex primis certè diebus. Quaſi lac, reliquis nouē fit ſanguis, ac inde Solidat duodenus dies, bis nonáque demum Effugiat, tēpúſque ſequens producit ad ortum.

Formato fœtu (inquit Auicenna) duplicato tempore mouetur, & subinde duplicato tempore motus, fœtus ad ortum venit.

Auicenna libro nono de Animalibus, imprægnationis tēpus in septem æquales partes diuidit: Prima quarum formationi, duæ motui, & quatuor aliæ partui correspondent, Tempus enim motus contra tempus informationis prorsus cōdistinctum ei duplū fit, verbi gratia: Si in 30. die fœtus formatus sit, eo duplicato. 60. continuè, cui si triginta addideris 90. habebis, quibus. 90. diebus tres perficiuntur menses, & tūc fœtus moueri incipit, deinde duplicato motus tempore, quod. 60. constat diebus, seorsum à formationis tempore si sumas, dies. 120. erūt, qui menses quatuor constituunt, & his

præcedentibus additis, fœtus ad ortum veniet. Ex quibus sequitur in 30. die formatus in. 7. mense nasci, pari modo de aliis dicendum. Ex dictis sequitur naturalem partum decimo aut vndecimo mense sæpe fieri posse.

Astrologi moram fœtus in vtero aliter scrutati sũt authore Ptolemeo in centiloquii propositione. 51. Locus (inquit) lunæ in natiuitate ipsius gradus ascẽdẽtis est hora casus spermatis, & locus lunæ in hora, in qua cecidit semẽ est gradus ascendentis in hora natiuitatis: & quia tempus inclusum inter ascendentem natiuitatis, & lunæ, casus seminis, horam & locum lunæ, hora natiuitatis variationem quandã recipit. 3. in vtero moras fœtus distinctas inuenerũt

prædictis temporibus menſuratas, maiorem ſcilicet, mediam & minorem. Maior ſiquidem dierum.288. exiſtit, qui menſes nouem, & dies 18.conſtituunt. Media dierum. 173. exiſtit, quibus perficiuntur menſes nouem, & dies.3. Minor dierum eſt. 258.menſes.8.& dies.18. perficientium. Cognita hora infuſionis ſeminis genitalis in vtero, natiuitatis hora cognoſcitur.

Aſtrologorũ ſomniis ne ſis plusquàm par ſit intentus, nam eorum ſententia ſequeretur ſeptimi, octaui & vndecimi menſis partum præter naturam exiſtere ſicque natum non viuere, quoniam talis partus fit influxa ſuper cæleſti obuiante, qui (vt notum eſt) tanquam vniuerſale agens plus in cauſatũ, quàm

in particularia agentia influit.

Octauo mense natus aliquando vixit autore Aristotele lib.historiarũ animalium.2.Fœtus formationes peculiares ita partiuntur Astrologi.

Quanquam Saturno totum tribuant imperium secũdum materiæ diuersam dispositionem,planetas tamen ad talem actionem concurrere affirmant,nam(ut dictum est)in cõceptione materia simul adimatur, cõstánsque fiat oportet, talis operatio Saturno tribuitur,cuius est siccitate & frigiditate materiam cogere, coactãque cõstãté facere,hócque ita protẽditur,quoadusq; à locellorũ calore,seminis genitalis calor valẽs in generationis agat materiã. 2.operatio Ioui attribuitur, cuius est mediã te spiritu hominẽ viuificare.3.Marti, cuius caliditate & siccitate mem-

prorum vires roborantur, præſertim materiam illam firmat, qua tria mẽbra principalia gignuntur in ſecunda, & hæc operatio. 7. diedus deſinit. Subinde ſol inſtuit in illam materiam, vt fœtus ad locum conceptionis materiam illam talem ac tantam attrahat, quantum ſatis ſit ad principum membrorum augmentationem, & inde animam recipere valeat, quod in triduo perficitur.

Veneri operationem quintam adſcribunt, cuius eſt, externa membra formare, quæ lunæ influxu variè diſponuntur, & hæc operatio diebus nouem perficitur. 6. Mercurius proinde oculos, aures, nares, & vocis inſtrumenta procreandi facultatem miniſtrat, túncque caput & in ipſo capite contenta finguntur, & ſenſus inſtrumenta recto ſituantur

ordine, caput ab humeris ſeparatu
& hæc omnia dies expetunt duode
cim. 7.Luna que humidis præeſt
talem inſtuit facultatem, vt ad con
ceptionis locum humiditas tant
trahi poſſit, quòd mēbra omnia for
mam debitam recipiant, huius ope
ratione fœtus completur. Hæ
diffuſius ſcripta offendes in aſtrol
gorum libris.

A caſu ſeminis in vterum, vſqu
ad fœtus ortum, planetæ in hunc al
aſtrologis aliter inſtuere dicuntur
quum quilibet peculiari domine-
tur menſi, quemadmodum & plan-
tis. Primum menſem Saturno tri-
buunt, & ſeriatim reliquis planetis
menſes ſequentes dicant. Saturnus
enim frigore & humore peculiari
materiam cogendo conſtantem fa-
cit, naturāque tribuit vegetatiuam.

Concreta coactáque materia, à Ioue, cuius est viuificare omnes spiritus, formandi membra vigorem recipit, & hoc secundo mense. Tertius Marti, qui tria principalia membra suo calore formando, caput à cæteris separat membris, brachia quoque & crura formando, ab inuicem diuidit quum in ipsis adhuc nullus (vt volunt physici) existat vitalis spiritus.

Spiritus vitalis à Sole in cor defluit, cor autem aliis membris vitæ spiritum ministrat, sicque fœtus mouetur sentitque. In quinto mense veneris virtute membrorum externorum lineamenta quædam perficiuntur ac formantur, puta, nares, os virorum mulierúmve pudenda, pedum mauúmque & digitorum secretio. Sextus mensis Mercurio dicatus est, qui facultatem habet fa-

bricandi vocis instrumenta, supercilia & oculos, augendíque capillos & vngues. 7. Luna præest, quæ innata humiditate, corporis fœtus vacua replet loca, túncque perfectus est fœtus. 8. Mensi dominatur Saturnus, qui hoc mense natos interimit fætus: nam quidam planetæ secundum ambas qualitates vitam amicabiliter largiuntur, vti Venus & Iuppiter. Quidam secundum vnam tãtum, vt luna, Mars. Et quidam vtraque qualitate vitæ contradicunt, vt Saturnus. Si tamen fœtus natura fortis valentísque virtutis fuerit, matre etiam viribus valente (autore Arist. histor. amimalium lib. 8.) in octauo natus viuet. Nono mensi Iuppiter præest iterum, qui vtraque qualitate vitæ amicus, fœtum viuificat, ipsiúsque vitæ princi-

pia fouendo, vitalem auget ſpiritum, quamobrem partus ille laudatiſſimus cenſetur. Mars decimo dominatur vna qualitate amicus vitæ, natus igitur in hoc mẽſe puer iterdũ viuit. Sol vndecimo præeſt, vitã nato influit, ſicque in ipſo natus viuit.

Si ad duodecimum menſem pueri natiuitas protendatur (quanquam rara ſit auis, nec vnquam vidi, neque legi) viuet puer, cum tũc venus vitæ amica dominium reſumpſerit.

Docere cupio, quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium ſenſerit. Primum generaliter eſſe partus omnino duos dixit: Alterum minorem, quẽ vocant ſeptimeſtrem, qui ducenteſimo & decimo die poſt conceptionem exeat ab vtero. Alterum maiorem deci-

Cẽſorinus de die natali c.12. ex Pithago.

meſtrem, qui edatur die. 274. Quorum prior ac minor ſenario maximè continetur numero. Nam quod ex ſemine cõceptum eſt, ſex (vt ait) primis diebus humor eſt lacteus: deinde proximis octo ſanguineus. Qui octo quũ ad primos ſex acceſſerunt, faciunt primã ſymphoniam, Diateſſaron. Tertio gradu nouem dies accedunt, iam carnem facientes. Hi cum ſex illis primis collati, ſeſcuplam faciunt rationem, & ſecundam ſymphoniam diapẽte tum deinceps ſequẽtibus duodecim diebus fit corpus iam formatum. Horum quoque ad eoſdem ſex collatio tertiam diapaſon reddit ſymphoniam duplici ratione ſubiectã. Ii quatuor numeri. 6. 8. 9. 12. coniuncti faciunt dies. 35. Nec immerito ſenarius fundamentum gignendi eſt.

Nam eum τέλειον græci, nos autem perfectum vocamus: quòd eius partes.3, ſexta & tertia & dimidia, id eſt vnus,duo,&.3. eundem ipſum perficiunt: Sed vt initia ſeminis & lacteum illud conceptionis fundamentum,quod eſt quinque & triginta dierum, ſexies ductum, cum ad diem.210.peruenerint,maturum procreatur. Alter autem ille partus qui maior eſt,maiore numero continetur,ſeptenario ſcilicet,quo rota humana finitur:& vt Solon ſcribit, & Iudæi in dierum omnium numeris ſequuntur,& Hetruſcorum libri Rituales videntur indicare. Hippocrates quoque aliiq́ue medici in corporum valetudinibus non aliud oſtendũt,nam ſeptimum quemque diem criſimon obſeruant. Itaque vt alterius partus origo in ſex eſt diebus,

post quos semen in sanguinem vertitur, ita huius in septem: & vt ibi quinque & triginta diebus infans membratur, ita hic proporcio est diebus fere. 40. Quare in Græcia dies habent quadragesimos insignes: nāque prægnans ante diem. 40. nom procedit in fanum, & post partum 40. diebus pleræque fœtæ grauiores sunt, nec sanguinē interdum continent, & paruuli ferme per hos fere morbidi sine risu nec sine periculo sunt, ob quam causam cum is dies præteriit, diem festum solent agitare, quod tempus appellāt τεσσεράκοσον. Ii igitur dies. 40. per. 7. illos initiales multiplicati fiunt dies. 280. id est, hebdomades. 40. Sed quoniā vltimæ illius hebdomadis primo die æditur partus, sex dies decedūt, & 274. obseruantur. Qui numerus

lierum ad tetragonum illum Chal-
dæorum conſpectum ſubtiliter con
gruit. Nam quũ ſigniferum orbem
diebus.365.& aliquot horis ſol cir-
cumeat, quarta neceſſe eſt parte
dempta, id eſt diebus. 72. aliquót-
que horis.3.quadras reliquis diebus
274.non plenis percurrat, vſque
dum perueniat ad id loci, vnde con
ceptionis initium quadratus aſpi-
ciat. Vnde autem mens humana
dies iſtos commutationis ſpeculari,
& arcana naturæ rimari potuerit,
nemo miretur. Hæc enim frequens
medicatorum experientia peruenit:
Qui quũ multos animaduerterent
ſemen non retinere conceptum, cõ-
pertum habuerunt, id quod intra ſex
dies ſeptémve eiiciebatur eſſe la-
cteum, & vocari ἄκρυον, quod
poſtea autem, ſanguineum, idque

ἔκτρομος appellatur. Qui verò ambo partus videntur paribus dierum numeris contineri, Pythagoras imparem laudat, tamen à secta non discrepat. Duos enim impares. 209. dicit expleri, ad quorum consummationem aliquid ex sequentibus accedere, quod tamen diem solidum nō afferat, cuius exemplum videmus tam in anni quàm mensis spatio, seruasse numerum, quū & anni imparem dierum. 365. numerum aliquanto cumulauerit, & mensi lunari ad dies vndetriginta āliquid addiderit. Nec verò incredibile est ad nostros natales musicam pertinere.

Gal. lib. | defi. Non est pars parentis fœtus ipse. Nam hoc pereunte necesse esset illum quoque emori, vel edito, functionum offensam capere tanquam deficiente aliquando parte, suo cor-

ore priuata.

Nutritur fœtus in locis compre-
ensus & inuolutus, atque coactus,
Nutrimentum numquam per os,
sed per vmbilicum capit. Quidam
utem animal, alii autem minimè
dixerunt. Qui animal esse dixerunt,
ex motu ipso ita esse coniectarunt:
nam mouetur fœtus, & delectari
videtur, quum mater gaudio affici-
tur, eadémque affecta, contrahitur
tristitiâ, & cogitur vt animal sensi-
bile. Hæc enim sensibilitas cui alte-
ri est quàm animali. Alii autem nõ
animal esse dixerunt: nutriri verò
& augeri volunt vt stirpes, aut arbo
res, neque aut motum voluntarium,
aut inuoluntarium habere, quemad
modum animalia. Non enim suapte
voluntate mouetur, sed vt arbores
& plantæ. His autem motus causa

ſanguinis expers eſt,fœtibus autem ibi contenta humiditas, & lapſus, atque figura vuluæ.Quum enim plena eſt,rotundæ inſtar pilæ agglobatur, rotunda quidem ad omnē motum nata & idonea,ſtare neſciens. Aſclepiades autem neque animal, neque non animal eſſe, factum in vtero matris declarat,ſed dormientibus ac ſopitis ſimile.Quemadmodum hi ſenſus habent,ſed non vtũtur,ſic qui in vtero ſunt. Gignitur quidem maſculus ſecundum aliquos, quũ id quod ex dextra quidem parte auulſum ſemen eſt deſcendit in vuluã aut locos: fœmina verò quum id quod à ſiniſtra. Alii autem dixerunt propter propriam ſeminis commiſtionē, vel propter caliditatem, aut frigiditatem gigni. Calidius enim ſemen marē progi-

nīt, frigidius verò fœminam. Gemelli, & tergemini ſecundū aliquos propter calidū ſemen in locos contractum, atque ibidem deciſum, ſic enim gemellos & tergeminos fieri aiunt. Alii autem comprehenſiones cauſātur, nos verò dicimus, quòd ſi deciſum ſperma defluxerit in locos binos, tūc gemellos, ſi in. 3. tunc tergeminos. Sed qui ſeptimo menſe nati ſunt fœtus, viuunt, octauo nequaquam. Octo, numerus recens eſt coniunctus, non autē iudicatorius, Septem, numerus ſuperſtuus, & non coniunctus, ſed iudicatorius.

CAVSAE CONCEPtionis.

Cauſæ conceptionis eſt, moderata locorum caliditas, necnō recens menſtruorū purgatio, & appetitus Gal. lib. defi.

libidinis : quum enim hæc concurrunt, ſemen continetur.

5. apho. 40. Gal. in cōmentario præ- dictæ ſententiæ.

Fœtus, mares quidē in dextris, fœminæ verò in ſiniſtris magis, Quod propter temperaturā, quæ ſtatim ab initio calidior exiſtit, fœtus maſculus generatur, in cōmentariis de ſemine eſt demonſtratū: calidior verò tēperatura fœtibus aduenit nō minimè ob locum qui eſt dextra vteri pars. Hic autem ipſe calidior exiſtit, propter hepatis vicinitatē : confert autem aliquid ad conceptus caliditatem & muliebre ſemen, profuſum quidem ex propriis teſticulis per vtrumque corniculum, pars vna in dextrum vteri ſinum, pars altera in ſiniſtrū, diſſimiles autem ambæ, vt & hoc ipſum oſtendimus. Siquidem ſeroſior eſt atque frigidior quæ in ſiniſtro teſticulo continetur, & iux-

hoc cōceptus in læua partæ vteri onſtitutus, non abſque ratione eſt frigidior

NOTAE.

Si mulieri ceſſent purgationes, 5. Aph. 61
eque febris, neque rigor ſuperuenient & faſtidia incidant, iudica ipam in vtero habere.

A conceptu decimo die, dolores Pli libro 7.c.6.
apitis, oculorum vertigines tenerǽque, faſtidium in cibis, redunda io ſtomachi indices ſunt hominis nchoati. Melior color marem feren i, & facilior partus, motus in vtero 40. die. Contraria omnia in altero ſexu, Ingeſtabile onus, crurum & in guinum leuis tumor. Primus autem 90. die motus, ſed plurimū languoris in vtroque ſexu, capillū germinante par u, & in plenilunio, quod tēpus ædi os quoque infantes præ-

cipuè infestat, adeóque incessus, a
que omne quicquid dici potest in
grauida, refert: vt salsioribus cibi
vsæ, carentem vnguiculis partum
ædant.

Aegineta Fœminas vtero gentes eiusmo
di magma ex parte casus affligun
corporis ferè totius redundantiarũ
moles, iugis vomitus, sputatio, ero-
siones stomachi, & horror denique
cibi.

Si in futuitione vterus suggen-
do, glandem valenter traxerit, vir
muliérque simul semen emiserint,
nec mulier quomodo viri semen
abiecerit, sed intra locellorum ali-
quem sinum detinuerit, indica hãc
vtero gerere, proinde si pigra semi-
sopitáque sit mulier, dolorẽ item si
sētiat inter vmbilicũ & fœmur, par-
uoque horrore afficiatur, hæc vtero

rit. Procedente tempore futue-
renuit, vel non ita libenter rem
ilit veneream, à futuitione pau-
um ſentit in epigaſtrio dolorem,
eque ſemen emittit, menſes ſta-
to tempore non deſtuunt, adeſt
ertigo, & viſus hæbetudo, palpita-
o ac tremor cordis, pica, vomitio,
onnunquam color mutatur, pan-
i & lentigines in vultu, & aliæ cu
s defœdationes ſequuntur, palpe
ræ molleſcunt, oculi cõcaui, pupil-
e attenuantur, coniunctiua oculi
ugetur, quamobrem atrocibus ocu
is cernere dicuntur, dorſum quan-
loque & ilia dolore afficiũtur, præ-
licta ſymptomata mulieres ad quar
um vſque menſem torquent, ſub-
inde ſenſim minuũtur. Si velis noſ- 5. aph. 41.
tere an conceperit mulier, quũ dor-
mitura eſt, ei aquam mulſam potan

dam da, & si alui tormina patie
tur, concepit, si minus, non cõcepit
Gal. in commentario. Tormina fiunt quidem & propte
mordacitatem, fiunt autem & prop
ter spiritum flatuosum, qui facilem
nõ habet exitum, quæ etiam tormi-
na fieri nũc est arbitrandum in mu-
lieribus quæ conceperunt, propter
eam quæ fit ex vtero ãgustationem
Dat autem aquam mulsam mulier
dormituræ, crudam videlicet, quo-
niam qualitas flatuosa si noscere vo
lumus, est necessaria, volẽs & quies-
cere simul & plenam esse cibis mu-
lierem. Hec enim ambo conferent
ad torminum generationem.

Auic. Misc. igitur. ℥. 2. mellis æquæ por
tioni aquæ cælestis, & potui dato,
tunc enim si matrix fœtu plena, in-
testina compressa tenet, dolore pun-
gente mulieris aluus afficitur.

Vt certò ſcias an vtero gerat, an
aſculũ aut fœminã cõceperit, Su-
ito vrinã mulieris collectã in va-
e mundo obturato, ne aër ſubintret
riduum, deinde pãno lineo mundo
ãc traiice, ſiquidẽ in panno inſecta
quædã pediculorũ quantitate appa-
reãt, cõcepit, ſi inſecta rubeſcãt maſ-
culũ peperit, ſi albeſcant fœminam.
Acus polita madeat noctu in mulie-
ris lotio in æneo vaſe, ſi maculis va-
riiſque coloribus tingatur acus, pe-
perit mulier, maſculũ ſi maculæ ru-
beſcẽt, quód ſi non vtero gerat, acus
nigra æruginoſáque eſt.

Mola & fœtus geſtatio talibus
diſcernuntur notis. Menſibus or
dinatè ſtuentibus conceptio fit, mo-
la non ita. Mola ante menſem
tertium mouetur, in conceptione
nunquam. In mola ſtatim aluus tu-

mescit, contrà in vtero gerentibus. Fœtus sæpissime à loco in locum mouetur, at mola sine cõpressione, aut mulieris motu non mouetur, aut rarò. Manus compressione violenta mouetur mola, deinde ad propriam tendit sedem: sed fœtus ex tali cõpressione aliquando mouetur & aliquando non. Aluus durior est in mola, quàm in fœtus gestatione. Velocior est vtero gerens quàm molâ vexata. Et si aluus in mola tumescat, mãmæ tamen gracilescunt mollescúntque, contrà in prægnante.

Mola aliquando in vtero manet vsque ad annum quartum, at vtero gerens parit, saltem in vndecimo. Sunt qui dicant nihil de vteri gestatione ex lotio cognosci posse.

NOTAE CONCEPTIONIS ex lotio.

Auicenna tradit vrinam in imprægnationis principio citrinam esse ac subalbescentem, in cuius medico stoci cotti quasi residere videatur. Vrinam puram limpidámque ac subtilem, in cuius summo nubes persistit, cum athomis ascendentibus & descendentibus, vtero gerere mulierem scrib. Auicenna significare. Refert item quòd moto vase si turbetur vrina, imprægnationis finem notat, contrà principium. In fine conceptionis rubor ibi apparet, vbi primùm albedo inerat.

Alii asserunt vrinam vtero gerẽtium tribus primis mensibus sanguinis colorem referre, & in se quasi quasdam nebulas, & sedimentũ album habere. Cæterum in quarto

mēses & deinceps viridis ac cereæ esse coloris cum liuenti sedimento.

NOTAE EX PVLSV.

Prægnātis pulsus arteriæ in principio validus ac magnus erit, authore Cōstantino, sed circa finem pariens ac spissus tactu percipitur.

NOTAE SEXVS.

Si mulier masculum gerat coloratior est, ac moderati vultus, læta quoque, agilis, velox, sine ciborū, vt plurimum, fastidio, & reliqua vtero gerentium minima adsunt, si stans ambulare velit primo dextrum pedem mouet, oculus quoque eius dexter lætus magis, ac motus est velocioris sinistro, aluus rotunda est, mamma dextra tumidior, cuius papilla boni est coloris à qua lac defluit. Si in sole lac dictæ papillæ speculo aut rei bene politæ imponatur, rotundum

cernitur margaritarũ aut argẽti viui modo, quod iniiciatur lac ipſum in aquam, aut in ipſius mulieris vrinam fundum petet, grauedo põdúſque ſentitur à muliere in latere dextro, in quo & ſæpiſſime mouetur.

Contraria accidunt, ſi mulier fœminam vtero gerat.

Nati venam vmbilicalẽ inſpice, quot enim rugæ ſeu nodi in ea fuerint, tot iterum fœtus mulier cõcipiet, & ſi nulla nullũ. Quòd ſi rugarũ vna ab alia diſtãs multũ fuerit, inter illos fœtus naſcituros longa erit tẽporis itercapedo, ſi vicinæ ſit, citò vtero geret. Rugæ item nigræ aut rubræ maſculos, albæ fœminas arguũt. Auic.21. 3.2.c.de cauſis geminorũ.

PREDICTIONES. 4.aph.1.

Vtero gerentes ſunt medicandæ, ſi materia turget, quarto menſe, & vſque ad ſeptimum, ſed has minus.

Gal. in commentario.

Iuniora autem & seniora vereri oportet. Ad vteros fœtuum connexus eandem habent proportionem, quam fructus ad plantas. Hi siquidem in prima generatione debilioribus capitulis continentur, & ideo facilè decidunt, quando vehementior ventus ipsos concusserit, post hac aucti difficilem habent à plãtis dissolutionem, sicuti rursus quũ perfecti sunt, sponte sua sine vi extrinseca decidunt. Eodẽ modo & cõceptus, in primo quidem tempore seminis iniectionis, si aliquando saltare contigerit mulierem, aut in lubrico cadere, siue quouis alio modo, vel secundum animam, vel secundum corpus moueri vehementius, facillimè disrumpuntur: sic quando & iam perfecti sunt. Tempore verò intermedio firmiorẽ habent coalitũ,

quare mulier vtero gerẽs poteſt fortiores motus ſuſtinere, ſine fœtus offenſione. Quæ omnia Hippocrates noſcens, rectè inquit: Vtero gerẽtes ſunt medicandæ, ſi materia turget quarto menſe vſque ad ſeptimum, quod eſt in medio tempore fœtationis, quum fœtus vtero firmiter alligatur. Non tamen omnes quæ hoc tempore indigẽt purgatione, permittit purgari: ſed ſi materia turget, inquit, hoc eſt cogat accellerare, tractum enim vocabulum ab animalibus ad coitum concitatis, quum ſuperabundantes humores mouẽtur, & per totũ corpus deferuntur, nondum in aliqua parte firmati, tunc ad eos expellendos natura incitatur, & aliquo indiget manum porrigẽte, & hunc humorum motum ad aluum deducente. &c.

Certo tempore mulier concipit, aut incipiente ſanguine, aut deficiẽte. Saltus in primis, 7. diebus perimit ſemem in locellis & eiicit. Infans niſi latũ locum habeat, quo nutriatur, agitetur, creſcat, macilentũ fieri neceſſe eſt, vt pote qui ſatis amplum locum ad incrementum non habeat. Eadem ratio eſt, cur modo parui modo magni naſcantur infantes. Semper fere ſani & integri ex mutilis generantur. Quemadmodum cucumeres & arbores, & alia quædam germina, ſi comprimantur, & in auguſtis creuerint locis, partim mutilæ, partim tortuoſæ proueniũt. Ita & fœtus in vtero, iuxta ea quæ matri cõtingũt, vel mutilatur, vel nõ recte creſcit. Mulier quũ concepit, ſemen extra locellos non exilit. Fœmina quum conceperit,

Seranus. Hipp. lib. de fœtu.

Hipp. lib. de natura pueri.

nenses non defluunt, siquidem fœtus sanus futurus est, præter quod pusillum quibusdam primo mense.

Mulierem vtero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, letale est. 5.aph.30. Galenus.

In hoc enim duplex est periculũ: Vnum quidem proprer febrem ipsam fœtum occidentem: Alterum verò quòd ex longo interuallo cibum dantes ex alimenti defectu fœtum destruemus, si verò vt seruemus hunc non verebimur crebro cibum exhibere, febres cõtinuas victu intempestiuo augentes, mulierẽ grauidã occidemus, sic & si absque febre aliquis alius morbus acutus fiat veluti morbus comitialis, morbus attonitus, conuulsio, distentio, propter magnitudinem morbi & acutiem impossibile est laborantem euadere.

5.aph.3.1 Gal. Mulier vtero gerens ſanguine miſſo é vena abortit, & magis ſi fœtus ſit maior. Ex defectu alimenti fœtus deſtruitur, non modò miſſo ſanguine è vena, ſed etiam ex lõgiori inædia. Non abſque ratione autem & maior fœtus magis deſtruitur miſſo ſanguine ex vena mulieris, quia plurimo indiget alimento. Mulieri vtero gerenti ſi aluus

5.aph.34 plurimùm profluat, periculum eſt ne abortiat.

Mulieri vtero gerenti ſi mammæ

5.aph.37 Gal. graciles repente fiant, abortit. Hic pariter aphoriſmus ex illorum numero eſt, quos diximus defectum alimẽti fœtui ſignificare. Cõmunes enim quædam venæ ſunt mãmis ac vteris, quæ vbi parum habuerint ſanguinis, graciles quidem mammas oſtẽdunt, inædia verò nonnũ-

quam fœtum perimunt, nõnumquã verò ad excretionem excitant, illam ob causam quam ipse in libro de natura fœtus per hæc verba explicat.
Alimentũ atque auctio à matre veniẽs, non adhuc est sufficiens infanti, quando decem menses præterierint, & fœtus auctus fuerit: trahit enim à sanguine ad se id quod dulcissimum, simul autẽ & lactis parte aliqua fruitur. Vbi verò hæc illi rariora fuerint, & iam infans molem corporis habet, plus cibi requirens quã illud quod adest, calcitrat & membranas disrumpit. Liquet igitur, quòd & ante decem menses fœtus est indigens alimento, & calcitrans, & membranas disrumpans, initium partus matri affert.

Mulieri vtero gerenti si altera mamma gracilis fiat, geminos habẽ 5.aph.38.

ti alterum abortit, & siquidem mā-
ma dextra gracilis fiat, marē: si ve-
rò sinistra, fœminam.

Mulier si marem concepit, bene
5.aph. 43 colorata est: si verò fœminam, male
Gal. colorata. Vt ad seipsam mulier
collata videlz, non autem ad alterā.
dictum est ab Hipp. indicium, quod
ex bono colore ac malo sumitur.
Nam quæ fœminā concepit, minus
seipsa colorata apparet, quoniam fri
gidior est fœmina mare: nunquam
verò talem concepisset, nisi viri se-
men, vel vterus mulieris frigidior
eo tempore fuisset, in quo concepit:
quare quod dicitur, ex eorum nu-
mero est quæ sæpius eueniunt.
Contingit enim ita omnia rectè age
re mulierem post tempus conceptio
nis, quòd bene colorata fiet. Liquet
autem, & quód alia signa sunt marē

esse cõceptũ, sicut ipsius conceptus plurimæ ac validæ motiones quæ nequæ ipsæ signa perpetua sunt. Cõtingit enim aliquãdo licet sit rarum, quòd cõcepta fœmina sit mare robustior, & multis ac validis motibus moueatur, & aliquãdo mas sit debilior fœmina, ac paucioribus debilioribúsque motibus cieatur. Si mulieri grauidæ invtero sit erisipelas, letale. 5.aph. 43

Quæcunque præter naturam tenues existentes vtero gerunt, abor- 5.aph. 44
tiũt priusquam crassescant.

Quæcunque mediocriter corpora habentes abortiunt secundo aut 5.aph. 45
3. mense sine occasione manifesta, his acetabula vteri plena muccoris sunt, & non possunt ex pondere fœtum continere, sed disrumpuntur.

Sine manifesta occasione ait febre vehemente, & alii fluxu, vel proflu- Gal.

uio ſanguinis, vel oryſipelate in ipſo vtero conſtituto, vel ſaltu grauidæ mulieris vehementiore, vel clamore, vel ira, vel timore, vel victu parciore, vel tali aliquo actu, ſeu paſſione. Fit enim veriſimile in his eſſe plena muccore ora vaſorum venientium ad vterum, ex quibus ſecundæ patent: quæ ora acetabula nominauit, non ſicuti quidam arbitrātur adnatas ipſis carnes adenoſas.

Nam vti ipſe inquit in primo lib. de paſſionibus muliebribus: Si acetabula plena fuerint pituita, menſtrua fiunt pauciora. & Praxagoras in primo de naturalibus: Acetabula autē ſunt ora venarum & arteriarū, quæ ferunt ad vterum.

Quæ vtero gerunt, his vteri os cōprimitur. Maximum hoc eſt mulieris quæ concepit indicium, ſi obſte-

rix potuerit immiſſo digito os vte-
rorum tangere. Statim enim quum
ſemen intra ſeipſos acceperint, totũ
ſui interius contrahunt ſpacium &
claudunt os. Videtur autem & pro-
pter durum tumorem & inflamma-
tionem os vteri comprimi. Diſtin-
guitur autem ab eo qui in grauidis
ex duritie vteri.

Mulieri vtero gerenti, ſi lac mul- 5.aph.52
tum è mammis effluat, fœtum im-
becillem ſignificat: ſi verò mãmæ
ſolidæ fuerint, fœtum ſignificant ſa-
niorem. Quæ corrupturæ ſunt fœ-
tus, his mãmæ extenuantur.

Si verò rurſus duræ fiant, dolor aut
mãmas, aut coxas, aut oculos, aut ge
nua infeſtabit, & non corrumpent.

Vide commentarios Gale.

Quæcumque vtero gerentes à fe- 5.aph.55.
bribus corripiuntur & fortiter cale-

fiunt ſine occaſione manifeſta, diffi-
culter pariunt, & cum periculo, aut
abortum facientes periclitantur.

Gal. Accidit quibuſdam grandis in quibus vitioſi humores priuſquam conceperint ſunt aceruati, nonnū-quam à febribus vehemētibus corripi, ita quòd ex neceſſitate abortiūt nonnumquam verò mediocribus. ¶ Sed quum non purgentur ſufficiēter, aliquid ſupereſt reliquiarū humorum in corpore vitiorū, ex quibus febres ſunt conſtitutæ, vt pote nō potentibus medicis mulieri grauidæ aliquod forte auxiliū adhibere, neque exquiſita victus ratione in ipſis vti. Ob hanc igitur cauſam febris in ipſis frequenter reuertitur, & magna temporis pare grauiter ſe habent. Non ſine ratione igitur fœtus aliquando nequit obſiſtere, ſed

ex febre, & vitio humorum corrum‑
pitur, nonnũquã verò perdurat qui‑
dem vſque ad tempus partus. Sed
quum & ipſe valetudinarius ſit, vt
qui longo tempore laborauerit, &
quum matrem habeat imbecillem,
non ſine periculo paritur. Nam ad
bonum partum, duorum corporum
vigore eſt opus, & grauidæ mulieris
& infantis. Si mulieri vtero gerẽ‑ 5.aph.60
ti purgationes eant, impoſſibile eſt
fœtum eſſe ſanum.

Mulieri vtero gerenti, ſi tentio 7.aph. 27.
ſuperuenerit, facit abortum. Circa Gal.
inteſtinũ quod rectum nominatur
tentio fit, eandem habens cauſam
ac diſpoſitionem, quam in difficul‑
tatibus inteſtinorũ ſuſcipit aliquod
ex his quæ ſuperiùs iacet inteſtina.
Hæc autem paſſio nomen accepit,
vt inquiunt, ab illa quæ fit in ea ten

tione, ob quam quum cacare vehementer appetant, continuè exurgũt. Ob talem igitur tentionẽ atque molestiam, & totum aliud corpus laborat, sed præ cæteris vterus qui cognatus est recto intestino. Nihil autem mirum, si propter vehementes atque frequẽtes exurrectiones ac tẽtiones conceptus abortitur, quando & ex aliis omnibus fortibus motibus atque doloribus mulieres grauidæ solent abortire.

Infans in vtero sic continetur. Summa pars clunibus continuatur, genua oculis sunt apposita: vnde & concaui exeunt, & genæ dicuntur.

ABORTVM FAciencia.

3. aph. 13. Si hyemis australis & pluuiosa &

ſerena fuerit, ver autem ſiccum & aquilonium, mulieres quibus partus ad ver ineſt, ex quacunque occaſione abortiunt. Quæ verò parient, imbecilles & morbidos infantes pariunt: quare vel ſtatim intereunt, vel tenues & valetudinarii viuunt. Gal.

Corpora ſiquidē humida, ac mollia & laxa facta, hyeme ſerena ad intimas ſui partes aëris ambientis frigiditatem facilè admittūt. Ita quod quicunque infantes longo tempore calori ſunt aſſueti, percuſſi vehemēter à frigore, non abſque cauſa, hi quidem iam mortui in ipſo vtero ſunt, hi verò in ipſo partu morientur. Qui verò viui in lucem eduntur, non ferentes ſubitam ad contrarium tranſmutationem, vel breui poſt tempore moriuntur, vel exiles, atque inſalubres creati, vix in

vita perdurant.

Aborſus triplex eſt cauſa, aut moles nimia, aut pondus aliquod, aut morſus. Moles, vbi amplius diſtendi vterus non tolerat, pondus, quũ ſupra vires eius ſit quod continet. Morſus, vbi vel humores qui prius in membranis continebantur, his ruptis in ipſum vterum ſunt effuſi, vel etiam totus partus corruptus & putris, ac in noxiam ſaniem diſſolutus, vteri tunicam eius occaſione irritat, ac mordet.

Gal. lib. 3 de naturalibus facultatibus.

SIMPLICIA ABORtum facienti a Ex plinio.

Elaterium grauidis abortum facit, Plinius. lib. 20. c. 2. Olympias thebana, maluas abortiuas eſſe cum adipe anſeris, Plinius. lib. 20. c. 21. Cypero fœtas fœminas, quidem

abortus facere nõ dubitat Apollodorus.lib.21,c.18. Polio abortum fieri poto.lib.21.c. 20. Portentum eſt quod tradunt cedri ſucco abortiuũ fieri in venere ante perfuſa virilitate. lib.24.c.5. Tantum ineſt ſemini dracunculi virus, vt olfactum grauidis abortum inferat.lib.24 c. 16.Prægnans ſi edat onoſma,aut ſupergrediatur, abortum facere dicitur.lib.27.c.12. Viperam mulier prægnans ſi tranſcenderit, abortum faciet.lib.30.c.13. Si caſtoreum fibrúmve ſupergrediatur grauida, abortum facere dicitur & periclitari partus ſi ſuperferatur.lib.32.c.10.

Si prægnans radicem cyclamini tranſgrediatur,abortũ fieri tradunt. lib.25.c.9. Neutra filicum danda fœminis, quoniam grauidis abortũ, cæteris ſterilitatem facit. Plinius

Lib. 87. c. 9.

NVTRICATVS QVO alendæ ſunt grauidæ.

Paulus. lib. 1. c. 1. Vtantur itaque præſenti commoditate, in ambulationibus, alimentiſque haud magnam partem ſuauibus, rufi coloris falerno, quod pariter & ab odore cõmendetur, in primis autem luſtrico: cæterum potationi perpetuó non niſi mediocri indulgeant. Quippe hæc omnia tum ſuperfluitatum ſaburram, tum crebram quoque vomitionem non dico compeſcere, ſed arcere etiam cõſueuerunt. At qui medicamentorũ in eadem affectione prouinciã pulchrè ſubeũt, ſanguinalis herba, quæ πολύγανον græcè vocatur, aqua elixa & epota: pariter & anethum,

radixque pontica, vernaculo ab indigenis gentis suæ vocabulo Rha appellata, hæc indiscriminatim tam ante, quàm à cibo, cum prima tum secunda mensa, sumi vtiliter possũt.

Aërem vtero gerens colat temperatum, pauco tribus primis mensibus vtatur exercitio, somno indulgeat modesto, aluus sit probè cita.

CLYSTER.

Si oletula non exeant, iniice clysterem pulli iure medullâ cassiarum saccharo & oleo concinnatum.

PVRGATIO.

A quarto mẽse vsque ad septimũ si materia turgeat, authore Hippocrate, medicamento non violento purgetur, verbi caussa, cassiæ fistularis medulla, pulli decocto macerata, aut manna. Vel ex his addito sac-

charo & auro bucellatum catharcti-cum conficere potes.

VENAE SECTIO.

Quanquam Hippocrates Gale-nũque dixerint abortum pati mulie res vtero gerentes, ſi ſanguinem è vena miſerint, paſſim tamen video medicos, quarto, quinto & ſexto menſe axillarem venam, interdum medianam, & quam ſaluatellam vo cant audaciſſimè incidẽtes his qui-bus opus eſt, nec propterea perit fœtus.

CATAPLASMATA & emplaſtra.

Aegineta Forinſecus autem præcordiis ænanthen, ſylueſtris punice florem, balauſtium, trifolii (quod cytiſon vocant) ac ſmyrnii coman, fœnicu-lique ſemen, cataplaſmatis modo

applicare expedit. Neque vel tantillum intereſt vtrumque miſceas, cū palmuliſve, an vino veteri, modo loco prædicto imponas. Hoſtioli præterea ventriculi lancinationibus (quos καρδιωγμους græci nuncupant) aquæ calidæ potio, deambulationes tranquillæ, præcordiorúmque quod è molliori lana conficitur, ſceparnon, ſæpe numero ſucurrunt. Si ex debilitate renum & ligaminum abortum metuas, poſt inunctiones ceratum iſtud deferat, quod. ℞. Maſtiches ℥. ß. ladani. ʒ. ʒ. ceræ citrinæ. ʒ. 2. biſtortæ, galbulorum cypreſſi, hypocyſtidis, acaciæ, ſanguinis drac. terræ lemniæ, roſarum rub. glebæ armeniacæ. an. ʒ. 1. ß. concinna ceratum oleo myrthino & terebinthina exceptum, corio imponatur.

Cæterum ſi renes viribus ex frigore deſtituantur, loco prædicti cerati ſequens admoue, ℞. Maſtiches.ʒ. 6.ladani.ʒ.3.ß. ceræ citrinæ, colophoniæ, picis naualis, ſtyracis an.ʒ.1.ß.galbulorum cypreſſi, menthæ,galãgæ,galliæ moſchatæ,thuris chalbanes, commi, myrrhæ,an.ʒ.1. ß.fiat ceratum, addendo vbi opus eſt terebinthinæ quantum ſit ſatis.

PICAE SEV MALAtiæ & faſtidii cura.

Faſtidioſa[illegible] & ab eduliis appetitus auerſione laborantes,diuerſi generis dapibus veſci, amilo arido, hoc eſt placentis, aut aliis nonnullis ex tritico eſculentis, genióque liberiùs indulgere hortando, reſtitues. Peculiariter verò & magnifice hæc grauidis conferunt, quæ tellu-

is glebam deglutire gestiũt, quem-
dmodum in malatia, quam græci
κίττην id est pican indigitant, quæ
circa tertium à conceptu mensem Aegineta
ideo plærumque ingruit, quod ne-
queat tum partus ob imbecillitatẽ,
omne quod à locellis nutrimenti
causa recipitur, neque conficere, ne-
que consumere superuacanea, ob
eam causam, ac varia in stomacho
retrimenta (quibus περιττώματα
græcè nomen est inditũ) veluti stru-
es congeruntur: vnde tam diuersa-
rùm, tanquam portentosarum rerũ
nascitur prægnantibus appetitus:
Verbi gratia, carbonum extincto-
rum, cretæ cymoleæ, & id genus in
numerosorum ferme: ex qua ratio-
ne nomenclaturam hanc id malum
inuenit, ob picturatam illam scilicet
eius auis varietatem, vel quod isti-

usmodi affectus illam subinde auẽ impetat. Aescæ porrò desiderium, exercitationes, & longiusculæ peregrè profectiones restituunt. Quòd si qua prægnans mulier genialiter victitare, lautiúsque cuticulam curare assueuerit, hæc subitas nulla commoditate subibit motiones. Datur præterea cibum abhorrentibus non nunquã potus acrimonia quadã imbutos, præsertim sinapi degustare.

Gal. lib. 1 de sympt. causis.

Prauas qualitates appetũt. 2. quibus ventriculi tunicæ prauo aliquo excremento sunt imbutæ. Atque cõsueuit huiusmodi affectus mulieres vitiosis humoribus refertas infestare, ídque quum vtero gestant, vocatur pathos ipsum Citta (id est pica, siue Malatia) appetunt autem maximè per hunc affectum & acida & acerba, nonnunquam acria quo-

que. Interdũ vel cimoliã terram, vel
eſtas, vel extinctos carbones, aut ali
os huiuſmodi cibos abſurdos. Atque
cõplures earũ huiuſmodi vitio labo
rant vſque ad ſecũdũ ac tertiũ mẽ-
ſem. In quarto verò quieſcunt, par-
tim quòd vomitione vitiati humo-
res expurgantur, partim quòd con-
coquũtur, vt pote exiguum cibi, tum
ſumente muliere ob faſtidium, par-
tim etiam quòd multitudo vacua-
tione ſit immunita. Quippe primis
duobus menſibus fœtus paucum ad
ſe ſanguinem attrahit, eo quòd pa-
rum adhuc auctus ſit adeo vt ne fœ-
tus quidem nominari tum debeat,
ſed cyema potius (id eſt conceptus)
Vbi verò iam increuit, tum pluri-
mo indiget alimento, atque tum nõ
id quod optimum eſt è venis, allicit:
verumetiam quia maiorem alimẽ-

ti copiam requirit, aliquid vitiosi simul attrahit. Ita fit, vt vniuersũ corpus & plethoricon (id est plenum) esse desinat, & minori humorũ vitio crucietur. At fœtus ipse excrementa quæ ab attracto redundant alimẽto, ad duas reponit mẽbranas. Quò fit vt ipse quoque & maiori humorũ vitio, & maiori intemperie infestetur, quandoquidẽ à vitioso sanguine alimentũ sumit, nisi grauida mulier residuo, quo vterum gerit tempore, optimis vtatur cibis. Malacia viris etiã nõnunquã accidit, quando ipsis quoque vitiati humores ad ventriculi osculũ defluunt. Huiusmodi symptomata circa alimenti appetentiã euenire solent. Fit fastidiũ eadẽ, qua pica, ratione, læso ore ventriculi in mulieribus grauidis. Cõtingit autẽ propter vitiosos humores totũ cor

us occupātes tale aliquid accidere:
erùm hoc cū horrore & febre pati-
ntur, & his distingūtur à grauidis.
Hæc Gal. in commētario. 61. sentē-
iæ quintæ sectionis. Si mulieri ces-
ent purgationes, neque febris. &c.

VNGVENTA.

Ventriculi os in malatia ante pran-
dium hoc inungito vnguine, pannū
calidum superponendo. ℞. Olei
spicati. ℥. 1. mastichini, olei ex coto-
neis. an. ℥. ß. friamētorū corallii rub.
caryophyllorū, mentæ siccæ, calami
odorati, galliæ moschatæ. an. ʒ. ß. ce-
ra excipiantur in vng. ʒ. Si discu-
tere cupis flatus, ilia & aluum inun
ge oleo lilino composito. Si renes ex
calore debiles fuerint, ℞. Olei myr-
thini ℥. 1. ß. olei. rosacei, olei ma-
stich. succi plantag. aut sedi. an. ℥. ß.
friamenti glebæ armeniacæ, terræ

lēniæ, hordei vſti, ſantalorū rub. acaciæ, fructuum myrti, hypocyſtidis fructus oxyacanthæ. an. ʒ. ß. cera excipiantur in vnguētum, addito paucco aceto.

ECLEGMATA ET pulueres.

Diamargariton vtraque cōfectio. ℞. Conſeruæ roſ. cōſeruæ vtriuſque bugloſſi. an. ℥. ß. diamargariton. ℥. 4. margaritarum. ʒ. 2. fragmentorū lapillorū precioſorū cōmuniū. ʒ. 1. corallii rub. ℈. 2. trita ſubtiliſſimè misc. & cum ſerapio roſaceo addito auro fiat confectio, dato cochlear.

Si adſunt flatus. ℞. Cinnamomi electi. ℥. 1. caryophyll, nucis moſchatæ, cardamomi. an. ʒ. 2. zingiberis. ℥. ß. piperis. ʒ. 1. croci. ʒ. ß. friato, & friamento ; ſaccharo miſto vtitor cū cochleare.

VICTVS.

Arnaldus nouauillanus hanc vini confectionem pro fœctu retinendo in vtero descripsit. ℞. Zingiber. caryophill. an. ℥. 1. spiced. piperis albi. an. ℥. ß. galangæ, anisi, carei. an. ℥. 2. fiat vinũ aromaticum addito saccharo, quod diluatur aqua decoctionis vuarũ passarũ aut glicyrhizæ.

Caueat vtero gerens à labore, exercitio vehementi, saltu, tussi, coitu, balneo, frigore externo, ira, tristitia, timore, vomitione forti, rebus acutis & amaris, vt sunt cappares & oliuæ acerbæ, ab his quæ menses cient, & abortum faciunt.

Si aliquid tamen ardenter desideret, id non est prorsus denegandum, & si non conueniat.

Cibi boni succi exhibeantur, Vinum propinetur odoratum, ma-

turum, non album, ſed parum tendens ad fuſcum.

Vtatur fructibus maturis abſtringentibus, cuiuſmodi ſunt cotonea, & pira, mala punica, nuces ponticæ toſtæ, caſtaneæ, limonium pomum, malum aureum quod arangiam vocant Galli.

Vitet porrum, allium, cepas, ſinapi, cicera arietina, petroſelinum.

Deforat precioſos lapillos.

Verbi gratia, ſapphyrum, hyacinthum, corallium, corneliam, adamãtem, turſeciam. &c.

CONTRA PEDVM tumores prægnantium.

Aegineta Aduerſus pedum tumores, præſentiſſima cum vtilitate, ſolaſtrum, quam authyllidem vocant, in aceto maceratũ, & braſſicæ latioris folia,

nec non & creta cymolea ex aceto illita, alumen pariter ex aceto, adhibentur. Prosunt item mala medica siue citrea, in aqua lauandis pedibus elixa. Brassicas in æquali vini & aceti quātitate coquito, & eo pedes tumentes foueto, aut emplastri modo imponito, vel cymoleam fabrorum ferrariorum aqua macerato, addito pauco aceto, & illinito. Vel rosaceo, aceto & cymolea simul confusis pedes illine. Arabes.

Papyrus aceto soluta imponatur.

Dracuntii folia etiam admota vtilia sunt. Vel foueantur pedes decocto ramenti cornu cerui aceto & vino macerat.

DIFFICVLTAS partus, Avsoniæ. CAVSAE.

Gal. lib. defi. medi. Partuum difficultates tribus modis eueniunt, in prægnante, in fœtu, & in exterioribus. In prægnante, quum irascitur, zelotypia laborat, vel molestiis, vel alio affectu. Si meatum plus iustò angustiorem habet, aut pinguiorem, tum primũ parit, aut minimè amplam habet vuluam cõparatione partus. In pariẽte, quãdo abortũ parit, aut gemellos, aut mẽstruosũ quippiã, extrinsecus hyeme aut æstate supra modum vehementi, torrentíve pariendi difficultas nascitur, vel culpa parentis, vel culpa fœtus, vel chorii vitio.

Aegineta

(Est autem chorion inuolucrum, quo partus in vulua parentis inuoluitur) vel per ea quæ foris accidunt.

Gignentis quidem culpa, aut propter crassitiem & pinguedinem, aut ob arctam & exiguam matricẽ vni-

uersam, aut dolorem immensum, aut dilam vlcus, aut ob animum pusillum, aut inflammationem matricem occupantem, aut aliud membrum, aut quocumque alio morbo affectam, aut suapte natura valetudinariam, vel viribus destitutā, extrudere foetum non valentem, aut ante legitimum parturitionis punctū parientē. Itē si os ceruicis vteri obliquū fuerit, aut eidē caro aliqua ob vlcus quod præcessit adnata sit. Arab. Vel quia puella citius quàm par sit parit, aut non cōsueuit vtero gerere, vel quia annosa annúsve est: nā annis confectæ difficillimè pariunt.

Culpa verò foetus, vel quum supra modum ingens est, aut nimium Aegineta pusillus, & nec magnopere ponderosus, aut amplissimi capitis, aut mōstrum: verbi causa, biceps, aut mor-

tuus, aut viuens quidem, ſed imbecillis, neque potens in lucem progredi, aut quòd complures partus ſortita ſit: quinque namque ſimul in vtero haberi poſſe aſſerit Herophilus, & repente omnes ſimul collo vteri impingantur, aut quòd non naturaliter diſpoſitus ſit, neque ad exitum quadrans corporis figura, ſeu habitus. Eſt enimuero naturale fœtus in lucem edendi ſchema. Primũ quidẽ & præcipuũ ẽbrii ſchema in caput manibus in fœmora diſpoſitis, porrectis & extẽſis, & ne paululũ quidẽ perperã declinãs, rectà os verſum caput porrigens.

Secunda verò fœtus forma, rectà in pedes, ne tantillum quidem ab eo tramite declinans probatur.

Præter hæc duo, omnia cætera in lucem edendi partus præter na-

turam, ne monſtroſa dicam, exiſtũt ſchemata, vt ſi caput in dextram aut ſiniſtram vteri partem inclinat, vel ſi altera, aut vtraque manus exeritur, cruráque interiùs à ſe inuicem diducuntur, aut ſi fœtus altero pede prodit, altero interius retento: aut ſi duplicatus alicui vteri parti innititur.

Vitio autem membranæ chorii puerperii difficultas fit, vel quum non auellitur propter craſſitiem, vel quum antequam conueniat auellitur, ob tenuitatem & macilentiam: humore ſiquidem qui in vtero collectus fuit, vacuato, ægerrimè delabetur embryon propter ariditatem.

Si quæ extrinſecus occurſant, in cauſa ægræ parturitionis ſunt, ſiue frigore condenſante, ſiue calore immodico diſiiciente potentiã, aut alio

quopiam euentu incurſante.

Cauſæ externæ ex parientis & a-
ſiſtentium ſermonibus cognoſcun-
tur.

NOTAE.

Debilitas quoque parientis, veli-
ti etiam pinguedo, ex habitu corpo-
ris deprehenditur. Ex morbis etiam
præcedẽtibus facilè in imbecillita-
Fuchſ. ex philonio. tis cognitionem veniemus. Fœtu
imbecillitas ex debili ac tarda mo-
tione cognoſcitur, qui ſi mortuu
fuerit, à motu prorſus ceſſat, ventri
frigiditas adeſt, atque dolor iuxta
vmbilicum grauis, ſpiritus exhala-
tur fœtidus, faciei color prauus.
Magnitudo fœtus ex parentum cor-
poris conſtitutione, ac ventris parie-
tis mole coniicitur. Craſſities ſe-
cundæ inde colligi poteſt, quod præ-
dictorum ſignorũ nullũ adſit, & par-

turiens robusta, facilisque fœtus mo-
tus sit.

PRAESAGIA.

Vide prædictiones in capite de conceptione fœtus præscriptas. Mulier post annũ quintũ & vigesimum primò cõcipiẽs, difficulter pariet. Pinguis mulier sicut difficile concipit, ita & ægerrimè parit. Si dolor vẽtris imas partes tẽtat, cũ pariẽtis virium robore, & nulla adsit anhælandi difficultas, in muliere tẽperaturæ & ætatis mediocris, bono est. Si dolor ad ilia & os sacrũ tendit, difficillimè pariet.

Mulieri quæ vterinis molestatur, aut difficulter parit, superueniens sternutatio, bonum.

Quæcũque vtero gerentes à febribus corripiuntur. &c. 5.aph.35.
Vide in.c.de conceptione.

Mulieres quæ in nauibus pariunt, mutos edunt. Primiparæ, & quæ rarius pariũt, plurimũ in partu & puerperio laborãt, quæ verò cræbrius pariunt, minus. Oſcitatio in enixu letalis eſt. Plinius lib. 7. c. 6.

PARIENDI RATIO.

Aegineta Obæſam mulierẽ in lectulo pronã, hoc eſt in caput propendẽtẽ, & vultu in terrã deiecto figurare oportet, flectentẽ inclinãtẽve genua ad fœmora, quo vterus ad abdomen tendẽs, è directo oris ſit. Digitis verò pinguedinibus, verbi gratia, butyro, oleo, axũgia anatis, gallinæ & ſimiliũ, delinire os oportet, & ſenſim dilatare. Quod ſi igitur aſtrictioni aut denſitati quaſique cuneationi difficultatis pariendi culpa imputatur, laxatione primitus ſuccurrito,

infundens iugiter oleum dulce, & calidum, & elixationem fœnigræci, aut maluæ, aut ſeminis lini, aut etiã oua, laboris mitigandi gratia.

Deinde pubem cum epigaſtrio & lumbis cataplaſmatis modo illinito cum ſemine lini, aut melicrato, aut hydrælæo, encathiſmatis præterea cõſimilibus: Inſuper calamos id eſt laxationes balneis aquarum dulcium moliri oportet, præterquã ſi febris, aut alia quæpiam prohibeat occaſio. Mouetóque parietem lectica ſelláve, in aëre temperatè calido. Nonnulli verò concuſſionibus vehementibus ac violẽtis vtuntur, Sternutamenta adhibent, atque animo pauido exiſtentem, quaſique detrectantem, concitant quidem & exhortantur. Sed inexpertem dolores partus admonere expedit, vt cõ-

ſtanter ceu operæprecium ſpiritum
contineat, & validiore niſu concep-
Syncope. tionem ad os vteri protrudat. Atqui
ſenſum non tentatibus odoramen-
tis animo deficiens recuperanda &
recreanda eſt, refocillata verò me-
diocriter nutrienda eſt alimento
haud multo.

Quod ſi Inflammatio, aut alius
quiſpiam morbus vterum infeſtarit,
huic etiã ex propriis capitibus ſuc-
currendum, ac proſpiciendum erit.
Vbi infans præmagnus fuerit, ea ad-
hibenda quæ dilatare & laxare os
vteri poſſunt. Vbi autẽ præter na-
turam conformatum embryon eſt,
ſchematiſmum naturalem reddito:
nunc quidem impellendo, nunc ve-
rò adducendo, nũc flectendo, nunc
verò dirigendo. Et ſiquidem manũ
prætendit, aut pedem, nulli membro

apprehensum arripere: magis nãque obstruitur, aut debilitatis artubus impotens euadit, aut etiam frangitur interdum. Sed digitos ad humorum aut coxendicum fœtus trahendo, denuo prominẽtem infantulum in locum suum reducito.

Porrò si cum oris vteri compressione, totius infantis indecora fuerit figura, rursum ab ore vteri in superiora quamprimum eundem attollito: deinde comprehensum denuo in os ipsum dirigito.

Si autem gemini aut terni, pluresve fuerint, ac ceruicem vteri obsederint, reliquos propellere ad fundum vteri oportet, & eum qui magis paratus videbitur, prius educere, verùm cũcta paulatim, & absque partus ruptura facito, oleo perfundens locos. Opportunum porrò tem

pus in ſedis lecticam eſt, vbi matricis oſtium apertum ſubcidit digito, inclinátque pro ruptura.

Fuchſius Porrò ſi fœtus tunica, ſeu ſecunda craſſior fuerit, ac ſolidior quàm vt rumpi poſſit, diſſecanda erit. Quibus autem humor in tunicis contentus, ante congruum tempus effluxerit, ita aut loca exaruerint, ouorum albuminibus cum maluæ aut fœnigræci decocto excolato, aut ptiſanæ cremore tepido perfundemus.

Aeg. lib. 6. Aetius lib. 16. Verùm ſi non procedat, quòd infans mortuus ſit, aut caput nimis magnũ, vel etiã aliã ob cauſá ad fœtus extractionẽ ſeu ſectionẽ, quam græci ἐμβρυοτλκίαν appellant, veniendum eſt.

PARTVS IVVANtia ex Plinio

Partus putant ſemine cucumeris ſylueſtris iuuari, ſi in arietis lana alligatum inſcientis lumbis fuerit, ita vt protinus ab ea eximatur & rapiatur extra domum ipſam. lib. 20. c. 1. Bulbi hortenſii partum accelerant cum ſapa, aut paſſo ſumpti, lib. 20. c. 9. Secundos partus ciet apii ſemen, lib. 20. c. 11. Seſeleos folia vtilia ſunt, vt quæ partus adiuuent etiam quadrupedum. lib. 24. c. 5. Suffitu allii ſecundos partus euocari exiſtimauit Hippocrates, lib. 20. c. 6. Cunilago mollis montana ſerpillo ſimilis purgat à partu mulieres, lib. 20. c. 16. Dalion herbarius parturientibus ex aniſo cataplaſmata ĩpoſuit cũ opio, lid. 20. c. 17. Parere quoque facilius aniſum olfactantes, & ſtatim à partu dandum potui polenta aſperſa, ibidem. Conſtat parturientes fo-

liis maluarũ substratis celerius so-
lui, protinus à partu reuocanda, ne
vulua sequatur. Dãt & succum mal-
uæ bibendum, parturientibus ieiu-
nis, in vino decocta hemina, lib. 20.
c. 21. Caulis & folia œnanthes her-
bæ cum melle ac vino nigro pota,
facilitatem pariẽdi præstant, secun-
dásque purgant, lib. 21. c. 24. Sonchi
succus trium cyathorum mẽsura, in
vino albo & oleo calefactus, adiu-
uat partus, ita vt à partu ambulent
grauidæ, lib. 22. c. 22. Palma suffitu
partus extrahit, lib. 23. c. 5. Sunt qui
celeritati partus multùm conferre
putent, radice lauri acetabuli men-
sura pota in aqua, efficatius recen-
tem quàm aridam, lib. 23. c. 8.

Laurus Alexandrina siue Idæa,
partus celeres facit, radice pota triũ
denariorum pondere, in vini dulcis

cyathis tribus, ſecundas etiam pel-
lit, ibidem. Galbanum bibitur & in
difficili partu fabæ magnitudine in
vini cyatho, vuluáſque cõuerſas cor
rigit, lib. 24. c. 5. Chamædaphne par-
tus difficiles cit in lana apposita,
lib. 24. c. 15. Lingua herba quæ naſ-
citur circa fontes, cribro in limite
abiecto herbæ intus extantes de-
cerptæ adalligatǽque grauidis, par-
tus accelerant, lib. 24. c. 19. Diocles
difficilè parientibus ſemen fœnigræ
ci debet acetabuli menſura tritum
in nouem cyathis ſapæ, ad tertias
partes bibere, vt qui biberint in ca-
lida lauarentur. Et in balneo ſudan-
tibus dimidium ex relicto iterum
dedit, mox à balneo reliquum, pro
ſummo auxilio, lib 24. c. 19. Beto-
nica drachma bibitur in vini cya-
this tribus contra omnia vuluarum

vitia, aut quæ à partu fiunt, secundas morantes, vel partus emortuos, radices panacis appositæ extrahunt, Polemonia pota ex vino secundas pellit. Centaurii maioris radix derasa & apposita extrahit partus emortuos. Præcipua dictamo vis est, partus emortuos vel transuersos eiicit, Bibitur ex aqua foliorum obolo, adeo ad hæc efficax, vt ne in cubiculum quidem prægnãtium inferatur: nec potu tantum, sed & illitu & suffitu valet, pluribus autem modis & aristolochia prodest: nam & menses & secundas cit, & emortuos partus extrahit, myrrha & pipere additis, pota vel subdita, Secundas pota cissanthemos pellit, Mandragoræ succus appositus menses cit, & emortuos partus. Daucum & menses & secũdas, potũ facillimè pellit, Emor-

ua ſcammonium pellit, potum vel
ppoſitum. Radix è geranio, peculia
iter ſecũdis inflammationibúſque
vuluarum conueniens, Artemiſiæ
radix pota intantum purgat, vt par-
tus euectos extrahat, Menſes & ſe-
cundas cit ramorum artemiſiæ de-
coctum inſidentibus, Item folia po-
ta dragma. Ad eadem omnia pro-
ſunt vel impoſita ventri imo cum
farina hordeacea. Anthyllides duæ
vuluis vtiliſſimæ, torminibúſque &
ſecundarum moræ, in vino potæ.
Radix verbenacæ pota ex aqua, ad
omnia in partu, aut ex partu mala,
præſtantiſſima eſt, partus accelerat
ſcordotis pota, drachma ſucci in a-
qua mulſa cyathis quatuor. Dictami
folia præclarè dantur ex aqua, con-
ſtat vnius oboli pondere, vel ſi mor
tui ſint in vtero infantes, protinus

reddi ſine vexatione puerperæ, ſi-
militer prodeſt pſeudodictamũ, ſed
tardius, cyclaminos adalligata, cri-
ſanthemos pota. Item betonicæ fa-
rina ex aqua mulſa Plinius, lib. 26. c.
15. Anagyri, quam aliqui acopon
vocant, folia difficulter parientibu
adalligãtur, ita vt à partu ſtatim au
ferantur quòd ſi emortuus hæreat
& ſecundæ menſéſque morentur
drachmæ pondere bibantur in paſ-
ſo folia, lib. 27. c. 4. Poſtilli ex pe-
riclymeno reſoluti dati in vini albi
cyathis tribus, partum iuuant, ſe-
cundáſque pellunt, lib. 27. c. 12.
Smyrnii radix partus adiuuat, & ſe-
cundas pellit, lib. 27. c. 13. Axũ-
gia è Sue quæ non peperit, ſyncera
partus in abortum vergẽtes nutrit,
collyrii modo ſublita, lib. 28. c. 9.
Tradunt ceruas cũ ſenſerint ſe gra-

uidas lapillum deuorare: quem in excrementis repertum, aut in vulua (nam & ibi inuenitur) custodire partus adalligatum: Inueniuntur & ossicula in corde & vulua perquam vtilia grauidis parturientibúsque, lib. 28. c. 19. Tota oua adiuuant partum, cum ruta & anetho & cymio pota ex vino, lib. 29. c. 3. Partus euocat membrana è canum secundis, si terram non attigerit, cinis herinaceorum cum oleo perunctarum custodit partus, cōtrà abortus. Facilius euitantur, quæ fimum ânserinum cum aquæ cyathis duobus sorbuêre, aut ex vtriculo mustelino per genitale effluentes aquas. Vermes terreni grauidis secundas pellunt in passo poti. Inueniuntur & in gramine vermiculi, qui adalligati collo, continent partum, Detrahuntur au-

tem ſub partu, aliâs enitti non patiuntur. Cauendum etiam ne in terram ponantur. Cochleæ in cibo ſumptæ accelerant partum, Amphisbæna viua in pixide, etiam ſi mortua ſit, atque aſſeruata, partus faciles præſtat, Anguium ſenectus adalligata lumbis, faciliores partus facit, protinus à puerperio remouenda. Dant & in vino bibendam cum thure, aliter ſumpta, abortum facit, Baculus quo angui rana excuſſa ſit, parturiẽtes adiuuat. Lapis aëtites in aquilæ repertus nido, cuſtodit partus cõtra omnes partuum inſidias. Penna vulturina ſubiecta pedibus adiuuat parturientes, Ouum cerui grauidis cauendum conſtat, quoniam tranſgreſſus abortus aſperos facit, lib. 30. c. 13. Cancri fluuiatiles ſi partus ſtranguletur, poti ex aqua auxilian-

ur. Eosdem recentes vel aridos bi-
bunt ad partus cōtinendos. Hippo-
crates ad purgationes mortuósque
partus vtitur illis cum quinis lapa-
thi radicibus, cum ruta & fuligine
tritis, & in mulso datis potui. Ad se-
cundas vti castoreo prodest, cum pa
nace in quatuor cyathis vini. Mirū
& quod de torpedine inuenio: Si
capiatur cum luna in libra fuerit,
triduóque asseruetur sub diuo, faci-
les partus facere, postea quoties in-
feratur adiuuare. Et pastinacæ ra-
dius adalligatus vmbilico existi-
matur idem facere. A viuenti abla-
tus sit ipsáque denuo in mare di-
missa, Plinius lib. 32. c. 10. Crudus
brassicæ caulis si edatur, partus quo-
que emortuos pelli. lib. 20. c. 9. Ci-
chorium mulierum purgationibus
quidem decoctum in aqua adeo pro

deſt, vt emortuos partus trahat, lib. 20.c.8. Ruta ſylueſtris fœminarum etiam purgationes, ſecũdáſque etiam emortuos partus, vt Hippocrati videtur, ex vino dulci nigro pota, lib.20.c.13. Mentaſtrum potum fœminas purgat à partu, ſed partus necat, lib.20.c. 14. Pulegium ſecundas & defunctos partus eiicit, lib.20. c. 12. Siſymbrium non edendũ grauidis, niſi mortuo conceptu, lib. 20.c.22. quippe impoſitum etiam eiicit. Si emortui ſint in vtero partus, thymi decoctum in aqua ad tertias, lib.21.c.21. Anthemis pellit mortuos partus, lib.22.c.21. Silphii folia ad expurgandas vuluas pollendóſque emortuos partus decoquuntur in vino albo odorato vt bibatur menſura acetabuli à balneis, lib. 22.c.23. Noſtri herbarii partus

mortuos saluia apposita extrahunt,
lib.22.c.25. Vino cognata res sa-
a est, musto decocto donec tertia
pars supersit, Ex albo hoc melius,
secundas, partúsque emortuos tra-
hit cũ bulbis potum, lib.32.c.2. Gal-
banum abortus non exeuntes tra-
hit appositu vel suffitu, lib.24.c.5.
Chamæpitys mortuos partus, ex ace
to cocta potáque eiicere protinus di
citur, lib.24.c.6. Herba sabina par-
tus emortuos apposita extrahit &
suffitu, lib.24.c.11. Aron partus om-
nium animalium extrahit, lib. 24.c.
16 Leporis iecur illitum cum croco
& porri succo, vellere appositũ, abor
tus mortuos expellit, lib.28.c.19.
Si mortuus partus sentiatur, equiliẽ
ex aqua dulci potus eiicit, lib.28.c.
19. Succida lana composita subdi-
táque mortuos partus euocat, libro

29.C.2.

EX MONVMENTIS Arabum.

Eligatur obſtetrix habens digitos protenſos graciléſque, quibus oleo lilino illitis in debitum ſchema fœtus exitui paratus reponatur. Vtero gerens aliquot diebus ante partum crebriori exercitio vtatur, aliquando gradus deſcendat aſcendátque, ſaltationes ante cœnā colat, deinde ieiuna tali luatur encathyſmate.

INSESSVS.

℞. Althææ cum rad. m. 6. maluæ, chamæmeli, ſertulæ campanæ, apii, ā. m. 4. foliorum lauri, lauēdulæ. an. m. 2. ſeminis lini, fœnigræci, an, lib. 2. coquātur, decocto quotidie dimi-

lia hora huic decocto insideat mulier.

VNGVENTVM.

A balneo aut insessu epigastrium & os sacrum tali inungito vnguento. ℞. Olei amygdal.dulc.℥.i. pinguedinis gallinæ, olei lilini, mucrorii althææ.an.℥.ß. cera alba excipiãtur in vnguentum.

POTVS.

Ab inunctione duo ouorum lutea speciebus aromaticis sequentibus conspersa calidè potui dentur. Sunt item qui vinum aromaticum partui proximis propinant.

SPECIES AROMAticæ.

R. Cinnamomi.℥.ß. casiæ, aut

croci, cortic. cassiæ, fistularis. an. ℥.
sabinæ, betonicæ, adianti, dictam
fœnigræci, baccarum lauri, ment
an. ʒ. ſ. ossis ex corde cerui. ℈. ſ. sac
chari. ℥. i. ſ. in pollinem omnia re
ducito.

ECLEGMA.

℞. Pharmacorum in speciebu
descriptorum & friatorum. ʒ. i. sac
chari lib. ſ. saccharum artemisiæ,
apiastri succo, aut liquore stillatitio
liquetur, & inde quadras pond. ℥.
ſ. confice, dato quotidie quadram
ieiunæ, subinde decocti præscri-
pti, aut vini aromatici cyathum di-
midiatum propinato.

IN HORA PARTV-
ritionis quid facien-
dum.

Aër parientis esto calidus & humidus, pira domo (si quæ fuerint) abiiciantur. Lapillos preciosos portet, quibus vis inest iuuandi parientes, puta Aëtites sinistro lateri adalligatus, Magnes in sinistra manu detentus.

Sortilegæ cacocdæmonibus deuotæ ablegantur.

Partum accelerant dolorémque mitigant, Iapsis, Smaragdus, Corallium, Styrax tritus & lana subactus, & pessi modo immissus, cor gallinæ adhuc ipsa palpitante impositum, radix ocymi simul cum penna hyrundinis, radix cyclamini, artemisia, Dracuntium genibus alligatum, penna sinistra aquilæ seu tota ala, aut penna vulturis parituræ pedibus imposita, vnguis milui sub laborantis interula portata.

Ex rostro porcino sertum capiti imponitur. Quum dolores vehemẽtissimos cum graui pubis pondere paritura crudeliter senserit, retentum spiritum sæpe inferiùs deprimat.

CATAPLASMATA & emplastra.

Pedes cum contrito polypodio emplastrandi sunt, venter totus artemisia emplastrandus. Farctum internum colocynthidis succo rutæ, & mométo myrrhæ exceptum toti aluo emplastri modo imponatur.

Auic.

PER METRANCHYtum iniicienda.

Chorio rupto sæpe humores qui partum ad exitum iuuant, defluunt,

partu in locellis ſiccis remanente, tunc iniice decoctum ſequens. ℞. Althææ cum rad. m. 2. artemiſiæ. m. 1. fœnigræci, ſeminis lini. an. ℥. 3. decem ficus ſiccas, coquantur. decocti. ℥ 4. adde, olei lilini. ℥. 2. moſchi granum vnum.

POTVS.

Potui dato colamentum aquæ in qua hirundinis nidus maceratus ſit, Berbenacam cum aqua frigida, Adiantum cum vino, aut ſyrupo roſaceo, Mentam betonicam, chamæmelum cum aqua & melle, Ramentum nucleorum dactylorũ, Fimum anſeris, falconis, aut accipitris cum dulci vino. Vel ℞. Cortic. caſſiæ fiſtularum. ʒ. 1. aut. 2. pulueris dictami, cũ ſeminis lini decocto, quibus nonnihil cinnamomi

ſemper adde. Medicamẽntum verò quod in vniuerſum omnes difficulter parientes iuuat, eſt hoc. ℞. cinnamomi electi.ʒ.2.myrrhæ,caſiæ an.℈.1.ſuccini albi. ʒ.1 ß.vnà friato, de quo friamento in potu cum vino aromatico potui dato.ʒ.1.

CATAPOTIA, ET orbiculi.

Globulos ſequentes ex eorũ quæ partus accellerãt decocto potui dabis.ʒ.2.℞. Sabinæ.ʒ.2.rutæ.℈.4. rutæ ſylueſtris.ʒ.1.laſerpicii,ammoniaci, rubiæ paſſiuæ.an.℈.2. rutæ ſucco excepta digere in catapotia. Vel ℞. Ariſtolochiæ longæ, piperis, myrrhæ, æquas partes rutæ ſucco excipe in orbiculos.

ECLEGMATA.

. Myrrhæ, caſtorii, ſtyracis.an.ʒ.
. cinnamomi & ſabinæ.an.ʒ.2.mel
despumato excipiantur, & coch-
ear vnum cum ſeminis lini & iu-
niperi decocto ex vino calidè dato.
Sternutamenta proſunt.

SECVNDAE RE-
tentio.

Secunda ſiue chorion eſt mem- brana totum fœtum inuoluens, venis & arteriis contexta, duas habẽs tunicas, vel, vt alii volunt, tres, matricis venis arteriíſque cohærens, per venas etenim illas ſanguinem quo fœtus alitur, attrahit, per venã vmbilicalem ipſum adminiſtrando, per arterias item vmbilicales ad cor fœtus refrigerandum aërem tranſmittit. Mediante enim radice, & qui Gal. lib. de ſemine genitali.

ab ea oriuntur villis capillaribus, plã ta ſolo connectitur, à quo alimentũ per ipſos villos ſibi trahit, pari ratione fœtus per venulas in ſecũda ſparſas & arterias, quibus locellis hæret, ſuctu ſibi alimentum fœtus capit. Eſt & ſecunda membranula à filio Aboali Arabe bilex dictus. Itẽ ab vmbilicali vena ac vaſe quodã, per quod ſibi fœtus vrinam mãdat, ortum trahit, quod plicas (rugatæ veſtis figura) plurimas habẽs, ac anfractus, in quibus vrina fœtus ad ipſum miſſa reconditur, ab vmbilico infra, fœtum ipſum totum inuoluit. Eſt & membrana tertia tenuiſſima, quæ fœtui proximior prorſus ipſum circũdat, & intra ſe vniuerſum fœtus ſudorẽ receptũ ſeruat. Prima igitur mẽbrana & extima humores in locellis collectos à conceptione, qui

Arabes.

neque auctioni, neque nutritioni fœtus, ne fœtui noceant, arcet, sed inter locellos & hanc membranã ad partum vsque seruantur, & hæc secunda, siue chorion dicitur, quæ natura aut obstetricis digitis horâ partus disrumpitur. Secunda mẽbrana biles dicitur, quâ ab vmbilico partes fœtus inferiores teguntur, rugosa est, cauitates receptaculáque habens, quibus detinetur humor erodens & asper: verbi causa, lotium, sudor, quãdiu enim fœtus in matris vtero est, vrinam emittit per venam ab vmbilico, pertingentem dictam membranam, & nõ per vrinæ meatus assuetos siue naturales. Tertia membrana vniuersum fœtum tegit, & vrinam in bile mẽbrana contentã, ne pusioni noceat, arcet, mollior quàm secũda mẽbrana est, ne detri-

Euchari-us. rodio.

mentum fœtui inferat: hanc obstetrices pueri armaturam, Auicenna abgas vocant.

SECVNDAM EXTRAhendi modus.

Fuchs. Porrò fœtu excusso frequẽter accidit, vt secũda in vtero firmiter adhærescat, quod vbi euenit, tum interdum os vteri apertum, interdum clausum reperitur, secundináque ipsa nonnumquam vteri fundo adhuc coniuncta, nonnũquam seiuncta est. Si itaque os vteri diductum fuerit, & secunda quæ inibi relicta est, alicui parti vteri orbiculatim ac pilæ modo conuoluta inhæserit, facilè educitur, manu siquidem sinistra calida pinguíque illita in fundũ demissa, secundam sublabentem extrahere oportet. Si autem fundo vteri sit cõnexa, demissa simili modo manu ca

ida,& pingui inuncta apprehensam
ecundam trahemus, non tamen in
ectum, ne vterus procidat, neque
violenter admodum, sed leniter ac
placidè primum in obliquum didu-
cemus,huc atque illuc circumagen-
tes: deinde paulò validius attrahe-
mus, hoc enim pacto obsequuntur,
& à connexu soluũtur. Quòd si vul-
uæ os clausum fuerit, perfusionibus
vtemur,& sinistræ manus digitis le
niter aperire & paulatim dilatare
conabimur. Quod si non successe-
rit, mulieris pubi fomenta,perfusio-
nes, vnguentâque emollientia &
relaxantia adhibere conuenit. Si ro-
busta fuerit, eo tempore etiam ster-
nutamenta ex castorio,pippere & si-
milibus confecta naribus admouē-
da sunt. Hinc est quod Hippocra-
tes.5.aph.49.sic scriptum reliquerit.

Vt ſecunda procidat, ſternutatoria apponito, & nares & os apprehendito.

ECLEGMATA QVAE cerebrum & cor confortant exhibeto: verbi cauſa, diamargariton. Dianthu, Pliris cum moſcho, potio moſchata.

ENCHATISMATA.

Inſeſſus ſunto ex foliis & ſurculis allii. Aut ex chamæmelo & chamæacte.

LINIMENTA, INVNctiones, & portanda vide in capite difficultatis partus.

Os vteri illinitur croco & leporis coagulo. Inungatur vterus oleo lilino, aut ſambucino calido. Aegra cingatur ſenecta anguium, Coxæ adalligabis artemiſiam aut abſinthium tritum.

POTIONES.

Potiones denique aliquæ earum quæ menſes prouocant propinandæ. Quæ quidem omnia primo, aut altero die peragenda ſunt. Vide potiones ſcriptas in capite de difficili partu, & de ſuppreſſis menſibus.
Bibendæ item decoctiones roſarum recentium, allii, artemiſiæ, faſeolorum rub. praſſii, abrotoni, althææ, pulegii, dauci, mentaſtri, petroſelini, polytrichi, mercurialis, rubiæ qua tingitur, potui dētur dictami, artemiſiæ, polytrichi, petroſelini, marrubii mercurialis, abſinthii, pulegii, verbenæ, porri, rutæ, hyperici.
Ad ſecundas, & partus emortuos extrahendum. Ex Haly. abbate. ℞. Sabinæ, ariſtolochiæ, perpenſæ, acori partes æquas, friata melle exci-

pito, portio esto.1.ʒ.2.ex lupinorum. mentastri & sabinæ decocto.

Vel, ℞. opopanacis, galbani, fellis bouis.an.ʒ. 2.castorii. ʒ.1. detur potui cum maratri & sabinæ decocto. Vir colem iuniperi lachry-

naly. ma inungat & futuat, exibit enim statim fœtus & secunda. ℞. Sabinæ, lupinorum. an.ʒ.1.myrrhæ, opopanacis.an.ʒ.ß.castorii.℈.ß.in tenuissimum pollinem redacta potui dato cum brassicæ & pulegii decocto.

SVFFITVS.

Fuchs. Præterea suffitu vtendum, decoctis in olla artemisia, iride, sabina, pulegio, calamintha & similibus, olla sellæ supposita, cui mulier vestimentis vndiquaque circunsepta insideat. Quia veró grauitate odoris

& caput replet, & ſtomachum euertit, odoramenta iugiter ſuffienda ſunt, quæ poſſint his malis aduerſari, & ſecundam ſubducere. Ad quos vſus excellunt cardamomum, bdellium cum ſabina, thus, ſtyrax, ladanum, agallochum & huiuſmodi.

Vel ſuffiatur ægra vngulis equi, aſinæ, capræ, ſtercore bouis, equi, columbarum fimo & aquilæ, porri ſemine, allio, picea, veratro candido, nigella, ariſtolochia longa.

Vel Rutam, praſſium & abrotonum, trita parum dilue oleo lilino, ferueat paululum, & mulier pannis tecta vaporetur. Auic.

PESSI.

Peſſos concinato ex allio, aſphalto, laſere, balſamo, ſtercore accipitris, galbano, gentiana, ſagapeno,

ſcammonio, bryonia, iride, nitro, dictanno, excipiendo ſucco artemiſiæ. ℞. Ariſtolochiæ vtriuſque, ſabinæ, naſturtii partes æquas trita in pollinem bouis felle excipe in peſſos.

At ſi ſecunda non obediat, dilaceranda non eſt, haud multis enim poſtea diebus putrefacta, & in ſaniem ſoluta excidet.

PVERPERAE CVRA:

Si peperit maſculum, triginta diebus lecto iacet: Si fœminam. 40.

Nonnullæ tamen ſtatim à partu reſurgũt. Cuius enim crudelis partus eſt, & cubilis exitus tardus, in primis tenuem victum huic exhibere oportet. Symptomata à partu mulierem torquent, quæ proueniunt ex ſãguinis ſuppreſſione, aut ipſius flu-

u nimio, aut adſunt vlcera ex liga
nentis ruptis. Ex ſanguine retento
equuntur vertigines, animi deli-
uia, febres, & tandem omnes mor
i, qui ſupreſſos comitantur mẽſes.
i prædicta puerperam torquent, tũc
tatim à partu ſaphena vena ſecãda
ſt, modò vires adſint minimè ficul
eæ. Sanguinis fluor ſiſtendus vti
ictum eſt, in mẽſium nimio fluxu,
ebres profligãdæ his quæ de febri-
us libro peculiari dicẽtur. Dolo-
es ſedandi ſunt à copis, anodinis,
ataplaſmatibus, inunctionibus.
Danda etiam potui triphara magna
um opio ex vino: Si crudeliſſimo
entetur affectu, ſequentis eclegma-
is. ʒ. ß. aut. ʒ. i. potui dato cum arte-
miſiæ decocto ex vino calido, nam
ſtatim dolorem ſedat. ℞. Piperis
longi, ſeminis herbæ apollinaris cã-

didæ.an.ʒ.5.opii thebaici,croci.an. ʒ.2.ß. pyrethri , castorii.an.ʒ.ß. ammeos , baccarum lauri, cymini,fol. rutæ sic.calamenti.an.ʒ.I.ß. margarit.hyacinthi.an.ʒ.ß.moschi electi.℈ ß. excipiantur melle despumato in eclegma , & seruetur sex mensibus antequam quicquam detur.

MONSTRA.

Gal.lib. de finitionum.

Monstra,vt aliquibus placet,fiũt propter inclinationem vuluæ, semẽ enim effusum inequaliter , monstra facit : sic & plumbum calefactum, posteaquam inæqualiter fusum est, inæqualia facit simulacea. Monstra autem defecta fiunt quædam magnitudine , vt quæ magno sunt capite prædita: Alia paruitate, vt quæ parua habent capita: Nonnulla abundantia , vt quæ sex digitos in altera manu habent.

Vidimus aliquando(inquit Marcellus)ex gallia in italiam aduectũ hominis in natura monſtrum, quod per vrbes ad ſpectaculum quæſtus cauſa à plæriſque circumferebatur. Id puer nondum plenæ pubertatis erat,cui ab ãteriore parte inter imũ pectus & vmbilicum eiuſdem ſexus paulominus quàm integer alius pendebat homo alterius illius & integri,ex quo pẽdebat tertia fere pars, Caput illi tantum & ſuperiores humerorum partes deerant,quæ veluti inſitione quadam in integro illo latentes,tam apta quo diximus loco coaluerant , vt ſine labore vitæque tedio duo ſimul paulominus quàm tota corpora in vno homine viuerent . Brachia incepta illi tantum videbantur, reliquum vndique integrum corpus erat , quod ad al-

Marcel. Virgili. in dioſc. lib.4.c. 142.in lauro Alexadri,

terius sensus necessitatésque omnes
etiam moueretur. hactenus Marcel
lus: Hoc etiam vidi in pandocheo
quodam in opido castauariensi pi-
ctonum, quum tertiū decimū æta-
tis annum agerem, anno à christo
nato, aut passo. 1516.

Octauo die februarii anni do-
mini. 1541. in castro diui Amādi al-
liferi in solo borbonico ex iuuēcula
quadam nihi notissima natum est
monstrum hominis effigiem à ca
pite ad vmbilicum vsque referens,
ab vmbilico infra, crurum pedúm-
que ac digitorum pedis loco substi-
tuta erat cauda syrenum modo, py-
ramidali figura, in latum tamen pe-
dis magnitudine desinebat. Tin-
ctum fuit hoc monstrum christia-
norum lauacro, horanique à partu
duntaxat vixit.

Vidimus(inquit Alexander) mulierem ſine brachiis natam, pedes pro manibus, adnendi ſuendíque artem habuiſſe. Eãdem vidimus in caſtro Amãdino alliſero anno chriſti.1540. nentem, ſuentem, pedibus manuum vice cyathum vini apprehendentem, & cultello panem ſcindentem, & bellantium more pedibus arreptis baculis tympanum bellicum pulſantem. Alex. be. in anato. me.

Ferunt ab orientis parte intima gentes eſſe ſine naribus, æquali totius oris planicie, Alias ſuperiore labro orbas, Alias ſine linguis, pars etiam ore concreto & naribus carens, viuo tantum foramine ſpirat, poútmque calamis hauenæ & grana eiuſdem hauenæ ſponte prouenientis ad veſcendum, Quibuſdam pro ſermone nutus motúſque membro- Pli. lib. 6. c. 30

rum esse, Quibusdam ante Ptolemæum lathyrum regem Aegypti ignotus fuit vsus igniũ. Quidam & Pigmæorum gentes prodiderunt ante paludes, ex quibus Nilus oritur, Nomades cynocephalorũ lacte viuentes, Olabi, Styrbotæ, qui octonũ cubitorum esse dicuntur, Cinamolgi caninis capitibus.

Pli. lib. 7 c. 1. Iam in facie vultúque nostro, cum sint decem, aut paulò plura mẽbra, nullas duas in tot millibus hominum indiscretas effigies existere quod ars nulla in paucis numero præstet affectando.

Iuxta eos, qui sunt ad septentrionẽ versi, haud procul ab ipso Aquilonis exortu, specúque eius dicto, quem locum Gesglitron appellant, produntur Arimaspi, vno oculo in fronte media insignes, quibus assi-

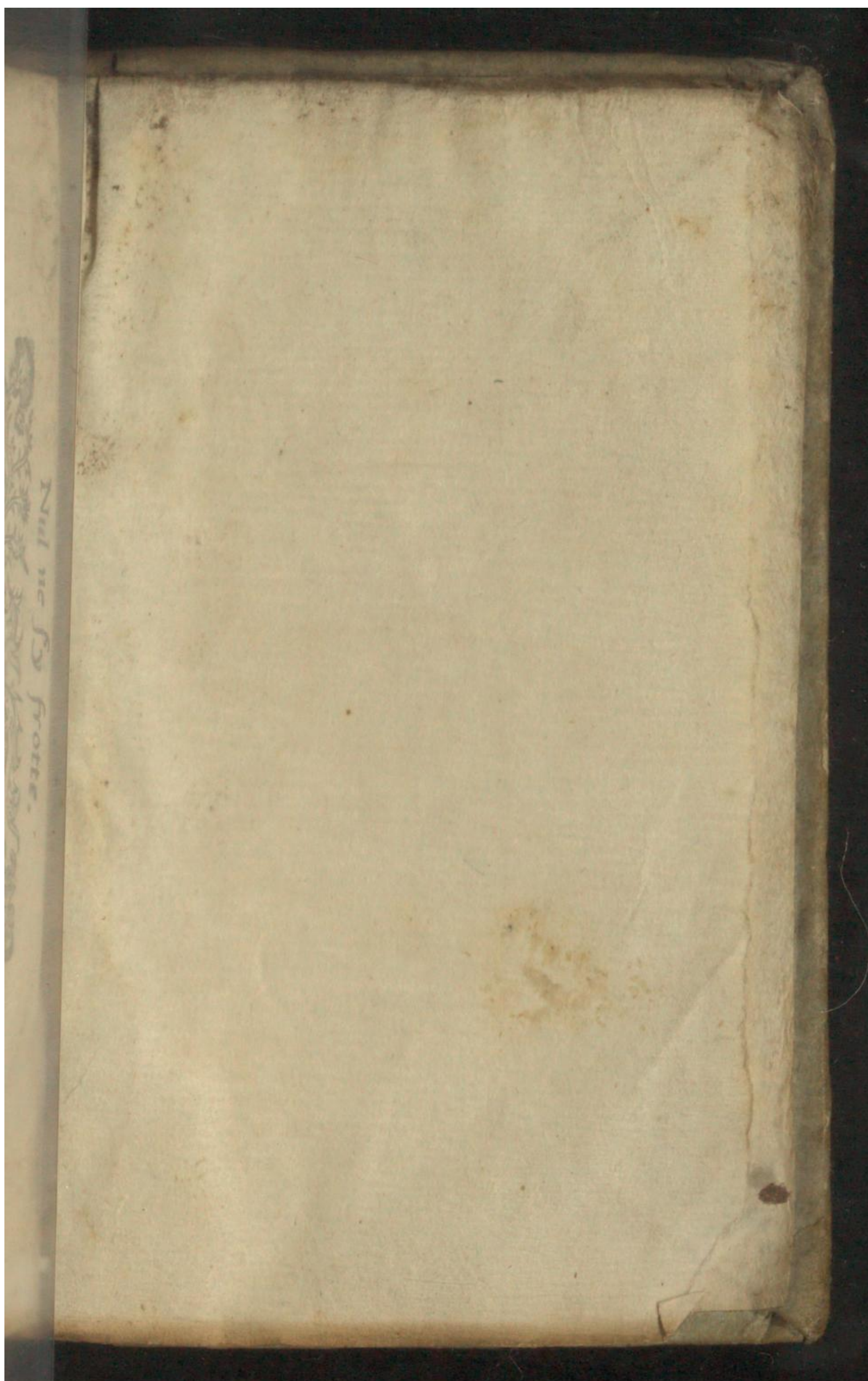
luè bellum esse circa metalla cum gryphis, ferarum uolucri genere, quale vulgó traditur, eruente ex cuniculis aurũ mira cupiditate, & feris custodientibus, & Arimaspis rapientibus, multi, sed maximè illustres Herodotus & Aristeas Proconensius scribunt, vide cætera apud Plinium. lib. 7. c. 2. Perlege librum cui titulus in est, Omnium gentium mores. &c.

FINIS.

Nul ne ſy frotte.



Patere aut abſtine.


Nul ne s'y frotte.